

CONSTANTIN STANCU

**ARHIVELE DE LA HAȚEG:
DE LA NEANTIA LA
VÂLTOAREA SUFLETELOR**

**Editura Realitatea Românească
- 2010 -**

CONSTANTIN STANCU
.....
ARHIVELE DE LA HAȚEG:
DE LA NEANTIA LA VĂLTOAREA SUFLETELOR

Editura Realitatea Românească
- 2010 -

©Copyright –
Editura **REALITATEA ROMÂNEASCĂ** și autorul

Toate drepturile sunt rezervate
Editurii **REALITATEA ROMÂNEASCĂ și autoarei**
VULCAN, 336200, Str. Mihai Viteazu, nr. 24, bl. 17, sc. E, ap. 1-2
Jud. Hunedoara – ROMÂNIA
Tel./Fax: 0254-571089, Tel.: 0723321466

Reproducerea integrală sau parțială - digitală, mecanică, fotocopiere sau în orice alt mod - a conținutului acestei lucrări este posibilă numai cu acordul prealabil în scris al autorului sau al Editurii **REALITATEA ROMÂNEASCĂ**.

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

STANCU, CONSTANTIN

Arhivele de la Hațeg: De la Neantia la Vântarea sufletelor /

Constantin Stancu-Vulcan: Realitatea Românească, 2010

ISBN 978-606-8175-04-1

821.135.1.09

Editor:	<i>Ștefan Nemeček</i>
Consilier editorial:	<i>Radu Igna</i>
Pregătire tipar:	<i>Mariana Jdeică</i>
Fotografie copertă:	<i>Cătălin Stroe (imagine din Roma, 2009)</i>
Corectura:	<i>autorul</i>

CONSTANTIN STANCU

**ARHIVELE DE LA HAȚEG:
DE LA NEANTIA LA
VÂLTOAREA SUFLETELOR**

**OPERELE UNOR SCRITORI DIN HAȚEG,
SAU OPERELE DESPRE HAȚEG**

**Editura Realitatea Românească
- 2010 -**

Se dedică această carte soției mele Stancu Rodica pentru răbdarea pe care a avut-o în decursul timpului, pentru că a stat lângă mine în momente importante și m-a ajutat să fiu un martor al acestor vremuri.

Hațeg, oricând

ANTOLOGIA NETERMINATĂ ALCĂTUITĂ DE CONSTANTIN STANCU DUPĂ PUTERILE SALE ȘI DIN SCRIERILE ALTORA, ÎN AȘA FEL ÎNCÂT ARHIVELE SĂ NU SE PIARDĂ ȘI OAMENII SĂ REDESCOPERE MIRACOLUL DE A EXISTA ÎNTR-UN LOC SFÂNT

Au scris despre autor:

Scriitori hunedoreni, semn de Eugen Evu, scriitor:

Constantin STANCU

”Născut în 1954, la Hațeg. Poet, eseist, publicist, de profesie jurist. Redactor permanent al revistei de cultură și deschidere europeană Provincia Corvina. Membru al Uniunii Scriitorilor din România. A publicat mai multe volume de literatură, între care volumele lirice, „Păsările plâng cu aripi”, „A privi cu ochii inimii- poemele roadelor”, „Pseudo-imobiliaria- „afacerile lui Dumnezeu cu omul” ,(eseuri) „Pomul cu scribi”. Deține Diploma de Excelență pentru poezie și critică literară AsCUS Provincia Corvina. Cuprins în dicționare, antologii și culegeri literare, și în istoria literaturii hunedorene, 2008. Colaborator a numeroase reviste de cultură și artă, interne și din occident. Are în lucru o consistentă carte de critică literară, cărți de proză scurtă, poeme. Este cronicarul cel mai consecvent și merituos al scriitorilor hunedoreni și al unor autori din țară și din diaspora română în Germania, Italia, S.U.A.

„Cărțile sale reprezintă experiențe personale, de unde nu lipsește dimensiunea metafizică. Imagismul luxuriant, baroc, s-a prefăcut, odată cu „Poemele roadelor”, într-o lirică devoționistă, simplificată precum un tropar sau un condac bizantin, de fapt o poezie religioasă ce urmează, fără a re-edita, pe Ioan Alexandru, din „Imnele bucuriei”. Experiența este însă **trăită** și atât de **încredințată** în uimitorul ei mecanism de simboluri însușite încât nu se poate alunga gândul la „Daniile” lirismului gândirist și la „Comornicul” părintelui Daniil de la Rarău (...)... Eseistul(...) eminent prin lectura profundă și penetrație în a desluși sensul prea puțin vizibil, va fi, însă o **revelație** când va

înainta de la comentariul curent la construcția intelectuală ori la **jurnalul de idei trăite**, o specie ce i se potrivește.” –Revista „**Nova Provincia Corvina**”, Hunedoara, 2008.”

DUMITRU HURUBĂ, Scriitor:

„... poezia lui Constantin Stancu nu este una în universul căreia nu se pătrunde ușor, mai de grabă aş spune că avem de a face cu o creație modernist – filozofică ceva mai greu accesibilă, însă o dată descoperit codul, satisfacția întâlnirii cu adevărata poezie o simțim ca pe o victorie perfect compensatoare.” – Revista „**Orient Latin**”, nr. 3, decembrie 1999. -

RADU IGNA, Scriitor:

„Poetul ne îndeamnă să pătrundem dincolo de cuvinte pentru a vedea curgerea vieții în faptele mărunte, „picături de apă” prin care „nici nu știi cum ne pregătim capetele pentru/ghilotină/una subțire abia perceptibilă, din care mai picură sângele cald încă,/ al celor de dinaintea noastră/” ceea ce înseamnă că „locul de sub vremi este pregătit”. – În cartea „**Vocația Culturală a Hațegului**”, Editura „**Gligor Hașa**” – Deva, 2010, ediția a II- a.

IOAN EVU, Scriitor:

„Poezia este inițiere, revelație, epifanie, iar aspirația spre sacralitate este pentru Constantin Stancu o condiție esențială. El simte permanent o primordială nevoie de protecție patern-divină, fără a aluneca însă în capcanele misticismului... Personajele sau miturile biblice sunt numai *pretexte* prin care poetul își pune în scenă trăirile personale, caută și găsește răspuns propriilor sale interogații”. – Revista „**Ardealul Literar și Artistic**” – Deva, 2008, Revista „**Nova Provincia Corvina**” – Hunedoara, 2008, Revista electronică „**Agero- Stuttgart**” – Germania, 2008.

I. ÎN LOC DE INTRODUCERE ÎN MIRACOLUL ȚĂRII HAȚEGULUI: FRUCT PĂRGUIT DIN IUBIRE

Scriitorul **Gligor Hașa** este un ambițios, are spirit didactic și iubește ținutul Hunedoarei. „**MINUNI ȘI ENIGME ÎN ȚINUTUL HUNEDOAREI**” – Editura **Călăuza v.b. Deva**, 2005 este o carte documentar despre acest loc de țară, o carte în care redescoperi lucruri neștiute și mituri care au fost și rămân. **Consiliul Județean Hunedoara** a finanțat apariția cărții. Domnul Mircea Ioan Moloț, președintele consiliului a avut o scurtă apreciere despre carte pentru că în felul acesta românii vor cunoaște și mai multe despre români. E o pledoarie din dragoste pentru un loc de legendă și o clarificare a vorbelor, poveștilor, a imaginii spirituale despre o țară în țară.

Citind cartea poți descoperi faptul că pe aceste locuri a fost cândva un ocean primordial **Tethis** și că zona Mureșului în limita Orăștiei a fost, este și va fi un centru civilizator al omenirii.

De pe **Columna lui Traian** citim drumurile istoriei care ating și zona Hunedoarei, pe aici au fost **urieși**, iar strămoșii noștri au inventat un anume fel de a scrie. Citești cu uimire că o femeie din Apuseni a fost soție a regelui Solomon, probabil una dintre ele, dar a fost acolo.

Autorul se apleacă din dragoste pentru istorie asupra vremurilor lui Decebal, a civilizației dacilor, a comorii care a stârnit și stârnește discuții și aprinde mințile oamenilor.

Atent la geografia istorică Gligor Hașa ne prezintă cetăți și castele din **Țara Hațegului**, redesenează limita dintre mit și adevărul care a fost în acest loc.

Sunt enumerate locuri importante din ținut precum **Deva, Cincișul, Săcărâmb, Roșcani, Prislop**, etc. Fiecare loc are oamenii săi, are tradițiile sale, sunt acolo minuni care au sclipit o clipă, au fost oameni care au sfințit locul.

În carte scriitorul prezintă **școala campionilor de la Deva**, școala cu profil de gimnastică și atletism unde s-au format și s-au impus în lume Nadia Comănici, Emilia Eberle, Ecaterina Szabo, Lavinia Agache, Daniela Silivaș, etc .. campioanele care au uimit lumea. Amintirea succeselor din domeniul sportiv va rămâne ca o minune a locului, femeii care au biruit ...

Acest tur de forță și tandrețe făcut de reporterul istoriei a fost probabil necesar, s-au fixat câteva repere despre Hunedoara, s-au restabilit ierarhii, s-a fixat în memoria colectivă faptul că pot exista minuni aproape de noi, că enigmele care au uimit lumea încep aici, că **Retezatul, sau Mureșul, sau zona Orăștiei** sunt locuri extraordinare care merită vizitate.

„Cele două laturi ale firii privesc și această carte, plămădită din mers, colindând locuri, cunoscând oameni, certând istoria prin mărturii; trecând plaiuri, colindând poteci, însoțind cursuri de ape opri cutezând pe creste de munți la toate rotirile de anotimpuri; pendulând nostalgic, ca împătimit vizitor, între prezent și trecut ca între verdele crud al ierburilor în primăvară și albul imaculat al zăpezilor din Retezat. Mereu cu râvna către adevăr și frumos prin acest nepereche Ținut al Hunedoarei, marcă și inimă de țară. „ – Aceasta este mărturia autorului în prefața la carte, o pledoarie din dragoste pentru legendele locului.

Gligor Hașa a intuit cumva că va veni vremea când ne

vom reevalua ținutul unde trăiesc mulți români și vom redescoperi că aici există un leagăn de civilizație, o **gură de rai** românesc pentru lume. Comisia prezidențială din domeniul culturii a confirmat în anul 2009 că ținutul merită pus sub protecția și autoritatea UNESCO, pentru simplu motiv că este unic și că lumea are nevoie de certitudini și de miracole în același timp.

Cartea conține scurte eseuri, reportaje, minute despre fiecare temă și fiecare loc, se fixează în mod sintetic ideea că ceva se întâmplă aici și parcă nu avem ochi la inimă să vedem. Bătăios cum se autocaracterizează, scriitorul emite ipoteza interesantă și tulburătoare: **CAPITALA ROMÂNIEI ÎN ȚARA HAȚEGULUI?** Eseul are argumente, fapte, dovezi arheologice, idei ale istoricilor, decizii ale conducătorilor României în acest sens. Puțin știu despre aceste evenimente, puțini acceptă schimbările din domeniul culturii, dar gândul despre un adevăr ale istoriei ne atrage și ne face mai puternici. Ideea este reluată de Gligor Hașa într-o altă carte cu titlu exact: **Hațegul – adevărata Sarmizegetusa**, carte apărută în anul 2009.

Brusc vedem că există o memorie în care locuim. În mod evident scriitorul abordează și mituri locale precum acela al Cetății de Colț, loc ce a stat în atenția lui Jules Verne, ori ipotezele plauzibile privitoare la semnul heraldic al **Corvinilor**, sau frământările care au fost la **Săcărâmb** în goana după aur în stil românesc. Chiar **Eminescu** în scrierea sa **Geniu pustiu** a avut în atenție pe **Avram Iancu**, legenda care străpunge memoria moșilor.

Autorul scrie simplu, exact despre Ținutul Hunedoarei, dorește să depună mărturie despre zona aceasta, să lase o pată de culoare în memoria locului și a țării. Citind cartea descoperi că istoria e aproape de noi, facem parte din ea, o putem focaliza în sentimentele noastre și în viața de zi cu zi.

Minuni și enigme, cuvinte și gânduri, imagini și eternitate pe trecerea de pietoni.

Păcat că această carte nu are și fotografii color, cele în alb – negru par sărăcăcioase și superficiale, probabil nu au existat fonduri pentru a susține acest exercițiu de memorie, poate vom regreta că am rămas la memoria noastră **alb – negru**, e prea puțin pentru o țară care se vrea în Comunitatea Europeană ...

Carte este un fruct pânguit din iubire, din adevăr și legendă afirmă autorul ...

*Constantin Stancu,
Februarie, 2009*

II. ARGUMENT - PEISAJUL CULTURAL HAȚEG

ȘTERGEREA MEMORIEI

Trebuie să vină clipa când Dumnezeu
ne va șterge din memorie trecutul,
simplu, repede, fără durere,
totul se va scurge împreună cu apa de la duș,
într-o dimineața, aproape pe nesimțite,
totul se va duce,
trecutul sau prezentul, viitorul vor dispărea,
până și clipa când chemi aceste cuvinte
care ar putea alcătui poemul sau sistemul,
aceste cuvinte au o viață a lor, secretă,
precum vietățile unicelulare sub microscop ...

Constantin Stancu

- In volumul „*Pomul cu scribi*”,
Editura „eubee”, Timișoara, 2006

III. ARHIVELE

A. Texte, pretexte, gânduri ale autorului

REVELAȚIA SCRIBULUI

RAUL CONSTANTINESCU

Raul Constantinescu, surprinde în volumul său “**AVENTURARE IN MARELE REFUZ**”, Editura Dacia, Cluj - Napoca, 2001, cu poemele vii de stronțiu, într-o viață a refuzului. Este rodul a peste douăzeci de ani de căutare a cuvântului eliberator, a poemului har, a poemului care oferă cheia. A fost un efort deosebit, o tăcere de fosfor, o cădere în cultura lumii, o alunecare în marile întrebări, a regăsire într-o eroare, la miezul nopții. Poetul își asumă toate acestea, cu demnitate, cu eroism ...

Volumul se clădește pe nisip, dar are durabilitate în singurătatea poetului. Totul pornește de la păcatul originar, de la început, din momentul cunoașterii binelui și a răului de către om. E greu să zidești pe un păcat care nu este al tău, dar pe care ți-l asumi. Poetul este în căutarea poeziei pornind de la Sfânta Scriptură, de la Geneza sau Facerea, refuzând ceea ce Dumnezeu, prin harul Său ne-a oferit, un Plan de scăpare din cercul în care am căzut prin păcatul unui singur om - Adam. Poetul refuză harul, poetul refuză o mână întinsă din nimic, dar să nu uităm că Dumnezeu a creat lumea din nimic.

Ce m-a surprins la poet este lipsa luminii, a dragostei și naturii din poeme. Este refuzul, este **MARELE REFUZ**, pe care Raul Constantinescu și-l asumă. Experiența este benefică în planul poeziei, dar catastrofala în viața unui om, poate duce

la boli grave, așa cum marii artiști se “*îmbolnăvesc de moarte, într-o zi când s-au născut ...*”

Viața poetul a avut de suferit, dar cunoașterea sa a primit duritatea diamantului. Totuși, multe din căutările poetul au fost deja descoperite cu mii de ani înainte, marile culturi, ale Egiptului, ale Babilonului, ale Indiei, ale Greciei, ale Europei, ascund aceste răspunsuri pentru om, iar Biblia, din care a și citat Raul Constantinescu, prin “*simplitatea relației om - Dumnezeu*” dă certitudini, asemeni celei din Geneza, după cum și dragostea lui Dumnezeu este o certitudine, dovadă că existăm ...

Intre patru pereți, într-un orașel pierdut, într-o provincie de tăceri, la Hațeg, cufundat în cuvânt, poetul pune întrebări, primește răspunsuri, este prezent neinvitat la o masă a inițiaților, acolo unde se risipește energia și unde nu mai are loc revigorarea. E un refuz asumat, e o experiență pe care doar marii artiști și-o asumă, din care nu mai scapă, se identifică mereu cu poezia, ca formă de expresie a neputinței omului, atunci când refuză să se asocieze cu Dumnezeu, în călătoria pe acest pământ, o călătorie a celor singuratici ...

De fapt în postfață poetul recunoaște că cele 111 poeme din volum sunt considerate ca “*o insolită aventură a Spiritului care se descoperă singur în încercarea de a cunoaște poetic lumea, aventurându-se în acel veșnic și mare refuz, care îl întâmpină peste tot, începând chiar cu biblica geneză.*” Sinceritatea este meritorie, iar poemele sunt confirmate de nume de prestigiu - poeții Virgil Teodorescu, Geo Dumitrescu, Stefan Augustin Doinaș, Cezar Ivănescu, Ion Mircea ... Se pare că unele poeme au fost scrise cu mult înainte de a vedea lumina tiparului, ca rod a căutărilor, poemele, ca ființe interstelare, au supraviețuit în marele frig ...

Ce surprinde la poet este fraza lungă, magmatică, curgătoare, în căutarea unui alt poem din chiar poemul scris... Căutarea se pierde în altceva ...

“*Cel ce alege cuvintele*“ este poemul care ne descoperă că poetul este într-o îndelungă căutare, iar cuvintele sunt alese, unul câte unul, cu grija unui creator. Ce atrage atenția este căutarea pe timp de noapte, chiar a Cuvântului de începuturi, lumină a începutului, poate rostit într-o limbă neștiută, uitată, *cuvântul săgeată*, logosul prim care se măsoară eternitatea ... Tot Biblia ne descoperă Cuvântul de Început, prin Evanghelia și Epistola Apostolului Ioan Iar Apocalipsa înseamnă chiar această *revelație* ...In această căutare poetul are interesante viziuni, iar expresia, dură, pare să creioneze, mișcarea galaxiilor exterioare și interioare. Metafora, semnul ne descoperă : caracatițele beznei, ochiul întunericului, artificial paradis, timpul în derivă, jocuri de fulgere, etc...

Se pare că poetul descoperă *marii paznici* ai fiecărui cuvânt, ca în poemul “**Turnul Babel** “, poem al spiritului, în care se poate cădea, pierzându-ți sufletul, în căutarea Demiurgului, cuvântului... Căutările descoperă “**Tragedia Limitelor**“, oarba neșansă de a fi limitat, mereu limitat de materia din care ai fost creat, să fii totul sau nimic ..., într-un timp care pare cancer de licheni (*Pendulobrăbul*). Deși în căutarea Logosului, poetul descoperă cuvinte proprii, refuzând simplitatea și lumina dintr-un cuvânt omenesc curat ca “*bună dimineața*“ sau ca “*iubito*“... Poetul refuză, dar îndrăznește într-un univers al vidului ... Vidul urmat de mulțimi oarbe... Iar deasupra cosmosului, a vârtejului, planează cuvântul, ca un eon, prefigurând *crystalul tăcerii* ...

Totul pare să pornească de la considerația biblică: ce ar da omul să - și piardă sufletul, chiar dacă ar câștiga toată lumea ... Chiar se exclamă : “**Salvați sufletele noastre !** “, dar cine

aude în “*piramida orbosurdomuților.*” Chiar Isus exclama: *aveți ochi și nu vedeți, aveți urechi și nu auziți ...*

Volumul se structurează pe trei piloni : I. **Aventurare în marele refuz; II. Gaura neagră; III. Congestia clepsidrelor.** Titlurile sunt semnificative și redau, în esență, temele poeziei din volumul prezent și viziunea poetului, marcat de refuzul aparent imposibil, dar posibil în vremurile din urmă ...

Petre Țuțea avea dreptate când ne spunea: „*Dumnezeu se descoperă unei femei bătrâne, undeva la țară, într-o mică biserică de sat, îngenuncheată în rugăciune ...*”

Poate poemele sunt rugăciuni, poate “*cineva privește cu ochi de întuneric ...*”

Dincolo de cuvintele noastre în putrezire ESTE Cuvântul ...

Poetul mai are și alte volume în pregătire, apariția târzie a volumelor, dau valoare și rafinament intelectual poemelor, asemeni vinului vechi, ele se șampanizează într-o piramidă a refuzului, refuzat, refuzând, refuzând ...

... Și totuși, „*lumina fecundează imensa pupilă neagră/ care ne naște ...*”, declară poetul...

Hațeg, 17.06.2002

În revista ”PROVINCIA CORVINĂ”, 2001

POETUL – UN NUMĂR IMAGINAR

RAUL CONSTANTINESCU

Anul 2002 începe pentru poetul **Raul Constantinescu** cu încă un volum de poeme, cu încă o încercare de ieșire din “**Neantia**” și intrare în lumea plină de speranță a obiectelor, a sprîtoğașuculierilor, a căutărilor și regăsirilor. Spre deosebire de volumul anterior, care și-a propus o “*aventurare în marele refuz*”, acest volum intitulat “*Neantia*”, ne descoperă o altă dimensiune a poetului, la care Editura “**SIGNATA**” – Timișoara, consilier editorial: **Ioan I. Iancu**, care a răspuns cu interes, dincolo de zidurile inerente ale momentului, când scoaterea la lumină a unui volum de versuri, dincolo de amabilități, de orgolii și de falsă mândrie intelectualistă, reprezintă o aventură în *marele refuz* al unei societății în căutarea culturii reale și adevărate.

Volumul de poeme este un efort de lungă durată al poetului, atent la sine, atent la lume, atent la fenomenul artistic, atent la nimicul care ne înconjoară. Atât mai rămâne din viața omului, un strop de semn, un număr imaginar, după ce ai trecut de oglinzile necesare, la care te supune viața... Căderea prin tine este o experiență dureroasă, o experiență care îți va descoperi o urmă subțire de fum, adică *ființa* ta ...În această cădere poetul nu rezistă tentație de intelectual de rasă de a se pune pe aceeași treptă cu Dumnezeu, până la urmă o eroare pe care o redescoperă treptat prin chiar poezia sa, o *evadare din marele refuz*...

“*Cu Dumnezeu umăr la umăr*”, poem care ne descoperă ambiția artistului de a se regăsi într-o creație proprie, asemeni creatorului. Este experiența dulce aparentă de a lupta alături cu

Dumnezeu, înconjurat de un zid de cuvinte aprinse, e o tentație, e o ispită care duce la păcat, pentru că armonia aparține celui de sus, iar omului – căderea ...

Atunci când poetul adoptă o stare smerită, de acomodare cu creația în adevăratul sens al omului căzut, atins de lume, de sine, de vrăjmaș, poemul capătă nuanțe de diamant, depășeste starea normală de circulație pe dreapta și circulă liber prin “*Neantia*” .

Astfel poemul “*Capul meu pe tavă* “ este un poem de rezistență, care ne redă puterea care rezultă din chiar căderea artistului în fața lumii : “*Capul meu palid pe tavă în sânge/ va fi un martor ciudat/ al puterii voastre oarbe / .../ de pe tavă pe toți îi întreb: ‘în orbenia voastră/ oficială, / cât vă mai amăgiți că mai puteți fi?’ / Durerea în fața nonvalorii, în fața neantului pur dă fiori poetului, dă și cititorului, e fiorul în fața adevărului de toate zilele, dincolo de adevărul nostru de sărbătoare... Capul poetului pe tavă este altceva, un altul, parte din altceva, parte din ceva mult mai dureros, din ceva mult mai de piatră ...*

Atunci când poetul adoptă o poziție tranșantă în fața poemului, când atacă sentimentul cu fraze scurte și cu bucuria de a se lăsa stăpânit de taina poeziei, semnele și sensurile capătă o reală valoare. Poemul “*Realovisul*“, încercare de a împlini în viața de fiecare zi un vis, descrie, în maniera lui **Salvador Dali**, mișcarea dintr-o secundă în plin secol XX sau XXI, sau xxi, secolul bunelor maniere printre obiectele *timospațiului*, “*splendide în unicitatea lor*“, “*de neimitat în bietele noastre cincisimțuri* “ ... acele obiecte care ne tolerează printre ele

Există și poeme care pun în lumină, sau în întuneric, sau poate în mov, pe cei care ne invadează zilnic cu păcatele lor, pe cei care doboară valorile timpului acesta, adică pe “*egolatroșpilii* “, pe “*duclinea XXI* “, pe “*vânățul pokemo*“ , pe “*mimnul*

nonvorba“, *“lepra*“, pe *„păreronomimicii*“, pe *“șprițogasculierii* *“pe cei care sunt din lumea fiarei,..* *“fiara se oficiază pe sine* *îi place la nebunie / e o minune perpetuă cadavrul viu/trăgându-și singur clopotele ...“*

Totuși poetul se lasă sedus, cu zgârcenie de *“Frumusețea femeii*“, căreia îi dedică un poem, cu tandrețe, cu duioșie și bucuria de a descoperi un lotus deschis, un luger de crin, lumină pelin, cu trupul arzând ... Poemul pare rătăcit printre eoni, dar dă o pată de culoare și de sânge între cuvintele poeziilor...Este accentul care dă sens magmei poemelor și zicerilor despre lume în care plutește cel cu gândul aurit ...

Sunt în volum unele poeme care renunță la starea de poem și redescoperă starea de *mineral* a vechiului, poeme fruste, ca un articol de ziar, cu fraza lungă, pierdută în tainele zilei, poetul ne avertizează împotriva invaziei nimicului, e un instinct de apărare în fața violenței cotidiene, ca în poemul *“Incursiune în cotidian*“

Volumul este structurat pe mai multe nivele: *“Neantia*“, *“Torsiunea obiectelor*“, *“Inconia*“, *“Fereastra opacă*“, iar titlurile sunt semnificative în ce privește mesajul, de la definiția crudă a realității la esența poeziei ca stare de abordare directă în *neantia*.....

Redescoperim cu volumul *“Neantia*“, aventurile scribului în căutarea următorului univers, unde corpul artistului cade , cu recunoașterea blândă, de scriitor, a faptului că *“partea nemuritoare/ nu-mi aparține nicicând , dar murind înviind fără-nce-tare.”* (**Corpul victimă**)

Coborârea la prima, urmează *“Neantia*“, peronul pe partea inimii ..., după colț, vorba lui Raul Constantinescu, poetul, papi-rusul e doar o pulbere fină ..., iar *poetul un număr imaginar*

Hățeg 09.07.2002

În revista ”PROVINCIA CORVINĂ”, 2002

NEVIAȚA LUMII

RAUL CONSTANTINESCU

Este o grabă, este o fugă după ceva stabil în viața lui Raul Constantinescu, poet de Hațeg, trăind între zidurile poeziei, este o căutare a volumelor de poezie pierdute în potopul lumii, poetul este în căutarea “**marelui refuz**”, a “**neantiei**”, dar a și păcii lăuntrice.

Volumul de versuri “**NEVIAȚA LUMII**”, Editura **MODUS PH**, Reșița, 2003, redactor **Octavian Doclin**, volum apărut cu sprijinul “*Fundației Cultural – Sociale OCTAVIAN DOCLIN*”, dezvoltă ideea de grabă, ideea de fugă, pentru că poetul Raul Constantinescu se caută prin lume, risipit de risipirea cuvintelor și a oamenilor, regăsindu-se –n divinitate, cu bucurie, cu multă curăție...

Ne întoarcem împreună cu poetul la cele eterne, cu mijloace la îndemână, cu lucruri moderne, cu fuga noastră prin această lume care miroase a **neviață**, păcatul, ai, păcatul și poezia ca un refugiu...

„Doamne, câtă știință, putere voință/ bunătate har dăruire iubire/ totală renunțare la sine /.../ (CELUI ETERN)

Dincolo de regăsirea Dumnezeirii, mereu în căutare, poetul provoacă limitele, dar ca orice intelectual autentic, se afundă în infinit, redescoperind poezia ca mod de a atinge adevărul : “*Poezia nu se scrie numai cu mâna cu mintea / cu ochii urechea cu sexul cu inima cu sufletul /cu nervii cu sângele.../ se scrie poezia cu toate acestea/ și cu încă ceva neștiut nenumit/ dumnezeiesc de dureros/ sublim trăit gândit/ ceva care dacă nu e poezie nu e nimic nu e “ (POEZIA NU SE SCRIE NUMAI CU MÂNA)*

Trebuie să remarcăm această putere de cădere în poezie

a poetului, dincolo de vreme, dincolo de conjuncturi, “**are cineva mereu grijă să scape de poeții poeți**”, este remarcă realistă, dar adevărată despre starea poetului în vremurile din urmă ... Sunt enumerați toți marii poeți ai lumii care au căzut la examenul vieții - “*În frunte cu tătucul Platon idealistul / filistinii, zeii i-au urât mereu pe poeții poeți ...*”/ **NU-I HULIȚI, NU-I OSTRACIZAȚI PE POEȚII POEȚI !**) Este ceva din Nichita Stănescu, din modul său de a vedea lucrurile, influența indirectă a marelui poet este benefică, fiind convertită în poeme de Raul Constantinescu, poate și titlul trimite la “**Măreția frigului**”, la necuvinte ...

Volumul de versuri prezintă omul urcând pe o nesfârșită scară, este omul în urcare, pentru a deveni, este o scară reală în poeme, dar și una prin codul genetic, este o căutare a omului prin om, ca material de studiu, “*dincolo de tine trecând ca și cum nu ai fi /fiind în a nu fi /*”, poate o căderea în sine...

Fraza poeziei este densă, plină de lavă, plină de cuvinte care șerpuiesc prin mintea cititorului, este o foame de celălalt în poezia lui Constantinescu, aproape bolnăvicioasă, care trădează singurătatea trăirii, a esențelor : “*Revin la o nouă viață/ și-n muzici divine în zbor/Eul deschis nemuritor/ smulg din a morților ceață !*” (**ORFEU ÎN INFERN**)

Sunt puse în evidență cuvinte compuse care arată nepuțința omului în fața cuvântului, se poate primi omul ca material de lucru, deși *Cuvântul* stă la baza Creației, semn al profunde crize prin care trece lumea, iată cuvintele picurate de acid: – spațiotimp, zeul de serviciu, nascotumărul, șpagocrația, hahalerland, orbsurdomuții, ...

Există și o parte a volumului cu fraza critică ce dezvăluie lumea concretă în care trăim, o lume a *nonvalorii* ca efect al nevieții, folosindu-se de *cuvintele necuvinte* ale străzii, Raul Constantinescu construiește o lume în poeme, luând ca model

arealul de fiecare zi, marcată de **pokemonul** cu dârmon, iar alteori poetul renunță voit la idei, preferând o înșiruire de vorbe actuale, dar goale de orice fel de viață, remarcabile prin lipsa lor de forță, dar exprimând cu putere golul din lumea de astăzi – *”himere cenușii ning vise pustii “...*

Ultimele poeme acuză lipsa de cultură a lumii moderne, acuză lipsa de esență, e o lume din care a fugit Dumnezeu, căci fără El nu putem face nimic, falimentari și poekemoni suntem – *”dumnezeule din toate/ deasupra de pokemoni/ luminând peste eoni ! “*

Cartea se termină cu poemul **”Evadarea din paranteze**“, este un semn al nașterii, dar care trimite spre o altă naștere, cu toate că volumul poate continua, deoarece : *”prin zid în turnul babel urc/ la ușă stau mereu și bat / ...”*

Structurat pe trei nivele : **”Neviața lumii “**, **”Radical din mine însumi“**, **”Ieșirea din paranteze“**, volumul de versuri **”Neviața lumii “** este un volum de excepție, dar pentru că poetul marchează la final locul scrierii – Hațeg, cu siguranță că *Domn Pokemon*, nu-l va băga în seamă, pentru că începând cu Platon, e loc destul dincolo, după colț ...

*Hațeg, 2003 ,
În revista ”PROVINCIA CORVINĂ”, 2003*

HERALZII TĂCERII

RAUL CONSTANTINESCU

Cartea de poeme „**HERALZII TĂCERII**„ de **Raul Constantinescu**, este o carte care îndeamnă la meditație, poemul vine dintr-o cercetare adâncă a vremurilor, fără a ține seama de trecut, prezent, viitor, ci de mesaj, de impactul acestuia asupra ființei umane, ca posibilă cheie la poarta memoriei, ca cetate .

Editura „**PAULA**„ – Deva, 2007, a lansat cartea ca un semn că în județul Hunedoara, mai precis în Țara Hațegului, există motive de ieșire de sub apăsarea prezentului și evadare în **Imperiul Tăcerii**, acolo unde sunetul – cuvânt se odihnește pentru a respira perfecțiunea, făcând posibilă trecerea.

Autorul trăiește și își duce suferința spirituală înconjurat de cărți, aproape de natură, eliberat în aparență, de presiunea faptelor de zi cu zi, deși fiecare, în felul său, trebuie să-și ducă mereu o aceeași cruce până la capăt.

Autorul este marcat de tipologia vremii, de frământările omului, de eșecurile sale, de căutările sale într-o lume haotică, având în vârful piramidei pe marele Nimeni. Volumul este structurat în mai multe părți, titlurile trimitând la temele de bază, susținute și de poemele care definesc ideea:

„**ORFEU ÎN UNDERGROUND**„,

„**PUNCT DE FUNGĂ**„ ,

„**ETRENUL PREZENT IMPERFECT**„.

Raul Constantinescu își începe parada tăcerii cu ecou printr-un salut, merit să acomodeze cititorul cu universul său, pentru receptarea mesajului, a **semintelor** care își caută pământul reavăn, cititorul un poet nemărturisit, invizibil, dar rezistent prin amintiri,

regrete, prin cuvinte. Puntea se reface, dar totodată, cititorul trebuie să înțeleagă faptul că accesul în lumea inefabilă presupune și altceva decât simplul cuvânt fără greutatea logosului, ci trebuie să-și asume marile responsabilități spirituale ale lumii, ale experienței societății formate din indivizi care desenează viziunea globală.

În mod evident, apărarea în fața degradării zilnice, este la Raul Constantinescu, cultura cu tot ceea ce are mai bun, modelată printr-un limbaj specific, actual, o lipire a sensului de formele uzuale, metoda a poeziei moderne care, asemeni stilului din presă, apelează la **cuvinte șoc**, care să spargă zidul memoriei cititorului, care să intrige, care să provoace, să dea un impuls celui care citește, pentru a-și trăi tăcerea proprie.

Până la urmă fiecare trebuie să înțeleagă faptul că o mână va scrie „**MANE, TEKEL, FERES**„, , adică: *oricine oricând oriunde/ măsurat cântărit împărțit/* „pentru că tac zeii tace spați-otimul ...

Raul Constantinescu apelează la argumentele artei, a picturii, a muzicii, ale filmului pentru a-și proiecta mesajul cât mai expresiv. La fel ca Van Gogh care picta floarea soarelui, poetul e atent la **FAȚA OMULUI**, emblemă a rezistenței în fața valului care vine din față mereu, a valului acid : „*Văzută-n lumini/ floare-ntre spini/ fața omului/ frunza pomului/ cartea timpului / visul nimbului/ glasul boarelui/ ochiul soarelui/ goana zilelor/ albul filelor/ umbre și riduri/ plâng peste ziduri/ nevăzutului/ ne-nceputului/ harul citirii/ miezul privirii*„.

Iată harta pentru a trece prin patria vieții unui om, fața sa, expresie a popasului său în lume, amprentă a experienței care arde. Viața de zi cu zi este o încercare pentru poet și pentru cititor, metaforele sunt pertinente, rechini, lupi, agresiunea zilnică, mai ales a domnului Nimeni, asupra omului sunt prezente, uzează spiritul, poetul se mișcă greu prin junglă sau prin adâncurile oceanului, e în pericol, sau caută ieșiri.

*„ La carceră la munci la cazne popoarele sunt puse / sub
vârful eternei piramide / samson în lanțuri orb / învârte pietrele de
moară / la galere trag viața toată căzușii / unelte vorbitoare sclavii
se numeau ... //*

De sub acest tăvălug poetul se echilibrează pe sine și oferă soluția zâmbetului, soluția noii soluții, cuvintele care își caută sensul de început acoperite de moda zilei, combinații care nu sunt uzuale, dar se bazează pe uzual, pentru că lumea trebuie să meargă înainte : **mâșneve, hureike, typull, kelia, mușkii, burikul**, de fapt revolta individului, puterea sa de a afirma că nu se lasă mințit, manipulat în piramidă, de vorbele celui care iubește **puterea ca boală** în lume, bolnav fără să știe, strigându-și boala cu mândrie, orb și neștiutor, maestru al **potului, pontului și șpilului**

Deși cunoaște taina dintr-un cuvânt, puterea ascunsă din acesta, poetul este conștient de erodarea monedei – cuvântul care cumpără timpul pentru om, o **erodare** până la suferință, până la cancer: *cuvinte – cuțit cuvinte – cucută cuvinte – cloacă* (în poemul **INFERNUL DE FIECARE ZI**)

Privind spre poezie, Raul Constantinescu vede poeții – ochii lumii – nestemate : *„ Tot mai sărace vremi / sâmburi sterpi / cad zilele – n adânc;/ poeții ochii lumii sunt / cu cât mai mare întunericul, / cu atât mai mulți ochi se deschid / – poeții – lumi nestemate - / într-o lume ostilă / curajul nețârmurit de a fi / „*

Citind acest volum degustătorul de poezie va descoperi că din poezie dispăre virgula, punctul, termeni aparent opuși se atrag, formează noi termeni, definiții, o avalanșă de semne, de sensuri, versul este deschis, galerie de artă modernă în plină tragedie, enumerările imitând peisajul zilnic, picură precum strașina în mintea cititorului, poetul este insistent, bate la ușa celui care vrea să reziste, e prezent prin proiecte, prin taina descoperită așa cum a învățat-o de la marii maestri ai spiritului. De fapt el își asumă marile valori ale lumii, marile mișcări filozofice, artistice,

încearcă să le integreze în vorbirea zilnică, se lasă el însuși asaltat de lumea de dincolo de cortină, își asumă riscul aventurii în marele refuz, ori neviața lumii, până la sfâșiere, e polifonic în căutarea esențelor. Valorile creștine sunt integrate în acest demers, în mod eclectic, dar necesar, sub necesitatea de a găsi echilibrul propriu, deși în prezența lui **Ianus**, ca semn al sfâșierii sufletului. E riscul său pe care și-l duce demn prin poem, deși ființa îi tânjește spre lucrurile simple, deși știe că poate fi un învingător, dar poemul e un mod de a-și găsi patria : „ *nu pot urî, totul mi-e drag/ pământul focul apa aerul ce cântă/ sub ochi divin în mine se-nveșmântă / din toate renăscut în vers mă retrag /*„ – **ÎN VERS MĂ RETRAG**

Cartea are un argument scris de **Valeria Manta Tăicuțu**, inspirat ca titlu: **Punct de fungă și tăcere** și un **curriculum vitae** necesar într-o lume care își pierde poezia pe drum din cauza **proiektului mușneve**

„ **Heralzii tăcerii** „ se adaugă celorlalte cărți ale lui Raul Constantinescu: „**Aventurare în marele refuz**„, „**Neantia**„, „**Neviața lumii**„, ori „**Rostirea lui Zalmoxis**„, cărți care reflectă zbuciumul intelectualului într-un prezent imperfect, **privind la hainele noi ale împăratului, la apoteoza domnului nimeni, la arta de a bea tiutiun kafhehea ...**

Simți cum scriitorul refuză sentimentul, fugind spre logos, e un fel de deviere spre roșu într-o lume spirituală care încearcă să-și regăsească armonia ...

Dar în toate este un **punct de fungă** : „ *... deasupra jocului de zaruri / deasupra valurilor stânga – dreapta / perpetuu durut sfârșit început / al unuia și al oricui / ființând în toate direcțiile / punct de fugă / big – bang* „,

Septembrie 2008,
În revista "PROVINCIA CORVINĂ", 2001

CA SA FII STEA

IV MARTINOVICI

Pe domnul **Iv Martinovici** l-am cunoscut la Hațeg... Era un bărbat matur, plin de forță, dăruit poeziei cu toată ființa, într-un oraș virgin fără de poet. Dacă trecea pe stradă aveai impresia că era mereu însoțit de o eternă iubită, avea aerul îndrăgostitului absolut. Părea că iubirea era un fel de blestem, în urma sa ar fi trebuit ca trandafirii să-nflorească.

Un grup iubitor de poezie s-a infiripat la Hațeg atunci... Lucrarea artistică dădea roade și sub aripa poetului am debutat cu poeme în reviste literare. Atunci am simțit ce - nseamnă harul. Atunci, în jurul poemelor, am câștigat noi prieteni, prieteni de o viață... Ionel Amăriuței, Romulus Constantinescu, Ionel Drăgănescu, Eugem Evu, Ioan Evu, Ion Arieșanu.... Poetul Iv Martinovici a fost catalizatorul siritual, cel ce m-a luat de mână și mi-a transmis ce-nseamnă orbirea în plină zi...

Din jocul destinului a rămas doar cenușa, distanța dintre mine și Iv Martinovici a crescut și nu știu de ce... Așa a fost să fie... Uneori, pe străzile Hațegului mai trece o pereche de îndrăgostiți și seamănă atât de mult cu îndrăgostiții absoluți încât mi-e dor de o ființă ce seamănă cu poetul Iv Martinovici.

Nu am fost un admirator înfocat al poeziei scrise de acest scriitor, dar i-am admirat opera, am stimat-o și am înțeles că poezii fac parte din acel popor sacru, în căutarea oracolului de la Delfi. Mereu în căutarea destinului poetul se vede răpus de destin, ca într-un cerc de aur.

Mi-a rămas de la poetul Iv amintirea grădinarului, acel

grădinar închipuit de Rabindranath Tagore, magicul personaj care aruncă sămânța bună în lume și astfel se naște minunea. Nu am înțeles prea bine mesajul atunci, dar peste vreme am căutat minunea petrecută în viața poezilor de opera lui Tagore. Parcă am mânilor înțepate de un trandafir atunci când scriu, dar asta mă duce cu gândul la poetul Iv, ca la o prietenie pierdută.

Din când în când ne mai întâlnim, vorbim puțin și regret multe, poate poetul ar fi meritat o soartă mai bună, poate ar fi meritat o operă mai bună, o viață mai bună, dar oricum, după o vreme vin ploile și ochii veșniciei...

Toți poezii merită ce este mai bun, dar cui îl pasă? Poezii nu miros precum floarea, ei nu sunt buni de băut, ei nu au cheia raiului și nici a iadului, ei au un vultur și atât...

La debutul meu, poetul Iv a scris pe scurt despre starea poesiei mele, a scris concis, adevărat, detașat, ca un meseriaș sigur pe el, mulțumit că ucenicul a învățat cum se fură focul de la zei, pe înserat, îmbrăcat în cămașa tristeții... Poate că multe nu se pot adăuga celor scrise atunci, dar am așteptat în zadar un semn de la poet, un semn care până la urmă a venit din altă parte. Oricum fusesem lansat la apă, oricum mă învățasem cu rechini, acolo la ecuator, la tropice, printre alizee... Si acum mai aștept un semn discret care să vină de la Delfi, dar poate e prea târziu...

De la Iv am amintirea Bisericii de la Denuș, atunci am avut viziunea că în merii de la Densuș înfloresc catedrale. Acolo la Densuș mi-a rămas inima, lângă arhetipul unui poet.

Vremea a trecut, în Tara Hațegului ninge frumos, lupii dau târcoale vechilor cetăți, bărbaților adevărați nu le este frică. Ninge cu o zăpadă mov, ca un blestem al poetului...

Nu știu de ce o femeie s-a îndrăgostit de un om de zăpadă, nu știu de ce un bărbat se-ntoarce mereu la Nausicaa...

Am scris puțin despre poet, am lăsat doar grauri să zboare...

Stiu o poveste despre un albastru flamingo, dar nu o mai spun, poate am uitat-o, poate nu mai am putere, „*E un vârtej de stele care cad / e un vârtej de frunze care urcă/ un ghem de simțăminte care ard/ și toate figurile încurcă / ...*” („*Picasso*” - în volumul „**Spre Delfi**”)

Stiu și o poveste despre un poet, care, undeva, într-o țară străină, a mușcat din fructul înterzis, fructul avea un gust etern, un gust de neuitat, era gustul fericirii pe care Iv l-a simțit într-o cameră de hotel, era un fruct de *Akkad*, un fel de carte de la care aștepti marile semne...

Tara Hațegului este mai săracă în lipsa unui poet, dar undeva în Hunedoara, un poet are un vis: „*Ințelepții murmură numele meu,/ Iar femeia cu sânii goi împarte ciorchini/ opulenți și muguri de lotus./*” („*Numele meu*” - în volumul „**Spre Delfi**”)

Poate că la Hunedoara este o altă matrice, mai acidă, mai dură ce macină nervii statuilor, iar la Delfi oracolul acoperă secundele acestui veac...

Primăvara devreme, 2001

ARHIVELE IUBIRII

IV MARTINOVICI:

Iv Martinovici lasă un semn important în vreme prin volumul, scris la două inimi, împreună cu ființa sa apropiată Carmen Demea, purtând titlul „**ARHIVELE IUBIRII**„.

O viață în căutarea iubirii, aproape preot al iubirii, dar totul curgând printre degete, ca nisipul, ca ecoul timpului pe piatră.

Editura „**Sigma Plus**„, Deva, 2001 a pus în operă poemele de dragoste, la limita dragostei pământene dintre doi poeți, pentru o singură imagine – a poeziei.

Din toată frământarea, din toată căutarea, rămâne cenușa unui poem, dar nici atât, doar rugăciune către Bunul Dumnezeu ca imaginea iubirii să fie chiar iubire.

Orbit de tema dragostei, căutând mereu femeia ca un liman pe acest pământ, dorind aproape imposibilul – refacerea perechii de început, poetul cade în timp ca o pasăre, în căutarea aripii pierdute. Moartea iubitei, ruperea de realitate a poemului și urma rugăciunii pe coala albă de hârtie, e un semna al destinului tragic al visătorilor într-o lume care nu mai poate accepta iubirea ca pe eliberare. Între lacrimă și bucurie, poemele își caută loc în arhiva sentimentală a vremii, sunt animale în căutarea cuibului și el nu mai este la locul lui, a căzut din Eden.

Puterea dragostei de a trece prin pereți, smuls gravitației, gesturile simple de peste zi, erorile de peste zi, toate cad în poem, un sărut inocent, ura pe luna aceea neagră din iulie 1999, calendarul care arde sub impusul neantului.

L-am cunoscut în Țara Hațegului pe Iv Martinovici, tre-

cea ușor aerian prin oraș, străzile parcă aveau o lumină aparte, poetul chema poezia în oraș pe nume. S-a străduit tot timpul să nu greșescă în ale poemului, vorbea cu multă căldură despre dragoste și despre poezie, se simțea atracția pe care o exercita asupra noastră, totul curgea, deși nu bănuiam tragediile care se ascund în afund de vers, nu bănuiam păcatul care atinge pe cel îndrăgostit, se dorea poet pur și simplu, era o forță care îl mâna în toate. Citeam din marii poeți ai lumii, discutam pe marginea poemelor și a erorilor timpului, am fost atins de vers și, totuși, nu am mers până la capăt cu sensul poeziei la Hașeg.

Trecerea prin această localitate a fost efemeră, poetul a fost legat mai mult de municipiul Hunedoara, acolo avea un loc aparte, între poeții de acolo, între zgurile de acolo, între femeile de la Hunedoara.

Dar toate s-au întâlnit la moarte iubitei pentru Iv, a fost acolo semnul îndurării venit de Sus, copleșitor, atins de ruga eliberatoare.

*„Mă vor invidia poeții, muza mea./rug albastru și verde
aprints în cer/ pe care ardem laolaltă, stea / de-acum iubirea
s-a adâncit în mister. / „* Totul este cântec pentru Iv., chiar dacă melodia se sparge în bocet.

*„Viața ... viața nu e altceva/ decât un joc al naturii / care
se bizuie pe moarte, / e - un joc care desfată și întristează ...*
„, scrie Carmen, în căutarea iubirii.

Parcă poemele se amestecă, se topesc unele în altele, doar moartea le este margine, poetul mai speră într-o reîntoarcere, dar întrebarea planează peste ființă : vom mai fi în stare să ne recunoaștem? Totul pare sub ocrotirea Îngerului, a Celui de la început, pus să vegheze peste moarte și peste viață. De aceea poetul are curajul să-și pună pelerina pe umeri și să intre în poveste.

Dar de dincolo de poem Carmen mai are puterea să scrie cu degete de ceață : „*vânător tu mi-ai fost/ înmiit / din păduri și din ape de lut / am venit / în bătaia puștii tale cu flori/ vânător și vânat / ...*Așa cum de altfel a scris în poemul din volumul cu același nume „**Verb și flacăra** „, Editura „**Helicon** „, Timișoara, 1999.

Conștient de trecerea prin această viață, poetul mai poate spera la nunta din cer: „**durerea adamică e greu de biruit, / la origini, doar iubirea mă întoarce - / din osul mâinii pironit / voi mă desprindeți, Parce.** „

În marmură rămâne *cuplul*, el și ea, diamantini, atins de vreme, în clipa, totuși, „*nenăscută din cerescul suflu* „, ...

În final se aude un cântec de dragoste și de moarte al păsării Iv.

La Hunedoara, poeții își alcătuiesc arhivele iubirii, neștiuți ...

*Hațeg, decembrie 2001,
În revista "PROVINCIA CORVINĂ", 2001*

“SPINII FLORII DE COLȚ”

DĂNUȚ VRĂNCILĂ

Dumnezeu își alege vase de lucru, adică oameni vii care să ducă mesajul Său prin veac, care să dea viață prin Cuvântul divin. Autorii cărții “**Spinii florii de colț**”, un titlu bine ales, **Dănuț Vrăncilă și Mircea Toma**, slujitori ai tainelor lui Dumnezeu, propun cu ajutorul Editurii “**Carmel Print**”, **Arad, 2003** o modalitate curată pentru mesagerii Scripturii de semănare a Cuvântului în inimile oamenilor și propun un comportament relevant pentru cei chemați la sărbătoarea “**Veștii Bune**”.

Chiar ei pastori sau lideri creștini, autorii abordează cu mult curaj o temă care uneori deranjează lumea restrânsă a preoților, a pastorilor, a evangheliștilor, a celor care “*scriu*” viața din nou istoria revelată a nașterii, lucrării, morții și învierii lui Hristos Isus.

Scrisă cu har, prin Duhul Sfânt, autorii avertizează asupra marii responsabilități a celor chemați, căci ei nu sunt chemați de oameni, ci sunt chemați de Dumnezeu la o lucrare care îi depășește de multe ori, dincolo de puterea umană, dincolo de talente, dincolo de darurile Duhului, este puterea veșnică a Evangheliei, putere care copleșește, care purifică, puterea care este un foc viu străbătând veacurile ...

Cartea are menirea să ofere o vindecare spirituală a celor care cred că sunt aleși de Dumnezeu, dar în fond lucrează prin puteri proprii, căci în vremurile din urmă, oamenii vor aștepta predici și lucrări după placul lor, nu după voia lui Dumnezeu, “*oamenii vor fi iubitori de sine, iubitori de bani, lăudăroși ... fără dragoste firească ...*” (**2 Timotei 3 : 1-5**)...

Cartea pune accentul pe esența lucrării: predicarea în

exclusivitate a Evangheliei, pentru că “...este puterea lui Dumnezeu pentru mântuirea fiecăruia care crede “ (**Romani 1 :16**) ... În mod clar Dumnezeu îi echipează pe slujitorii Săi pentru acest mod de slujire, cerându-le o perioadă ucenicie în acest sector al vieții de credință, pentru a nu se îngâmfa, pentru a se crede mai altfel decât alții, care și ei slujesc, după chemarea făcută de *Cel Prea Înalt* ...

Comportamentul slujitorului presupune și salutul creștin, pentru ca relația pastor – credincios să se lege în mod firesc, fiecare om are o valoare, pentru că în el Dumnezeu a pus multă dragoste, a pus chiar chipul său, făcându-L după acest Chip unic ... Slujitorul are obligația de a se prezenta celor care îl ascultă sau îl așteaptă cu vestea cea bună, pentru că Dumnezeu însuși ne cunoaște pe fiecare, iar în această lucrare, chiar Dumnezeu s-a prezenta pe Sine : “*Eu sunt cel ce Sunt* “ ... **Iahve** ... (**Exodul 3:13-14**), iar Isus a subliniat cu tărie, pentru ca noi să înțelegem : “ *...Eu sunt Calea, Adevărul și Viața. Nimeni nu vine la Tatăl decât prin Mine* “ (**Ioan 14 :6**) .

Cartea pornește de la adevărurile biblice trainice, scrise cu mult înaintea de secolul acesta, și anume: “*Dacă nu greșește cineva în vorbire este un om desăvârșit* “ (**Iacov 3:2**), punând accentul pe modul de vorbire a slujitorului chemat să vorbească doar cuvintele lui Dumnezeu care au putere, dar autorii insistă și asupra faptului că există o modalitate de comunicare fără cuvinte care transmite de multe ori mai mult decât credem, are un impact extraordinar asupra oamenilor, presupunând ca în adevăr Împărăția cerurilor să fie în inima, în mintea oamenilor și acest lucru trebuie să se vadă cu multă claritate ...

Există, în toate și capcane care trebuiesc evitate de slujitorii Evangheliei, iar cartea le pune în lumină pentru ca toți să înțeleagă ceea ce a fost în primii ani a bisericii, comporta-

mentul creștinilor a fost cea mai importantă modalitate a lui Dumnezeu de a vorbi oamenilor, dincolo de ritualul existent într-o biserică ...

Autorii au scris cartea cu multă dragoste, s-au aplecat asupra Cuvântului, dar au apelat și la ceea ce înseamnă o *cultură de bun simț*, dovedind ancorare în creația și lucrarea lui Dumnezeu cu lumea, dovedind că un slujitor al tainelor trebuie să fie receptiv și sensibil la veacul său, ca un dar venit de Sus, pentru că viața este un dar pe care merită să-l apreciem la adevărata valoare.

Chiar dacă autorii sunt și critici, o fac cu multă blândețe, pentru ca cei care se simt criticați să învețe din experiența altora, din Cuvânt și să se lase călăuzi de Duhul Sfânt ...

Într-o vreme când se impun de către oameni anumite stiluri, chiar mode religioase, cartea atrage atenția asupra mării SIMPLITĂȚI a lui Dumnezeu, asupra profunzimii lucrării divine, atât de mult afectate de păcatul intrat în lume ...

“ *Dacă te ocupi de Dumnezeu și de Lucrarea Lui, și El Se va ocupa de tine și lucrarea ta* “, merită reținut acest lucru pe care autorii încearcă și reușesc să-l transmită cititorului, iar noi încheiem cu adevărul biblic : “*Dacă iubește cineva pe Dumnezeu, este cunoscut de Dumnezeu* “ (**1Corinteni 8 :3**)

Ca să ajungi la *floarea de colț* trebuie să urci pe muntele acela din care s-a desprins o stâncă fără ajutorul unei mâni, o stâncă eternă care a devenit un *munte* prin harul divin ...

*Hațeg, primăvara 2004,
În revista "PROVINCIA CORVINĂ", 2004*

EI MI-AU PROGRAMAT MOARTEA

PETRU DUGULESCU

“Dumnezeu are simțul umorului “ afirmă în cartea sa **Petru Dugulescu**. E o concluzie la care un pastor, mai bine zis un slujitor al celor de Sus, adică un om la care alegea aparține lui Isus, ajunge după o experiență care a durat aproape o viață, plus Biblia, la o concluzie eliberatoare, care ne indică faptul că Dumnezeu e un Dumnezeu al celor vii.

Cine nu cunoaște bine Scriptura în adevărul și duhul ei, va înțelege foarte greu că autobiografia din cartea “**EI MI-AU PROGRAMAT MOARTEA**“, Editura “Marineasa“, Timișoara, 2003, este o scriere care depășește simpla scriere a unei cărți, este descrierea modului cum Dumnezeu lucrează cu omul.

Născut într-o familie modestă, Petru Dugulescu își scrie și rescrie viața sa trecută prin deșertul comunist și prin oaza palidă a începutului de libertate din România, acolo unde securitatea, ca organ de represiune a statului comunist nu a putut face față în nici un fel Planului din veșnicie a lui Dumnezeu, Plan în care au existat și există și o parte din noi cei trăitori pe aceste meleaguri.

Doar cine cunoaște Biblia va înțelege căile lui Dumnezeu. Ca slujitor al lui Isus autorul a trăit din plin apostazia lumii, căderea spirituală a anilor 50 – 90 în România. Autorul, după cum se deschide această carte de excepție, trebuia să moară și această moarte i-a fost programată de oameni, dar nu și de Cel de Sus și dacă El vrea altceva, și dacă El este viață, dacă El este biruință și biruință asupra morții, atunci lumea trebuie să recunoască puterea Cuvântului.

Cartea este prefăcută, meritoriu, de Mitropolitul Banatului,

cel fericit, Nicolae Corneanu, - “ un sfânt în viață, un om smerit și blând, cu o inimă caldă și iubitoare”, după cum scrie autorul, cartea este susținută de Pastor dr. Iosif Țon, un alt slujitor al suferinței în Hristos, cartea este susținută de umblarea cu Dumnezeu și veșnicia care curge prin ființele noastre.

Cartea trebuie citită, dincolo de text, există un mesaj al celui care cunoaște forța Cuvântului. Sunt fotografiile, sunt texte autentice, este o flacără în text, dincolo de mode literare, dincolo de stiluri, Petru Dugulescu a adoptat stilul Scripturii, un stil care rezistă la proba timpului. Astfel de cărți au puterea de a străbate granițele care despart oamenii.

Cartea este susținută și de alți creștini din Împărăția lui Isus, de mărturia lor, de faptele lor, de participarea lor.

Dincolo de cortina oficială a comunismului a existat ceva, ceva ce mulți nu au știut, **“Petru Pocăitul”** a dezvăluit acest lucru, l-a făcut cu tărie, cu puterea adevărului. Fiind o carte autobiografică, din empatie cu timpul nu voi insista asupra vieții lui Petru Dugulescu, dar voi spune doar atât : cei fără Dumnezeu nu vor înțelege niciodată dragostea care îi unește pe creștini oriunde ar fi ei, nu vor înțelege că în Hristos toți suntem una.

Autorul insistă pe faptul că trebuie să ne pese de ceilalți, să ne doară de ceilalți, să plângem pentru ceilalți, iar creștinism fără ajutor practic, real în viața oamenilor, nu poate exista. Dimensiune socială a creștinismului este dată de Isus, el a dat orbilor vederea, șchiopilor mersul, chiar pe ape adânci, a dat Cuvântul lui Dumnezeu celor care cred...

Și ce mare minune să –L auzi pe Isus vorbind.

Cartea se bazează pe texte din Scriptură, se sprijină pe aceste texte, este motivată de Cuvânt. Se dezvăluie modul în care cerul și pământul vor trece, dar Cuvântul va rezista – comunismului, dictaturii, terorii, regilor pământeni, președin-

ților, unui simplu polițist, - Cuvântul, da, Cuvântul ...

Numai prin har, prin credință, prin alegerea făcut de Dumnezeu se poate rezista în lumea aceasta și acestea sunt lucrurile care dau tărie vieții de zi cu zi...

Autorul adresează în final și un avertisment Americii, ca reprezentant al puterii pământești în lumea aceasta – mesajul: “TREZEȘTE –TE, America! “, e un mesaj valabil pentru fiecare, Isus ne-a spus-o clar – “ vegheați ! “

Imaginea societății într-un moment al ei, este surprinsă cu exactitate de autor, atingând multe straturi, mulți oameni, dar unii îl vor contesta pe Pastorul Dugulescu, alții nici nu vor înțelege, alții vor spune - da, alții nici nu există, vor poetului Nichita Stănescu...

Numai Dumnezeu știe cu adevărat ce se află în spatele textului scris de Petru Dugulescu, pentru că El singur cunoaște inimile oamenilor.

Autorul scrie: “ Sfânta Scriptură spune în Psalmul 53 –1 – “ Nebunul zice în inima lui : Nu este Dumnezeu !.” Eu sper că acest Senat nu este o casă de nebuni, domnilor senatori ! Ultimul recensământ a arătat că populația țării noastre este în proporție de 98 % creștină. Dumneavoastră pe care popor îl reprezentați, domnule coleg ? “, sunt citate cuvintele poetului Ioan Alexandru rostite în Parlamentul României, când cei cu inima la Dumnezeu au luptat pentru ca fiecare ședință din acest organ de stat, de natură democratică, să înceapă cu rugăciunea “Tatăl Nostru “

Cartea “EI MI-AU PROGRAMAT MOARTEA“ a fost scrisă sub starea de har, dovadă că Dumnezeu nu vrea să ne pierdem memoria, alături de Eugen Evu, poetul hunedorean, care a scris despre încercarea focului, lucrarea lui Dumnezeu cu poetul, alături de valea plângerii rescrisă de Nicolae Uțică, scriitor din Petroșani, care a arătat nedeia minerului cu moar-

tea, alături de cartea scriitorului Radu Igna, care a descris lumea profesorilor atinși de boala comunismului, prozator și el din Hațeg, Petru Dugulescu, ne dă imaginea modului cum Duhul Sfânt lucrează în parte de lume ...

Iosif Țon scrie despre autor : *“Autobiografia lui este o relatare a modului în care Dumnezeu l-a crescut, l-a căutat, l-a cucerit, l-a făcut agentul Său și l-a folosit în locurile și în acțiunile determinate de El și pentru scopurile Lui divine . “*

Autorul scrie despre autor : *“Niciodată nu am să înțeleg de ce Dumnezeu m-a ales pe mine și m-a chemat în lucrarea Lui, un om lipsit de o pregătire aleasă, cu atâtea defecte și atât de nevrednic...”*

EL, însă, ne-a programat viața veșnică, în Hristos Isus ...

Hațeg, octombrie 2004

În revista ”PROVINCIA CORVINĂ”, 2004

O CĂLĂTORIE ENIGMATICĂ

PETRU DUGULESCU

Viața este uneori dură și enigmatică, o viață a unor călătorii enigmatice. La începutul anului 2008 **Petru Dugulescu** a trecut dincolo, spre cele înalte, fără ca măcar să poată duce la sfârșit ceea ce dorea să facă.

A lăsat, parcă într-un testament de suflet, mesajul său despre călătoria sa în această viață în cartea **„DEMOCRAȚIE ȘI PERSECUȚIE,,** , carte apărută la Editura **Multimedia Internațional – Arad, 2007**. Mesajul este unul dens, aparent contradictoriu.

În epilogul la această carte autorul scrie:

„ Acestea sunt zilele în care trăim noi, generația care am avut harul să vedem smochinul înflorit și toți copacii înfrunzind. „ Și le-a spus o pildă: Vedeți, smochinul și toți copacii. Când înfrunzesc, si-i vedeți, voi singuri cunoașteți că de acum vara este aproape „ (Luca 21: 28,30 – Biblia). Acum când democrația este îmbrățișată de majoritatea statelor lumii „

Cartea este scrisă după ce au trecut șaptesprezece ani de la Revoluția anticomunistă care a început la Timișoara în România, perioadă pe care Petru Dugulescu o caracterizează ca „ **persecuție democratică** „.

Cartea lasă deschisă o cale, o reflexie simplă, despre **adevărata patrie** pentru un om, patria care este la Dumnezeu, în cer, dincolo de înțelegerea noastră.

Bazat pe valorile creștine, autorul a scris cartea „ **Ei mi-au programat moartea** „, prima care a lăsat deschisă oportunitatea pentru cea de a doua, „ **Democrație și persecuție** „, de fapt o singură carte în două volume, cu accente biografice, ca un fel de spovedanie necesară atunci când dorești să te împaci cu Dumnezeu definitiv și, de fapt, cărțile sunt o mărturie despre vremurile în care trăim, filtrate prin prisma valorilor creștine eterne.

Este în carte o doză de **naivitate asumată** de autor, aceea că lume va înțelege mesajul său, un mesaj creștin, dar lucru pare imposibil și greu de realizat, se pare că indiferent de locație, de continent, de Biserică, de sistem social de viațuire, de imaginația umană, depășită de evenimentele care au luat-o la vale, spre zone întunecate, de joasă vibrație.

E aici o naivitate asumată pentru că mesajul Evangheliei este unul complex care duce de la moarte la viață, și necesită studiu, înțelegerea unor noțiuni profunde, în fond dincolo de misiunea unor apostoli era Dumnezeu care a atras în acest mecanism Imperiul Roman din secolul întâi, după Hristos, a atras

valorile filozofiei antice, pornind de la Platon, Heraclit, etc, a atras vehiculul de mișcare a ideilor, limba greacă veche, **coine**, a atras sistemul de drept roman, cu **pax romana**, cu drumurile imperiului de tot felul, sistemul financiar imperial din acea vreme și multe altele, pe care lumea de astăzi nu mai are timp să le asimileze în lumina adevărată a veștii bune, pentru că nu mai are timp pentru timpul etern, pentru că nu mai are timp pentru acordarea cu mișcarea puterii, pentru că, vorba lui Toffler, **puterea este în mișcare**.

Cartea surprinde secvențe din viața lui Petru Dugulescu în mediul acid al vremii, povara purtată de la declarația de acceptare propusă de fosta Securitate a sistemului comunist și acceptată de autor sub presiunea împrejurărilor până la eliberarea de sub puterea morții spirituale și fizice evidente la care a fost supus.

Trăgând linie și adunând putem spune că, bazat pe aceste valori, din perspectivă socială și istorică, el a reușit până la punctul de alegere, până la punctul de torsiune, a ajuns deputat în Parlamentul României, a adus rugăciunea Tatăl nostru, rugăciune creștină, în decembrie 1989 în Piața Operei din Timișoara într-un moment greu, a avut puterea de a se smulge din cătușa timpului, atunci, a reușit să se implice în fapte caritabile pe care un sistem feudal românesc nu le poate susține corect, a fost un mesager creștin pentru România în USA la vremuri complicate politic, fiind implicat în reacordarea clauzei națiunii celei mai favorizate pentru țara noastră, a cunoscut și s-a confruntat cu oameni politici străini ca ministrul de justiție din America, din cadrul Departamentului de Stat, dar și cu oameni politici români: Emil Constantinescu, Adrian Năstase, C.V. Tudor, Corneliu Coposu, și mulți alții.

Interesante mărturiile lui Petru Dugulescu despre Ioan Alexandru – poetul imnului creștin, poetul și cărturarului ales,

care a înțeles Biblia așa cum a fost scrisă în textul ei original în limba ebraică, un om al pământului românesc care a simțit puterea lucrării lui Iisus Hristos pentru țară în aceste vremuri delicate și contorsionate care stau sub semnul lipsei de valori autentice.

„În februarie 1992, Ioan Alexandru m-a însoțit la „ Micul dejun cu rugăciune „, cu președintele Bill Clinton. El a fost impresionat să vadă cum liderii lumii politici și militari ai celei mai puternice națiuni din lume se roagă și citesc Biblia. „

Apoi împreună cei doi reușesc să introducă în Parlamentul României obiceiul ca parlamentarii să se roage și au început prin a o face în „ **Cabinetul nr. 2** „, al foștilor lideri comuniști, cunoscuți pentru poziția lor rece și ostilă la adresa creștinilor de orice fel. Erau vremuri de dezgheț în istoria României în anii 90, care suferea șocul democrației și a luptelor de tot felul, ca țară, brusc deschisă spre noi reguli de conviețuire și ființare în sine ca popor. Au fost vremuri grele și interesante.

În cartea sa, Petru Dugulescu prezintă sub o lumină angajată rolul presei în democrație și în acest joc special pentru un om politic și pentru un creștin, este provocat și provocă jurnaliștii pentru a trăi vremurile și nu numai de a scrie despre ele, pentru a evita manipularea și risipirea într-o lume a intereselor financiare și de putere. A fost un joc serios dar și responsabil, mai ales din parte autorului. Jocul este susținut de extrase din presa vremii, de fotografii, de mărturii, de adrese oficiale ale instituțiilor statului depășite de fenomenele vremii, de ciocnirea dintre civilizații. Autorul e nevoit să apeleze la stilul reportajului și a documentarului pentru a susține ideea de civilizație în modul în care o vede, într-o lume rece, afectată de luptele politice, lupte pentru putere.

Prin cartea sa, autorul însă critică și valorile americane, uniune de state model pentru democrație, din punctul de vedere al creștinismului.

„ ... Acest vânt de secularizare a Americii a început să bată pe la începutul anilor '60. Nimeni n-ar fi crezut atunci că în scurgerea timpului, acest curent liberal va fi ca un bulgăre de zăpadă care, în rostogolirea lui, ia proporții tot mai mari. ... „

„ ... Părinții fondatori ai Americii, oameni cu frică de Dumnezeu și cu o înaltă moralitate, nici în cele mai urâte vise ale lor nu ar fi crezut că această sintagmă ” separarea bisericii de stat „, va fi interpretată într-un mod atât de negativ și distructiv pentru națiunea lor. ... „ Pentru noi mărturia autorului este una presantă pentru că pune în evidență mecanismele istoriei care pot duce la dezastru sau la democrație.

Până la urmă mărturia sa a avut ecou, în America povestea sa de om trăitor în această lume a fost primită și o companie a decis să realizeze un film după cartea sa „ **Ei mi-au programat moartea** „, sub titlul *Repenters*, producătorul filmului fiind Gerard Moulin, cel care a realizat **Lista lui Schindler și Jurassic Park**.

Dacă în România cărțile trăite nu au loc în vitrina politică a instituțiilor de cultură, se pare că în alte zone istoria este luată în serios. De reținut și **criza spirituală** din America, în lipsă de teme fundamentale, pentru că acolo industria filmului, în goană după senzațional și bani, și-a uitat menirea, temele distrugătoare de suflet omenesc au dus la ratarea țintei, în sine ca misiune a lumii civilizate pentru cei cu premii **Oscar**.

Autorul are un stil direct, stilul documentar al reporterului despre o **lume mișcată**, sub presiune schimbărilor de tot felul, fără un stil literar căutat, e stilul martorului venit dintr-o altă lume să scrie despre călătoria ființei umane în această lume, în căutare după o patrie adevărată și poate aici ființa spirituală a lui Petru Dugulescu s-a frânt, forțată să ducă o existență în două lumi paralele, văzute și nevăzute, reale și totuși glisante ...

02. 11.2008,

În revista ”PROVINCIA CORVINĂ”, 2009

APUS DE MILENIU

PETRU DUGULESCU

Petru Dugulescu este un ambițios, o persoană care ar dori să poată rezolva toate problemele lumii. Crede simplu că există răspuns la toate, că o tragedie nevăzută pe oameni îi apasă, dar că este o rezolvare dincolo de aparențele reale, în Mâna lui Dumnezeu.

În volumul de versuri “**APUS DE MILENIU**”, apărut la Editura **MARINEASA**, Timișoara, 2005, a pus mult suflet, multă bucurie, bucuria de a scrie ceva care să ardă, să doară, să rămână cumva scrijelit în piatra veacului, ceva de aducere – aminte și de lacrimă târzie, durută și căzută în cer, cumva în sus, în ciuda realității.

Petru Dugulescu își lansează în timpul prezent versurile alături de fragmente din *Sfânta Scriptură*, cuvinte adânci, mai adânci decât veacul, cuvinte care să dea putere și să lămurească sursa poeziei sale, dar și finalitatea versului care bate la marginile lumii și să motiveze poezia, ca modalitate de a schimba omul iubitor de frumos și de desăvârșire.

Volumul are în sine mai multe **epistole** către cititor și către cei care îl cunosc pe poetul creștin, mesaje despre sfârșitul vremurilor care sunt aproape identice cu vremea în care trăim, lecția simplă despre *FERICIRE*, lecție care este a lui Dumnezeu și pe care autorul o asimilează cu încredere și multă dăruire, necesitatea lansării unor *DEFINIȚII*, convins că lumea a uitat esențele, că s-a rătăcit cu adevărat și are nevoie de revenirea la matca unor noțiuni elementare absolut necesare, la ideile de bază ale umanității, care merge spre sfârșit de mileniu.

Petru Dugulescu insistă apoi asupra unui tablou univer-

sal, ca măsură a lucrurilor de la început și de la sfârșit în epistola “ *ECCE HOMO* “ , mesajul lui Hristos Isus pe cruce, un mesaj profund, tămăduitor și eliberator pentru cititor și pentru lume, un mesaj pe care, din păcate, la sfârșit de mileniu, lumea l-a uitat.

În volumul său cronicarul pune și ceva din meditațiile sale și aduce un imn familiei în care s-a salvat, în felul simplu omenesc, continuându-se prin copii, sub privirea femeii sale care i-a însoțit călătoria enigmatică prin lume, în România, apoi în U.S.A., la Timișoara, via Chelmac, în satul natal, în slujirea spirituală a comunității.

În versuri simple, dar adevărate, cu un limbaj pătrunzător și exact, renunțând la experiențele inutile ale grafomanilor de profesie, Petru Dugulescu pune culoarea sa personală în peisajul poeziei creștine din România, ideile profunde vin din adevărul și valorile creștine, iar volumul este unul tulburător prin mesaj, drama omului la sfârșit de vremuri care ating un tărâm tainic, veșnicia, spre care autorul privește și despre care știe multe, prin operația pe cord deschis făcută de Cuvântul lui Dumnezeu asupra ființei sale.

Sfârșitul vremurilor pentru generația lui Petru Dugulescu este marcată de cuvintele lui Isus: “ **TATĂ, IARTĂ-I CĂ NU ȘTIU CE FAC** “ –

“ Era în dolii universul, / Era tăcere-n cerul sfânt, / Căci îngerii –și curmară versul / Și de uitau înspre pământ / “ ... Tabloul acesta este unul potrivit pentru omul modern care rămâne cu tăcerea, paradoxal, într-o vreme a informației și comunicărilor de tot felul. (Poezie din Epistola **Ecce homo**)

Desigur că poezia merită citită pentru că autorul caută să arate spre fericirea care începe în spirit, care este a celor care plâng și milostivi, a celor care aduc pacea în vremuri de război, a celor care mai văd copiii așa cum sunt, ca dar de la Dumnezeu,

și care au milă pentru ca această milă să poată birui cumva natura păcătoasă a omului. Insistența pentru aceste teme este una justificată, avem nevoie de fericire, acea fericire care vine de Sus, din locurile care depășesc mintea umană, una care nu poate fi explicată, însă, dar care poate fi cântată.

Petru Dugulescu dă definiții simple pentru unele probleme ale sufletului uman, credința, posibilitatea învierii, o definiție a morții, a banilor care mișcă marile imperii, toate sunt necesare din perspectiva Scripturii, pentru că lumea de astăzi pare să fi uitat metalimbajul divin, venit prin pana unor oameni care au avut experiențe curate cu Dumnezeu.

“De tine se tem cerșetorii și –mpărații / Și n-au cum să-ți spună să mergi înapoi./ Pe tine te văd în tranșee soldații./ Când pleacă cu arma în mâini la război.” (Definiția morții) .

Pătruns de un patriotism discret, cunoscând ce înseamnă un popor, mai ales dacă este creștin, Petru Dugulescu lansează o rugă pentru națiune:

*“Ridică Doamne - acest blestem/ Redă-ne bucuria !/
Ne-ascultă ruga, fă un semn / TREZEȘTE ROMÂNIA ! ... ,
dând și motivația rugăciunii:*

*“Incesturi, crime, sodomiți, / Abundă prin ziare / Suntem
o casă de smintiți / În plină destrămare.”*

Volumul se vrea o ultimă **epistolă** din veacul al – XX – lea, dar mesajul este unul etern, bate în noul secol, este necesar prin puterea de a pătrunde în inima omului :

*“Se stinge mileniu-n tăcere, / Trăgând obosit după el /
Un secol de vis și mistere / cu păsări cu cioc de oțel / “ ...așa
începe volumul și se termină cu un imn creștin având sursa în
limba engleză și apoi versificat în limba română, purtând titlul
“SPUNE-MI TU, DE CE PLÂNGI?“ , îndemnând la un cântec
simplu de fericire, după lecția pusă în vers de poet despre
ferirea celor nefericiți, fără sensul adevărat al vremurilor și fără*

Hristos, un volum care amintește de Armagedon, la modul corect, fără ca acest cuvânt să îndemne la publicitatea filmului bine făcut de vânzătorii de iluzii.

Despre volum scrie **ÎPS Nicolae**, Mitropolitul Banatului și **Eugen Dorcescu**, un cunoscător al poeziei creștine. Dar și autorul are un cuvânt, o justificare a volumului și a dorinței de scrie poezie, o mărturie a impulsului dat cândva de **Traian Dorz** și apoi un altul prin **Ioan Alexandru**, marele poet, care, de pe un cărucior cu roțile îi scria, ne mai putând să vorbească, din pricina bolii, că “... *suferința este o taină...*”.

Constantin Stancu, Iarna, 31.12. 2006.

MEMORIA ÎN CARE LOCUIM

GLIGOR HAȘA

O ipoteză interesantă relansează **Gligor Hașa** prin cartea sa ”**HĂȚEG ADEVĂRATA SARMIZEGETUSA**”, o carte provocatoare apărută chiar la Editura „**Gligor Hașa**”, – **Deva, 2009**. Cartea se dorește a fi una a curajului de a vedea altfel istoria și are un scop nobil și neliniștitor pentru români: **Sarmizegetusa Regia, capitala Daciei, a dacilor liberi, a fost la Subcetate – Hățeg** și nu în Munții Orăștiei – Șurianu, așa cum s-a încetățenit în istoria ultimilor decenii, adică o altă locație, un alt loc acolo unde poezia pământului atrage un astfel de demers. Autorul se opune dogmelor și aduce argumente, pornind de la o idee susținută de **Constantin Zagoriț**, fost colonel în armata română, în specialitatea *topografie militară*, deci o persoană care a avut ochi să vadă măreția locului la Hățeg. Ideea cărții se opune tezelor susținute de Constantin Daicovici, cunos-

cut cercetător, cu o poziție solidă în lumea istoricilor, o personalitate care a dominat perioada de început a socialismului – comunism în România, dar și demnitar al statului român în aceeași perioadă.

De fapt colonelul topograf Constantin Zagoriț a făcut cercetări în zona Hațeg din necesități militare în anii 1920 -1938, iar *în urma cercetărilor* a scris cartea, nu voluminoasă, dar documentată intitulată „**SARMIZEGETUSA**„. Ideea colonelului român se întemeiază pe argumente militare, geografice, topografice și fortificațiuni găsite pe teren. Cartea a fost editată în anul 1937 și a fost găsită întâmplător de Gligor Hașa la un cărturar din Hațeg, la scriitorul **Radu Igna**, pasionat de miracolele locului, care a și scris la rândul-i o altă carte „**Vocația culturală a Hațegului**„ – apărută tot la Editura „**Gligor Hașa**„ – Deva, 2009. Se pare că au existat oameni care au adunat informații în sensul că Sarmizegetusa Regia a fost la Hațeg, o flacără care a luminat mințile multor români care doreau și doresc să aibă atitudine corectă în țara lor, cu riscurile necesare, dar curat asumate, prin eforturi proprii.

De reținut că scriitorul Gligor Hașa a fost permanent preocupat de istoria Daciei și a dacilor și a scris nenumărate cărți despre acele vremuri ciudate, cu bărbați curajoși și demni.

Cu alte cuvinte, Gligor Hașa are o nebunie frumoasă, o atitudine plină de forță și eroism, luptându-se cu un anumit curs al istoriei, cu școala de istorici de la Cluj, cu un întreg sistem care a generat doctorate, a făcut valuri în Academie, a atras fonduri considerabile și a dat direcția miracolelor la români.

De menționat că Gligor Hașa nu neagă că în munții de lângă Orăștie se află capitala spirituală a dacilor, dar există o deosebire între capitala spirituală și capitala politico – administrativă, pregătită să dea sens lumii Daciei din punct de vedere pragmatic, de conducere a poporului și de apărare împotriva

cuceritorului din Imperiu Roman dar și a popoarelor migratoare, în vremuri grele, violente, barbare.

Cartea **HATEG - ADEVĂRATA SARMIZEGETUSA** se citește cu interes pentru că tema este captivantă și pentru scriitorul are știința de a provoca cititorul și mediul academic, iar argumentele sale sunt ale unui cunoscător, pertinente și practice. Gligor Hașa recunoaște că Munții Orăștiei reprezintă ”**Tibetul Sacru al dacilor**”, dar e o deosebire care trebuie avută în considerare, la Grădiștea de Munte nu încăpeau prea mulți soldați, zona ei era limitată, acolo se află *altarele de cult, calendarele dacilor și alte vestigii interesante*, dar care, în viziunea autorului, nu constituie argumente pentru ca acolo să fie capitala politico-administrativă a dacilor.

Sunt câteva argumente prin care Constantin Zagoriș și Gligor Hașa susțin că la Hațeg a fost adevărata capitală politico – administrativă a Daciei:

- Sarmizegetusa de la Subcetate – Hațeg are o poziție intermediară între cetățile din munții Orăștiei și Sarmizegetusa Ulpia Traiana.

- La Hațeg se adună marile drumuri de acces dinspre Târgu Jiu, Mureș și Banat, ca într-un triunghi miraculos al curgerii dacilor spre centru.

- Aici se vede clar funcția strategică a întregii regiuni.

- Sunt trei izvoare care nu seacă și permit viața în condiții vitrege.

- Pe harta lui Ptolemeu din secolul al II-lea apare localizată **Zarnizegetuza Basileion** (Sarmizegetusa Regală) exact pe coordonatele geografice ale Hațegului, cetatea din Munții Orăștiei este mai depărtată cu vreo 60 km față de localizarea făcut în vechime.

- Aici s-a descoperit tezaurul dacilor, în albia Streiului, se pare, existând documente în acest sens.

- Există descoperiri arheologice importante în zonă.
- Sunt mai multe planșe care aduc argumente de natură topografică pentru localizarea adevăratei capitale a dacilor la Hațeg.
- De ce numele atât de straniu a satului de lângă Hațeg - Subcetate?

Desigur că sunt și alte argumente, dar cartea va trebui citită și înțeleasă, cu toată opoziția conservatoare care există în gândirea noastră.

Poate că argumentele forte ale autorilor sunt cele de ordin practic, atât colonelul Zagoriț cât și Gligor Hașa au pășit pe meleagurile din Tara Hațegului și au simțit locul, oamenii, miracolul care plutește permanent în aerul țărâmului, deasupra unui pământ miraculos în care porcii mistreți mai descoperă monedele de aur din vechime, rămând brazda pădurii. Apoi demersul lor este unul care se face prin efort și resurse personale pentru că sunt *mânași* de ceva mai înalt în această cercetare, spre deosebire de istoricii de profesie, angajați la stat.

Această nebulie frumoasă poate determina autoritățile locului să declanșeze o cercetare mai amănunțită în zona Hațeg – Subcetate pentru a pipăi istoria la fața locului. Opoziția mediului academic va fi puternică, dar cercetarea se impune pentru că sunt argumente și poate genera surprize.

Un curcubeu leagă Hațegului de restul lumii și de reținut că în vremurile războiului din urmă, Cel de al Doilea Război Mondial, a existat o tentativă de mutare a capitalei României moderne la Hațeg. Oare de ce s-a luat această decizie în vremuri grele pentru poporul românilor?

În rest, să ne păstrăm curajul de a rămâne demni oricare va fi rezultatul final, sunt zone din România care pot fi centre culturale, politice sau administrative cu brio, pentru că Dumnezeu a făcut țara frumoasă.

Cartea lasă să se înțeleagă faptul că trebuie uneori să ai curajul de a te împotrivi istoriei pentru o memorie curată. Gligor Hașa anexează și cartea lui Constantin Zagoriț ca argument și acest lucru este pozitiv și probează onestitate, la un moment dat vor fi tot mai mulți români care vor privi altfel istoria lor și a lumii.

Scrierea lui Gligor Hașa este una intensă, autorul pare a nu fi avut răbdare, uneori repetă și insistă pe anumite idei și argumente, fraza este frustă dar demnă și transmite un mesaj de forță și patriotism implicit, pe linia cărturarilor români Nicolae Densușianu, Octavian Floca, Timotei Urșu și alții.

Iată ce scria Constantin Zagoriț în cartea sa: *„Pentru a prezenta cât mai clar și mai convingător motivele care m-au făcut să cred că Cetatea Sarmizegetusa s-a găsit așezată pe masivul triunghiular deluros de la răsărit și din imediata apropiere a orașelului Hațeg – am găsit cu cale să arăt poziția locului precum și așezarea strategică și tactică a acestei cetăți prin cât mai multe hărți; și de aceea am anexat lucrării de față 4 hărți diferite și cuprinzând din ce în ce mai multe detalii.*

De altfel arătarea pe hartă, chiar rudimentar executată, este oricând mai preferabilă unei descrieri textuale.,

O idee care merită reținută și la care să reflectăm: memoria ca o misterioasă cetate ...

***Hațeg, august 2009
În revista "DISCOBOLUL", 2009***

ALB PE ALB

IONEL AMĂRIUȚEI

Ionel Amăriuței își lasă mărturia literară și nu numai atât, prin volumul „**SILABE**„, promovat cu generozitate de Editura „**Călăuza** „, v.b. – **Deva, 2005**. Poetul, poate unul însemnat, dar discret, scăpat de sub lupa vremii, dar nu și de sub Mâna Bună a lui Dumnezeu, și-a adunat poemele scrise peste timpuri într-un buchet pe care îl vrea veșnic. Credem că a reușit pentru că Ionel Amăriuței și-a trăit poezia, cu modestie, cu demnitate, cu multă speranță. Pentru autor poezia a însemnat un loc al purității, un loc unde s-a regăsit indiferent de vremuri, de oameni, de iubite, de eșecuri, de morțile necesare de peste căderi.

Multe din poeme au fost scrise în perioadele de tristețe ale poetului, dar ele rămân pentru că au ceva inefabil, au curajul de rezista.

Mărturia de la începutul volumului este una de suflet, este sinceră, un poem de peste poem, o spovedanie în public, fără regrete, poezia va dăinui, o smerenie curată...

Poetul a trăit multă vreme în județul Hunedoara, la Călan, la Hațeg, la Deva deși are ca loc de naștere Panciu, la celălalt capăt de țară și de imn, s-a înconjurat de poezie, de tablouri, de obiecte vechi purtând în ele sângele vremurilor și praful păcatului uman, a strâns cuvinte, culori, sunete, idei, lacrimi pe care crede că le va vinde la judecata de apoi. Puritatea i-a fost arma sa de apărare, s-a îmbrăcat cu voință peste trupul muritor cu zale de rouă, sperând să reziste, a fost un cavalier

rătăcitor prin vremuri deși avea zile, ani, clipe de reverie în garsoniera sa, retras din valuri, pentru a putea merge pe ele, invizibil, visător, purtând în inimă dragostea celui care speră. A fost înțeles superficial de unii, iar alții i-au reținut versurile sau cântecele sale, nu le-au uitat ...

Deși pare rătăcit din alte vremuri, deși spera să fi trăit într-un castel, înconjurat de prieteni și femei care să-l iubească a trăit în **castelul poemului**, înconjurat de cuvinte. A rezistat și asta dă valoare poeziei sale. El strigă peste veac, gasul său este unul al poetului care ar vrea să plângă dar nu poate, se vrea evadat din limitarea timpului propriu biologic și ideatic, dar țipătul său este al păsării care își cheamă umbra:

„Hai să fugim din veacul acesta barbar, să plecăm într-o altă lume mai bună, mai dreaptă, undeva într-o utopie să cerem azil...”

Poetul se vede o umbră în acest timp, lumina este tot mai palidă în castelul său de cuvinte, caleașca așteaptă mirele, câmpia aleargă. Lumea poetului deși aparent statică, se mișcă între inimi, între idei cu putere, are viața secretă a cavalerului îmbrăcat în cămașa de brume...

Simbolul rezistenței sale este o sabie de Toledo, mărturia unor bătălii pierdute în urma cărora poetul trăia, își trăia tristețile, vede istoria risipită pe masa din garsoniera sa printre întrebări rămase fără răspuns, o imagine a omului pierdut în propria viață, cu atlasul pe genunchi, căutând ieșirea, iar ieșirea era prin poezie ...

Poezia era însă lucrul cel mai efemer, precum rarele clipe de dragoste din care facem semne de hotar, poemul este lichid, curge printre degetele poetului, este un animal mineral care nu-și găsește locul...

Deși în căutarea frumosului, cântând frumosul, deși poet, Ionel Amărieuței a lucrat în iad, într-o cetate în care se producea

cocsul, cu pielea murdară de fumul istoriei și inima curată a trecut prin poem pe jos, cu simplitate și bucurie.

Într-un efort liric și pur, el aduce un elogiu limbii române în care s-a născut și în care a trăit.

Istoria stă, poemul se mișcă ...

„Doamne, cât de măreț te arăți printre mestecenii ninși ... Chipul tău nu-i cel știut de învinși. Ești unul din fulgii de nea ce plutește sfios prin imperiul tău înghețat învățându-i pe ceilalți cum să cadă frumos. „

Poemul acesta definește starea poetului, a revelației care curge sfios prin inima sa. Numai cineva care a trăit în iad putea să picteze în cuvinte un tablou alb pe alb: o ninsoare printre mesteceni, în așteptarea lui Dumnezeu ...

Dincolo de cuvinte este o estetică a morții:

„ trăiește această dimineață cu toată bucuria și cu toată deznădejdea, ca și cum ar fi ultima „ ...

Am fost trezit de ninsorile veacului și scriu aceste puține cuvinte pentru poezie și pentru cei care o iubesc într-o dimineață și mă întreb dacă este prima sau ultima ...

Poezia lui Ionel Amărieuței este una inundată de o muzică secretă, un sunet discret străbate poemele, este glasul care face diferența dintre viață și moarte. Homer așteaptă mereu ca Troia să renască din ochii săi albaștri ... Este imaginea poetului orb care lasă semne în istorie și care pune o mască de aur din alt veac pe chipul acestui secol în care cad imperii ...

Deși tonul întregii opere a lui I. AMAR, cum îi place să semneze fiecare poem, cu un fel de sigiliu pe care numai cavalerii îl mai folosesc, este unul melancolic și retras, poate trist, elementele scrierilor sale sunt foarte optimiste: dragostea, o dimineață în care se naște poemul, o floare, ornicul bătrân, care ține pasul cu lumea, toamna la Panciu, mestecănul, ziua obișnuită a omului copleșit de lumină, hărțile unui ținut care vine

prin anotimp, marea în septembrie, istorii secrete pline de romantism ... Dincolo de acestea la capătul cuvântului revelația supremă: Dumnezeu este chiar în fulgul de nea ... Dar, ca un fel de deviere în univers, poetul este atent la fundalul gri al tabloului, poate tot mai închis la culoare, îi scapă tema uneori, pentru că fundalul sunt relațiile umane, tot mai metalice, mai reci, mai risipite peste umerii oamenilor...

O ultimă poveste de iubire:

„ strigătul meu te caută cu cele o mie de simțuri ale sale, aidoma orbului, scormonind contorsiunile memoriei, știind dinainte că nu te va găsi, pentru că nu ești decât în închipuirea celui ce știe pe de rost durerile ce vin. „

Iarna, 2006,

În revista "PROVINCIA CORVINĂ", 2007

ÎN CĂUTAREA VECHIULUI CASTEL

IONEL AMĂRIUȚEI

Ionel Amăriuței este pregătit în orice moment să planeze cu zepelinul deasupra Europei, să privească lumea de la înălțimi și să aterizeze în curtea vreunui castel vechi unde este așteptat de tandre iluzii, de anotimpuri uitate. El va încerca armuri, va căuta în camerele castelului instrumente muzicale pierdute în sunete gri sau mov, instrumente vulnerabile, dar care pot produce sunte mirifice, gata să dărâme ziduri.

Profesia de bază a poetului a fost singurătatea fertilă.

Discret el a inventat un imperiu într-un apartament de bloc, risipit printre discuri vechi, gramofoaane, picturi imposibile, fantome de praf aurifer, hărți pe care sunt înscrise locuri pline de comori. Din când în când, pentru a-și apropia lumea, Ionel Amăriuței privește printr-un ochean întors și se miră cât de clar este sfârșitul de secol.

Cred că poetul a inventat bicileta. Cred că el s-a reîncarnat în inventatorul bicicletei. De fat poetul a intrat și va intra în poezie pedalând pe o bicicletă de ceață. Ionel Amăriuței are cultul prieteniei, cu o singură condiție - prietenii să-l viziteze la un veac o dată, iar veacul poate fi și mâine.

Poetul este pregătit să încerce orbirea, pentru a vedea mai bine în Odissea, pe Valea Mureșului, în Țara Hațegului, la Panciu. Poate că experiențele lirice i-au oferit o imagine din Atlantida, poate acolo l-a văzut pe Homer, pe când lucra la avionul cu elice și aripi de pânză, la locomotiva cu aburi.

Uneori Ionel Amăriuței își toarnă câte un pahar cu vin sperând că în tristețea alcoolului să zărească o zână, un chip iubit, privește licoarea fără să bea, vinul e oglinda sa în singurătate de la Hațeg. E o beție rară, o iluzie de mare îndrăgostit.

Poetul și-a dorit un destin de artist, dar umbra artistului îl amenință în fiecare seară, în clipa când ideea începe să danseze prin cameră, în căutarea unei coli albe.

Fiind la modă privatizarea ca mod de incercare, poetul se vede un anticar bătrân, într-un oraș vechi, înconjurat de lumânări flămânde după lumina din vechi obiecte care mai păstrează căldura unor inși neștiuți.

Cea mai tainică excursie, cea mai reușită călătorie poetul o face într-o oglindă uitată de bunul Dumnezeu în colțul din spre nord a planetei. E o lecție perfectă a iluziei fertile, e o repetiție înaintea reîncarnării.

Ionel Amăriuței este pregătit să te invite la o cafea tare,

cu aromă de eternitate, să-ți ghicească în ceașca fierbinte care este cuvântul din care te-ai născut. Iar cea mai reușită poveste a sa este tăcerea. ...și totuși poetul comunică intens, te invelște în iluzii reale, în armuri de argint. El mai speră că într-o zi o piatră va zbura dacă o va privi intens. Poate da, poate nu, sigur că nisip...

Despre Ionel Amar a scris Radu Stanca mai demult :
*„Aici am ctitorit o mânăstire/Pentru că aici săgeata s-a înfipt/
și cu odoare scumpe din Egipt/Am târnosit cucernica zidire//...
/ și-acum stau și mă uit și-mi vine parcă/Biserica să mi-o bles-
tem cu foc,/Căci adunându-mi țara-ntreagă -n arcă/ Uitai să
țin și pentru mine-un loc.../”*

Într-o seară am fost în vizită la poet, e mult de atunci, dar mi s-a părut că din apartamentul său de la etajul doi ieșise un scriitor adevărat, poate să fi fost **J.L. Borges**, poate să fi fost **Baudelaire**, poate să fi fost un scrib fugit de la Roma acum mai bine de două mii de ani, poate să fi fost o umbră... Poetul are musafiri neștiuți, musafiri tainici, poate mai comunică în secret cu **Emil Cioran**. Nu am să știu niciodată, dar în apartamentul său de la etajul doi, dintr-un bloc din **Țara Hațegului** mai repetă **Mozart** o piesă discretă, la un pian demodat, cu sunete divine. Am greșit, era **Chopin**, era sunetul unei balade... a unei nocturne...

Ei, pentru Ionel Amar caleașca stă, câmpia aleargă, orbii văd, cei puternici se tem, Don Quijote are sulii ascuțite și mori de vânt, mar cât o bancă intercontinentală...

Despre Homer numai de bine: „ ... *din ochii bătrânului orb/ izvorăște o lumină amară.*” PUNCT.

*Hațeg, iarna 2000,
În revista "PROVINCIA CORVINĂ", 2001*

IMERSIUNE POSIBILĂ

FELIX RIAN

Felix Rian își cută sensul devenirii în volumul de versuri „**IMERSIUNE POSIBILĂ** „, un volum girat de Editura „**Călăuza**”v.b, **Deva, 2004**. Acest volum este legitimația pentru realizarea imersiunii în propriul destin, este scrierea care poate duce la o altă față a unui tânăr ce caută, bate, cere, cercetează în aceste vremuri în care omul se simte tot mai singur, în aceste vremuri în care fluturii dansează în imponderabil. Seriozitatea autorului este dată de versiunea în limba engleză, versiune care este meritorie și poate acest efort este un semn că noua generație va trece de vămile Bucureștiului, de vămile celor care controlează destine literare cu instrumente de ev mediu. Noua generație de poeți poate sparge zidul sonic, poate atinge limitele, dacă rămâne în regulile jocului impus de Dumnezeu.

Scriitorul **Radu Igna** are câteva cuvinte de încurajare pentru *Felix*, scrie cu multă căldură despre un poet care, deși timid, totuși are curajul de a porni în această imersiune pe ritm de jazz, în formule stricte, dar eliberatoare prin chiar regulile impuse.

Debutul este autoimpus de autor în formule aparent rigide de *haiku* și *tanka*, formule optime pentru omul modern prins între ceasul deșteptător și contul IBAN, între Europa și Japonia, între posibil în imposibil. Această disciplină a formelor dă valoare poemelor, dă eliberarea de care poezia în sine are nevoie.

Ceea ce surprinde la autor este descoperirea realului cu o forță a cunoașterii remarcabilă. Acest real, în simplitatea lui,

în durerea lui, cu umbrele sale este necesar pentru carnea noastră cea de toate zilele, acest real care se poate vedea prin ochiuri albastre, acolo la geam și dincolo, a purta ochi pentru real este un fapt de viață care dă siguranță.

Pentru **Felix Rian** tema ferestrei este una de a trece dincolo, de a pătrunde dincolo, de a descoperi cețuri electrice, care să vestească sfârșitul iernii. Mișcare păsării pe o creangă albă pune lumea în mișcare, frigul devine fosforescent, adică reacționează la privirea poetului.

Timiditatea autorului de a trece dincolo de geam, de a rămâne în aici, în acum, această timiditate și tandrețe a sufletului produce poezie. Într-o lume a violenței, într-o lume flămândă există poezia ca punct de sprijin : „*Deasupra de cer/ Ființe și Cel ce e/ În veșnicie.*”

Felix nu refuză decorul, nu refuză simplele obiecte, zăpada, orașul Hațeg, păsările iernii, acceptă totul cu o forță care stabilește regulile poemului în forma impusă. Acceptarea acestora înseamnă putere într-o lume în care oamenii se înecă în obiecte peste obiecte, flămânde și neiertătoare. Ceea ce este important pentru autor este „*seara, albastră sticlă, dincolo de geam* „, , adică creația. Mișcarea lumii, lumina vegetală, natura sunt atât de reale pentru Felix, încât parcă dor, dar și eliberează.

Partea a doua a volumului se cheamă „**Hârtii îngălbenite**„, poemele scrierii cu gerul. Gestul renunțării la poezie, gest imposibil de altfel este cenzurat de gestul de a da drumul scrierilor în natura pregătită să le accepte. Lumea, pare în viziunea lui Felix, imposibil de se interesa de viața din scrierile sale. În viziunea sa : „*omul, vie structură monolitică mută/ cu creierul furnicat de efervescente, liniștit și tâmp.*”

Poate cel mai relevant poem este **Glaciațiune** : „*Inundate blocuri în tonuri verzi/ Dedesubtul banchizei în derivă./ Scoici*

pe trotuar. Pești alungiți./ Cadavrul meu la masa de scris. „ Acest poem trădează un mare poet în devenire, depinde de el dacă are puterea de a se lua în serios pe viitor. Sinceritate. Poezia trăiește doar când moare poetul la masa de scris. Este aici cheia unei opere care poate deveni.

Iarna este anotimpul de debut al poetului, dar adevăratul anotimp al unui poet este al unui pe care îl va atrage opera sa, hârtiile îngălbenite de *nepoezia nescrisă a neninsului poem*.

Dincolo de text răzbate forța culturii care poate da valoare poeziei în timp, lecturi serioase care pregătesc rețeaua spirituală a poemelor. Este aici secretul unui scris cu ființa, care dă siguranță în nesiguranța lumii.

Căutarea divinului, deși discretă, este totuși pregnantă: „**Scălțați în lumina originară**”, un lucru ce scapă uneori omului, dar atât de necesar, e lumina necesară.

Efortul poetului de a deveni poate fi remarcat, dar uneori scapă de sub controlul regulilor fixe lucruri banale, fără sens, există o rupere de echilibru în aceste poeme care ar putea cădea în ruină, dar decizia aparține autorului singurul care știe regulile jazz-ului.

Poemul jazz, **Ocean**, pregătește poetul plin de forță care poate încerca imersiunea în lumea – lume ca posibilă plată pentru visul – vis.

„Strângând fiecare în palmă, la trezire/ Drahma coclită primită în vis „

Bine ai venit în țara poemului, *Felix!*

*Hațeg, iarna, 2004,
În revista "PROVINCIA CORVINĂ", 2009*

MAGNETUL CARE ADUNĂ SUNETE

IONEL DRĂGĂNESCU

Ioan Drăgănescu s-a născut în Tara Hațegului, învăluit în crini. Așa au dorit părinții, dar viitorul poet pare să uite acest lucru uneori, deși albul marchează viața de zi cu zi a prietenului. A te naște în Tara Hațegului este un miracol și diminețile marchează oamenii de aici cu lumina coborâtă din ceruri.

Deși este la o vârstă a maturității depline, Ionel, cum îl spun apropiații, are un aer de ștregar, îl plac poveștile, îl plac atingerile de destin, îl plac femeile frumoase pentru care găsește mereu complimente. Adică poetul se ia în serios, este cavalerul veșnic. Toată viața i-a fost aproape de femei și ele, alunecoase, au dispărut în umbra muzelor. Din această umbră blândă s-au născut poeme. Dar Ioan Drăgănescu le uită uneori, le bleastă uneori, dar se întoarce mereu la căldura cuvântului.

Au fost vremuri în care poetul s-a aplecat și se mai apleacă, încă, asupra volumelor de versuri și asupra cărților fundamentale cu un interes intens, până la uitare. Alteori poetul se roagă în felul său poeticesc sperând să fie auzit în ceruri, dar cuvântul luminos rămâne uneori suspendat în aer ca o pasăre cu două inimi. Ionel a scris mai multe volume de poeme și chiar un roman sau mai multe cu cele nepublicate, aflate în manuscris. Volumele au fost aranjate în stil propriu, prin eforturi proprii, bucurând pe cei apropiați. Am fost martor la apariția unor volume, ca „**Neasfințita lumină**” sau „**Ieșirea din singurătate**”. Poetul era emoționat ca un îndrăgostit etern, era învăluit într-un nor de aur și aproape că ar fi venit dintr-o altă lume brusc, fără anunțuri prelabile. Dădea autografe și zâmbea la toată lumea, părea să fi ieșit din singurata-

tea destinului propriu.

Anii l-au încercat pe Ionel Drăgănescu, au fost luni și săptămâni în care trebuia să ducă o cruce în spatele său de om care a văzut dimineți în Tara Hațegului, de om încercat de uitare. Nu s-a plâns niciodată, a înfruntat destinul cu detașare, aproape nu se vedea efortul de a trece de zidurile zilei. Nimeni n-a știut atunci și nici acum ce a fost și ce este în sufletul acesta de poet.

E taina lui Drăgănescu, o taină plină de semnificații. Nu o va mărturisi nimănui. Va trece în altă lume cu această taină care a fost poate un miracol. Într-o poezie a sa poetul mărturisea că fiecare crede în paradise. Cu atât mai mult un poet.

Poate mai mult ca la alți prieteni ai săi, poetul se gândește la vremea plecării. Plecarea din singurătate când „... vor mai locui în iubirea nimănui ...”, apoi „... le va înghiți lacom fără milă vidul ...”, N-a mărturisit niciodată ce înseamnă plecarea, dar Ionel știe și nu vea să ne spună, cu atât mai mult cu cât este un boem, uitat printre cărți și ziare, la umbra cuvântului.

Poate în unele nopți se visează îndrăgostitul etern, cel care se sprijină pe o iluzie, cel ce rămâne mereu tânăr : „... *esti stea neagră în noaptea albă în care locuiesc* ...”, acesta este imaginea iubitei, cea care i-a pregătit vindecarea. Oare ? Așa ne întrebăm mereu, așa tace poetul scriind albe cuvinte.

Il surpindem uneori pe poet că se privește în „... *pupilele soarelui* ...”, este o apropiere de sensul vieții.

Chiar dacă iese din singurătate, poetul nu se sfiește să -și iubească patria „... *Intre un infinit al timpului și alt infinit* ...”, Parcă s-a îndepărtat undeva în tinerețea sa, pentru a avea perspectivă și de acolo a văzut, într-o fracțiune de secundă, miracolele din timpul rezervat patriei.

Viața toată a fost pentru Ionel Drăgănescu un efort de a învăța, dar mai ales a fost efortul de a învăța cum să constru-

iască o zi sau o noapte, din materialele furate chiar din visele muntelui. Din acest efort s-a născut iluminarea, venită din cel de al cincelea anotimp.

In chiar viața sa poetul descoperă o altă viață, privind doar la un păianjen car își țese dantelăria. Acea dantelărie este miracolul de a răzbi, cu atât mai mult cu cât viața este un drept absolut pentru orice. Viața este regula, iar moartea este excepția. Moarte își țese dantelăria?

Scăpând din plasa cuvintelor, poetul își regăsește sinceritatea alături de singurătate și cu o brutalitate adresată sieși declară că „*Dar m-am născut om, cu-n fel de rosturi, / Cu cap înfierbântat de șiretlicuri./ Mă trag la sorți speranțele și mă câștigă/ Cele mai mizerabile nimicuri / ...*” Această oglindă pusă în fața cititorului este menită să releve micimea noastră, neputința noastră de a ieși din vârtoarea dragostei. Puțini au curajul de a recunoaște zgura din viață, din clipele rătăcite ...

Fiecare volum de versuri este o aventură. In sertarul lui Ioan Drăgănescu sunt multe aventuri, dar în mijlocul zilei, printre preocupări normale și necesare, el șoptește : „... *nu-ți voi putea spune de ce zdrobesc/ sâmburii cuvintelor/ în acest/ mojar.*”

Versul se pierde, zdrobit de puterea timpului care nu se mai întoarce. Intr-o zi cineva va fura toate volumele nepublicate ale lui Ioan Drăgănescu și poetul va regreta. Va fi mai singur, cu mult mai singur, după ce a ieșit din singurătate ...

Hațeg, ”În Piața Centrală”, 2000-2010

POEZIA PĂMÂNTULUI

RADU IGNA

Radu Igna se întoarce cu fața spre **Țara Hațegului**, privește dincolo de dealuri și de **Muntele Retezat**, caută valul care a modelat această țară din țară, ascultă cumva cerul și ascultă pământul pentru a descoperi tainele care au fost, care sunt și care vor fi peste albastrul acesta de Țara Hațegului rupt din oglinzile muntelui .

Scriitorul a strâns în inima sa în pagini de caiet de elev silitor, date despre oameni, vâltoarea faptelor, scrierile cronicarilor despre o zonă mirifică a României. A avut răbdarea de aduna, de a căuta, de a studia și de a fixa pentru viitor imaginea unui loc în care s-au întâmplat atâtea și în care oamenii au găsit vocația de a trăi românește în stil propriu, la confluența Banatului cu Transilvania și Valea Jiului, aproape de Mureș, pe valea Streiului, sub umbrele adânci luminoase ale Retezatului.

Ajuns la o vârstă a viziunii calme Radu Igna pune în cartea sa „**VOCAȚIA CULTURALĂ A HAȚEGULUI** „, reeditată în anul 2010 – Editura „**Gligor Hașa**„, , Deva – 2009, istoria spirituală a locului, acel loc în care istoricii au lăcrimat și în care nu pot tăgădui fenomenul românesc într-o zonă magnetic spirituală și în care te poți pierde sub ninsori de poveste, există doar posibilitatea de a găsi ieșirea prin cer, ca să-l parafrazăm pe Marin Sorescu.

Autorul are o notă, un fel de epistolă pentru cititor și pentru locuitorul Hațegului, în care pune degetul pe rana istoriei și spune lucrurilor pe nume: „*Eu cred că viața noastră are*

sens atunci când luptăm împotriva uitării „, apelând la un citat din **Emilian Ezechil**.

Dar cuvintele autorului spun cumva mai mult: „*Uitarea, ceața ce se lasă cu fiecare zi peste ziua ce a trecut.*„

În căutarea sa, Radu Igna redescoperă o țară frumoasă și spiritul locului ce vine de undeva de departe, străjuită de râuri de munte, de păduri care te învâluie, de muntele care te înalță doar privind la el. Hațegul are un fel de vocație, de cetate de țară.

Scriitorul a căutat să fie obiectiv și a adunat cât mai multe însemnări, cât mai multe cărți despre acest loc și a descoperit că multe personalități au pus ceva din viața lor, ceva din timpul și necuvintele lor în cărți care au reflectat spiritul Țării Hațegului, că oamenii au fost credincioși și până la urmă acea zvârcolire de credință a făcut să conviețuiască la un loc ortodocși, catolici, greco – catolici sau reformați și să lase semne că se poate și altfel, un fel de zonă liberă a credinței, poate unică pe harta creștină a lumii.

Cartea începe cu acele **cărți** care au strâns în cuvinte taina ținutului, apoi sunt note despre cărțile unor importante personalități care au descoperit zona cu interes și bucurie: **Condica Hațegului, după Nicolae Iorga, Hațegul așa cum apare în Cronica Banatului scrisă de Nicolae Stoica de Hațeg, continuă cu plângerea călugărului Efrem pentru mânăstirea Prislop.**

Radu Igna caută esența vremurilor: istoria vicariatului greco- catolic, sau istoria specifică locului la începutul evului mediu românesc, pentru a face o călătorie cu **Romulus Vuia** prin ținut și prin zona vecină a Pădurenilor, insistă pe călătoria făcut de **Aron Densușianu** cândva, sau pe **graiul** locului pus în evidență de **Ovid Densușianu**, pentru a prezenta **modelul hațegan** așa cum l - a văzut Adrian Andrei Rusu.

Preocuparea lui Radu Igna pentru zonă a mers mult mai adânc, a prezentat obsesia colonelului **Zagoriț** pentru Țara Hațegului ca locul unde a fost Sarmizegetusa lui Decebal, sau pe strădaniile unui arheolog aproape necunoscut care a trăit în vatra Hațegului, **Hristache Tatu** care a căutat mărturii despre istoria dacilor aici, la intersecția marilor bulevarde ale istoriei.

Eroismul românilor a fost reflectat **în istoria unui batalion de vânători de munte**, o istorie a militarului român care biruie timpul, vremurile, tradiția și moartea într-un mod special.

Despre aprovizionarea cu apă în Dacia romană a scris **Gică Băieștean**, arătând tehnici sau soluții pentru viața civilizată din Dacia romană, ca efect al puterii care știe ce vrea într-o provincie care lupta continuu, până la autodistrugere.

Epoca din anii 1950 – 1960 este pusă în evidență și în contrast cu marile perioade ale istoriei prin **registrele simple** ale unui inspector școlar, spiritul contorsionat al vremurilor apare din procesele verbale ale unor funcționari care erau presați de politic să facă lucruri contrare istoriei. E un mod de abordare simplu și relevant, viața a lăsat urme în marea arhivă a lumii.

Această panoramă a zonei a fost atent studiată de Radu Igna și ne prezintă esența, uneori descoperă lucruri contradictorii și refuzate de vremuri, prin cărți aruncate la deșeurii, la topit, le recuperează cu dragoste pentru că era ceva mirific, fascinant: pântecul istoriei unde s-a format poporul român. Au fost ani buni în care Radu Igna a strâns date, cărți, scrieri unele nepublicate și care nu ar fi avut șansa să fie publicate înainte de 1989, a avut răbdarea de a se împotrivi uitării, a prins portretul unui **anonim** ca Mihai Baiu, ce a lăsat manuscrise în urma sa, mult mai interesante decât scrierile de rutină de astăzi.

Dar autorul pune în evidență și operele unor importanți scriitori care au scris despre țara aceasta, de la **Jokai Mor** cu

povestea mitul lui Față Neagră, de la **Gligor Hașa** care a scris despre tainele istoriei poporului dac, punând, apoi, în evidență amintirile silvășene ale lui **Cecilia Terezia Bolchiș - Tătaru**, prezentând mișcarea literară a poeților de Hațeg ca **Romulus Constantinescu, Ionel Amăriuței, Constantin Stancu sau Ionel Drăgănescu**.

Nu sunt uitate ziarele care au apărut la Hațeg, ca **Arena, Columna sau Cuvântul adevărului**.

Chiar **și fotografiile** sunt amintiți, cei care au prins clipa de aur a țării în fotografii memorabile: **Aurel Anca sau Horvath Josef**, ori pictorii care au adus un strop de viață în culoarea anotimpului de Hațeg precum **Gulie Gheorghe sau Vasiloni Drăgălin**.

Inspirat, autorul încheie cu o notă de prezentare a cărții, în limba română și limba engleză.

Ca un mit al omului de Hațeg se evidențiază **Ioan Munteanu**, memorandist din zonă, judecat de puterile vremii pentru că a difuzat Memorandumul Românilor în zonă într-o vreme grea pentru români, în anii 1892, sub guvernare străină. Eroul, aproape anonim, are doar o **cruce** în cimitirul din Hațeg, semn că a trăit aici și a murit demn, că a rezistat procesului politic de la Cluj din anul 1894 și că la întrebările judecătorului a răspuns simplu în logica românului care se vrea liber, alături de marile personalități care au luptat pentru istoria românilor în stil românesc ca **dr. Ioan Rațiu**. Meritoriu pentru Radu Igna sunt acele pasaje extrase din procesul care a avut loc la Cluj ca un moment de demnitate și iluminare a intelectualului român la vreme de cumpănă pentru istoria neamului. Autorul a stăruit mult până să poată ajunge la acele dosare de la Cluj în care era prins în stilul justiției vremii viața oamenilor, a memorandiștilor.

Autorul cărții scrie: *"Până când a trăit Ioan Munteanu ? Am apelat la arhivele orașului. Nu există date din acea vreme.*

ARHIVELE DE LA HAȚEG: DE LA NEANTIA LA VÂLTOAREA SUFLETELOR

A trăit oare pe vremea Marii Uniri din 1918 ? Posibil. Ar fi împlinit 73 de ani, judecând că s-a născut în 1845. Și ce s-a întâmplat în viața lui de la întoarcerea de la Cluj ? Cu siguranță, nu a fost primit cu urale ...”

Dar cartea aceasta de aducere aminte și învățătură a profesorului pentru elevul necunoscut din România, începe cu un pasaj scris de Ovid Densușianu : „ *Drumul ce duce de pe vale Streiului spre Hațeg ,, pă su vini ,, cum se zice în graiul locului, ori de pe coastele ce ascund Silvașul se vede desfășurându-se una din cele mai frumoase priveliști de poezie a pământului românesc ,,*

Cartea merită citită pentru că **poezia locului** ne face mai buni, iar un răsărit de soare în aerul rece de munte din Țara Hațegului pictează o lumină ireală peste cei ca au fost, ce sunt, ce vor fii ...

*Poet - Hațeg, iunie – iulie 2009,
apoi 2010*

ARMONIA SNACK-BAR

RADU IGNA

Scriitorul **Radu Igna** revine cu volumul de schițe și nuvele „**ARMONIA SNACK-BAR** „ la editura **Agerpress-2008**, într-o nouă ediție, de altfel o carte interesantă despre viața de veșnică tranziție de la superficialitatea de fiecare zi la viața fără orizont, a individului clasic, aflat pe hol. Atmosfera din spatele scrierilor este cea a României de astăzi în căutarea unei identități pierdute, a oamenilor în căutarea timpului pierdut și a viitorului iluzoriu. Deși cartea este una de umor în felul de a scrie a autorului și pare a avea o undă de tristețe, ea lasă loc optimismului, adică astăzi e bine, mâine va fi altfel ...

Cartea reia scrierile mai vechi ale prozatorului pe care le prelucrează prin filtrul lucidității și a necesităților structurale ale unei opere bine scrise, o reevaluare a temelor, ideilor, a personajelor care își caută locul într-o lume tot mai abruptă . De fapt volumul are trei părți: **I. Paznic la nuntă ; II. Armonia Snack Bar; III. Lazăr nu mai vine**. Aceste părți pun în lumină universul scriitorului, temele sale principale, curgerea cuvintele din frază în dialog, apoi în luciditatea celui care stă în spatele personajelor și care știe că viața lor nu are ieșire la mare ...

Umorul, care trece dincolo de simpla povestire, începe cu titlurile alese de prozator: **O emoționată poveste cu un borcan de vopsea, Paznic la nuntă, Sacoșa de vinilin maro, Vă trecem pe listă, Ori mori, ori rămâi tâmpit...** Titlurile sugerează mari drame ale derizoriului în care personajele sunt implicate prin superficialitate, vorbe spuse din automatismul zilnic, cuvinte care se rătăcesc în hol, personaje duse de valul tranziției, a trecerii prin secol și prin viață ...

Este o anumită plăcere în interiorul lecturii textelor, dar se vede puterea de a cuprinde esența gestului de fiecare zi, focalizarea pe firea persoanelor care devin personaje prin excesul de idei prinse în zbor de la televizor, din ziare, de la vecin, de la șef, din subconștientul social care apasă omul modern în mare viteză după banalități, consumatorul care este deschis la vorba subțire ... Întâmplări cotidiene care par fără însemnătate devin teme de război major, autorul găsește supra-mesajul, ideea care ar ucide derizoriul și arată spre o lume mai bună...

Umorul este unul de calitate având în el demnitatea celui care scrie și a celui care este personaj, o demnitate care susține istoria contemporană ... Puterea autorului de aduna în text bogăția vieții, cu umor, cu trimitere spre alte posibilități ale dinamicii sociale sunt motive de a considera volumul ca o un eveniment important în viața literară, pentru că sunt puțini prozatori care rezistă în vreme așa cum rezistă Radu Igna prin seriozitate, prin echilibru, prin armonia textului cu supra-text, cu o tușă de ironie, o tușă de umor ...

În toate cele trei părți ale volumului scriitorul pune și ceva din viața sa, în prima parte se simte tristețea după vremuri care puteau fi mai bune, ceva din tinerețea sa, ceva din viața de profesor, ceva din viața de familist, întâmplări care au greutatea trăirii, a speranței de dincolo de întâmplarea cu zugravii care zguduie viața unei familii cu inconștiența celor care cred că fac binele, sau elevii aflați la culesul recoltei într-o toamnă socialistă, sub presiune sarcinilor de partid și a șefului de CAP ...

În secțiunea „**Armonia Snack – Bar**”, scriitorul pare să-și închidă personajele într-un bar pentru a putea naviga în liniște în facil, în neantul necesar al fiecărei zile, o lume flămândă după gloria capitalismului sub presiunea interioară a conștiinței de tip conservă implantată de propaganda socialistă insistentă ce agresa lumea înainte de 1989, dar ale cărei umbre au

atins omul simplu care din om al muncii trebuia să devină capitalist, un capitalism care nu începea de la bancă, ci de la bar, în mod armonios, de altfel ...

De citit această parte, proza scurtă de început a scriitorului, cu savoarea textului care explodează ca o șampanie ușoară ...

Dar cu fiecare carte scriitorul Radu Igna caută să-și justifice crezul de viață mai mult decât scopul artistic. Cărțile sale vin dintr-o zonă a obișnuitului, fără ca autorul să facă eforturi de a inventa istoria, doar constată mișcarea lumii cu atenție, cu puțină ironie, cu multă căldură, parcă ne-ar vorbi de aproape, conștient că doar cuvântul rostit are puterea de a da viață. Este o luptă pentru viață, o luptă pe care o dau personajele sale, după modelul lor limitat, lipsit de orizont.

Scriitorul este sincer, nu inventează povestiri pentru că ele există, fac parte din lumea noastră, ca o rană, le captează și le armonizează în textul prozei ...

Deși Radu Igna ne avertizează că orice asemănare a personajelor sale cu situații sau personaje reale este absolut întâmplătoare, avertismentul ține de ironia sa fină, venită pe filiera literaturii engleze, este aici umorul sec al englezului prins în ceață, dar care vede la modul absolut ...

În ultima parte, "**Lazăr nu mai vine**", tot proză scurtă, dar de viziune lungă, spre deosebire de scrierile anterioare, această proză scurtă este străbătută de un fior metafizic profund, enigma în fața morții, tremurul că fiecare scriere trebuie să trimită la ceva mai înalt.

Radu Igna pare să nu fie explicit în mesaj, doar aparent acest lucru, pentru că sistemul prozei sale scurte deschide lumea pentru cititor: **bătrânul** care la sfârșitul vieții duce o luptă cruntă cu **nucul** din grădina sa, o luptă aparent inegală, un om sleit de puteri, aproape fără minte, cu mintea pierdută

prin istoria noastră recentă, el vrea să fie biruitor, pentru că o viață întreagă a luptat. Pentru ardeleni **nucul** este un simbol, iar lupta finală a omului cu simbolul este una care duce spre destin, cu sinceritate, cu altruism.

Apoi prezența omului în fața clădirii din Centru Perfect, necesitatea atingerii noroiului, mersul pe noroi, este unul al simbolului, pentru că dincolo este covorul roșu, ca semn al puterii care cade, sau care se ridică, a puterii abstracte, rupte de oamenii care trebuie să treacă prin noroi pentru a ajunge la individul în care te poți contopi.

Dincolo de mesajul scrierilor există deja un alt mesaj, al deschiderii spre o altă lume, liniștea din povestirile sale este una aparentă, istoria clocotește subteran, este istoria fiecărei zile, a fiecărui destin.

Deși pare că autorul refuză marile evenimente ale epocii pentru povestirile simple, el de fapt ne pune la dispoziție istoria curentă, nevăzută și parcă fără importanță pentru elite, politicieni, critici, istorici, care nu mai văd pădurea de copaci, vor schema de succes, indiferent dacă adevărul este scris sau nu.

Întâmplările doamnei Măriuca Pistol din stațiunea românească, cu iz de cădere umană, este de fapt transpunerea în realitate a vieții din manelele de fiecare zi pe care le îngăduim în numele libertății și ne facem că nu vedem libertinajul, care nu duce nicăieri, dar deja a fabricat mediul cultural pentru mulți. Acest lucru nu este explicit la Radu Igna, este implicit, iar discreția sa provoacă cititorul ...

Escrocul din mașină de ocazie imită pe cel de sus, de la putere, nu mai are la dispoziție un alt limbaj, un alt mecanism, s-a blocat în mecanismul tranziției, mimând afacerea, în fond economia noastră este imaginea unui autovehicul vechi care merge, aduce bani, deși pare recuperat de la fierul vechi. Traseul este unul real, al celor care fac pe transportatorii de ocazie, fără

autorizații, dispuși să ne ducă la centru, printr-un peisaj dureros de exact. Realitatea din spatele povestirii este o rană. Deși pare ușor ironic în scrierile sale, autorul, de fapt, este trist, este tristețea unei generații care a ratat sosirea deși avea o șansă extraordinară în decembrie 1989, este tristețea profesorului, pentru că Radu Igna este un profesor serios, care își vede elevii căzuți în tranșeele vieții, bucuroși că au soluții, acolo unde mediul social și de afaceri nu le are, ci doar le mimează. Fiecare povestire are tâlcul ei, are mesajul ei, Radu Igna a fost sincer cu noi, ne-a prezentat cetatea din provincie, cetatea în care oameni diverși se unesc pentru a trăi, căutând sensul mai mult decât investitorii, neapărat străini, care nu mai vin.

Povestirile sunt scrise într-un registru plin de umor și sarcasm, dar tristețea este fundalul care le dă viață, luciditatea omului care a sperat și care nu mai vine, a celui care trece prin istorie cu autovehiculul de ocazie și care până la urmă se încurcă singur în visele sale.

Radu Igna rămâne un scriitor important prin sinceritatea sa, prin scrisul aparent obișnuit, dar trist de real, cu note de umor și sarcasm.

Textul din proza scurtă „**Cu voce tare**„, din prima parte a volumului, începe interesant, deschizând secretul unei vieți, prin sugestie:

„ Eram de trei zile pe drumuri, singur și pedepsit de soartă, dar acum, cu o sută de lei în buzunar, mă simțeam asemenea studentului lui Balzac, gată să mă iau cu viața de piept. „

06 decembrie 08,
În revista "Nova Provincia Corvina" - 2009

UP AND DOWN

RADU IGNA

Cu fiecare carte scriitorul **Radu Igna** caută să-și justifice crezul de viață mai mult decât scopul artistic. Cărțile sale vin dintr-o zonă a obișnuitului, fără ca autorul să facă eforturi de a inventa istoria, doar constată mișcarea lumii cu atenție, cu puțină ironie, cu multă căldură, parcă ne-ar vorbi de aproape, conștient că doar cuvântul rostit are puterea de a da viață. Este o luptă pentru viață pe care o dau personajele sale, după modelul lor limitat, lipsit de orizont.

Scriitorul este sincer, nu inventează povestiri pentru că ele există, fac parte din lumea noastră, ca o rană.

Există o modă în lumea literară aceea de a da un scop comercial cărților, au fost și sunt rețete de succes care aduc bani, dar care inventează viață pentru că oamenilor le plac poveștile și pentru sunt în căutarea unei lumi mai bune, mai altfel, a unei lumii pline de aur aici, în imediata apropiere, fără alte trimeri, lumea nu mai are răbdare, iar lipsa de răbdare este lipsa salvării de care fiecare avem nevoie.

Deși Radu Igna ne avertizează că orice asemănare a personajelor sale cu situații sau personaje reale este absolut întâmplătoare, avertismentul ține de ironia sa fină, venită pe filiera literaturii engleze, este aici umorul sec al englezului prins în ceață, dar care vede la modul absolut ...

Ultima carte "**Lazăr nu mai vine**", Editura "**Călăuza**" v.b, 2005, Deva, avându-l drept consilier editorial pe domnul Valeriu Bârgău, este una de proză scurtă și de viziune lungă.

Se înscrie în modul de a scrie a lui Radu Igna, povestiri scurte, dar relevante, de sub mâna sa de scriitor adevărat ies aceste povestiri după aparițiile sale însemnate: “**Vâltoarea**”, “**Nimic deosebit în timpul serviciului meu**”, “**Valea proscrisilor**”, etc. În Transilvania astfel de scriitori dau lumină literaturii române, deși aceasta îi asimilează cu multă dificultate pentru că nu prea sunt “*la modă*” ...

Spre deosebire de scrierile anterioare, această proză scurtă este străbătută de un fior metafizic profund, enigma în fața morții, tremurul că fiecare scriere trebuie să trimită la ceva mai înalt.

Radu Igna pare să nu fie explicit în mesaj, dar aparent acest lucru pentru că sistemul prozei sale scurte deschide lumea pentru cititor: bătrânul care la sfârșitul vieții duce o luptă cruntă cu nucul din grădina sa, o luptă aparent inegală, un om sleit de puteri, aproape fără minte, cu mintea pierdută prin istoria noastră recentă, el vrea să fie biruitor, pentru că o viață întreagă a luptat. Pentru ardeleni nucul este un simbol, iar lupta finală a omului cu simbolul este una care duce spre destin, cu sinceritate, cu altruism.

Apoi prezența omului în fața clădirii din **Centru Perfect**, necesitatea atingerii noroiului, mersul pe noroi, este unul al simbolului, pentru dincolo este covorul roșu, ca semn al puterii care cade, sau care se ridică, a puterii abstracte, rupte de oamenii care trebuie să treacă prin noroi pentru a ajunge la individul în care te poți contopi.

Dincolo de mesajul scrierilor există deja un alt mesaj, al deschiderii spre o altă lume, liniștea din povestirile sale este una aparentă, istoria cocoloșește subteran, este istoria fiecărei zile, a fiecărui destin.

Deși pare că autorul refuză marile evenimente ale epocii pentru povestirile simple, el de fapt ne pune la dispoziție isto-

ria curentă, nevăzută și parcă fără importanță pentru elite, politicieni, critici, istorici, care nu mai văd pădurea de copaci, vor schema de succes, indiferent dacă adevărul este scris sau nu.

Radu Igna nu ne dă “*țepă*” prin povestirile sale, el descrie istoria invizibilă aparent a oamenilor de lângă noi în căutarea identității proprii și nu fabricate. Întâmplările doamnei Măriuca Pistol din stațiunea românească, cu iz de cădere umană, este de fapt transpunerea în realitate a vieții din manelele de fiecare zi pe care le îngăduim în numele libertății și ne facem că nu vedem libertinajul, care nu duce nicăieri, dar deja a fabricat mediul cultural pentru mulți. Acest lucru nu este explicit la Radu Igna, este implicit, iar discreția sa provoacă cititorul și, mai ales, elita din lumea artiștilor.

Escrocul din mașină de ocazie imită pe cel de sus, de la putere, nu mai are la dispoziție un alt limbaj, un alt mecanism, s-a blocat în mecanismul tranziției, mimând afacerea, în fond economia noastră este imaginea unui autovehicul vechi care merge, aduce bani, deși pare recuperat de la fierul vechi. Traseul este unul real, al celor care fac pe transportatorii de ocazie, fără autorizații, dispuși să ne ducă la centru, printr-un peisaj dureros de exact. L-am parcurs și eu, iar realitatea din spatele povestirii este o rană.

Deși pare ușor ironic în scrierile sale, autorul, de fapt, este trist, este tristețea unei generații care a ratat sosirea deși avea o șansă extraordinară în decembrie 1989, este tristețea profesorului, pentru că Radu Igna este un profesor serios, care își vede elevii căzuți în tranșeele vieții, bucuroși că au soluții, acolo unde mediul social și de afaceri nu le are, ci doar le mimează.

Individul care face greva sa personală pentru o mărire de salariu și două cafele gratuite pe zi, personajul care va fi disponibilizat și va primi de fapt un șut undeva mai jos de starea

sa umană, este doar în aparență o stare a unui satiric, unul plin de umor, este o realitate dură iar scriitorul a fost blând cu personajul, pentru că nu l-a umilit și mai mult, așa cum sunt umiliți cei mai mulți, poate că trecerea de la o societate la alta, de la un sistem social la altul ar fi putut fi mult mai altfel, dacă omul nu ar fi fost umilit, pe când alții și-au făcut titluri de glorie din această umilință, clădindu-și opoziția politică pe degradarea individului, care nu mai are ieșire, în fond nu toți putem fi oameni de afaceri, unii doar trăim în timpul nostru, cu iluziile noastre, așa cum le are personajul povestirii - Nevoitu. Lumea paralelă dintre ceea ce facem și ceea ce visăm este una reală, ne ducem istoria cu modestie între vise și realitate.

Titlul cărții este dat de povestirea scurtă *“Lazăr nu mai vine”*, povestea vieții unei generații care s-a dus, a unei generații care și-a ascuns într-un fel propriu identitatea, pentru a-și câștiga pâinea zilnică, pentru a-și câștiga viața, o generație care a plătit prețul, bolnavă fizic și moral, roasă de acidul istoriei, Lazăr nu mai poate veni, el s-a dus, istoria l-a transpus într-o altă dimensiune, sub ochii noștri.

Fiecare povestire are tâlcul ei, are mesajul ei, Radu Igna a fost sincer cu noi, ne-a prezentat cetatea din provincie, cetatea în care oameni diverși se unesc pentru a trăi, căutând sensul mai mult decât investitorii, neapărat străini, care nu mai vin, cetatea din povestiri poartă numele de **Dolmă**, după cum orașul din America unei alte povestiri îi zice **“Up and Down”**, acolo unde românii își caută identitatea, de parcă orașelul din America este oglinda de peste mări și țări, de parcă tragedia umană de aici seamănă cu cea de acolo, acolo unde visăm că vom fi.

Povestirile sunt scrise într-un registru plin de umor și sarcasm, dar tristețea este fundalul care le dă viață, luciditatea omului care a sperat și care nu mai vine, a celui care trece prin

istorie cu autovehiculul de ocazie și care până la urmă se încurcă singur în visele sale.

Dincolo de noroi este covorul roșu, înaltul demnitar i-a mai acordat o șansă omului care și-a făcut stadiul în Văgăuna, localitate care seamănă cu una de foarte aproape.

De fapt bătrânul fără minte care doboară nucul bazat pe puterile puține, așa cum este descris în povestirea “**Simbioză**”, este chiar omul care se doboară pe sine, într-o zi “în grădina apăsată de puterile primăverii”.

Radu Igna rămâne un scriitor important prin sinceritatea sa, prin scrisul aparent obișnuit, dar trist de real, cu note de umor și sarcasm.

El scrie în povestirea “**Drumul spre subterane**”:

“După ani de claustrare în sertarele editurii de stat, iat-o gata de drum dintr-o editură particulară, pe spezele autorului, două sute de pagini într-o copertă cu un desen suprarealist din care țâșnește titlul ...” Igna este lucid în privința operei sale, simte o durere pentru că lumea literară nu poate primi viața pur și simplu, deja vrea altceva, ceva ce nu s-a mai trăit, nu vrea povestiri din lumea reală, vrea povești de succes, precum viața vedetelor fabricate pe calculator, din interese economice, pentru ca lumea să scoată banii în fața invențiilor necesare și să uite că trebuie zilnic să învețe să –și trăiască viața.

Din acest punct de vedere Radu Igna este lucid, dar nu a putut trăda literatura clasică din care a învățat să fie om ...

Iarna, 2006.

PROZATORUL RADU IGNA SAU PUTEREA DE A VEDEA DINCOLO

RADU IGNA

Există vremuri în care nu se întâmplă ceva deosebit, există vremuri în care, totuși, se mai petrec unele lucruri importante, care ne schimbă viețile, așa, pe nevăzute.

Radu Igna, scriitor sensibil, atins de puțină tristețe, cu o străduință demnă de remarcat pentru redarea unor evenimente pe care noi, românii, le-am cam pus sub preș, fugind de lipsa păcii interioare, atent la memoria noastră cea de toate zilele, scriitorul retras în cărțile sale și-n regretele sale, iese din nou în mijlocul nostru cu mini romanul **“Nimic deosebit în timpul serviciului meu“** .

Se pare că și scriitorii au un timp al lor, dincolo de timpul civililor din secolul al XX-lea sau al XXI-lea, un timp special când se schimbă epocile, oamenii, destinele, morții... Este un timp special, care iese din timp, un timp în care se pierd identitățile. Această scriere a fost încurajată de publicațiile **“REFLEX“**, din Reșița, în anul 2003, redactor șef poetul Octavian Doclin.

A trebuit să treacă o revoluție peste noi, pentru ca să ne reamintim de propriul destin. Romanul redă marginea de timp dintre un veac și altul, 22 decembrie 1989, dată semnificativă pentru români, de referință pentru cei în viață, încă, pentru că va veni o vreme când urmașii noștri nu vor mai ști niciodată că a existat un veac de singurătate, o epocă purtând numele unui singur om, călcându-se în picioare restul de oameni...

Radu Igna abordează evenimentele din perspectiva zilei

de 21 decembrie 1989, atunci lumea nu se schimbase, mentalitățile erau neatinse de libertate, activiști de partid “luptau” pentru un “viitor strălucit”, oamenii erau de pază pentru a se apăra de oameni, profesori, ingineri, medici veterinari, păzeau o idee moartă de mult, printre ei se rătăcește necunoscutul, în timp ce milițienii dorm în post, femeile cu talent de primar se zbat între sarcini de partid și adulter... Arma de pază este la vedere, cei mulți sunt anonimi, restul așteaptă, simt aerul de liberate, rememorează vremuri trecute, obiceiuri, miroase a praf de pușcă etc...

Adrian Nedelcu, un profesor dintr-o localitate uitată din România, se zbate între simțul datoriei și evadarea din cercul strâmt al istoriei. Este de pază și nu știe unde, în timpul serviciului său nu se întâmplă nimic, formalismul este obișnuit, el continuă să se deplaseze la serviciu cu aceeași bicicleta, trece prin istorie pe bicicletă, nu-l vede nimeni ca om în sine, doar ca obiect.

Într-o singură zi se schimbă vremurile, apare lupta pentru scaunul libertății, nimic nu se întâmplă în mod deosebit, aceeași oameni se luptă pentru putere, își spun domnule, ei, tovarășii legați prin legea nevăzută a căderii libere. În toată această agitație de sfârșit de lume, este și colegul Ion, profesor care se simte bărbat, el continuă adulterul început într-o altă epocă, cu atenție și energie, ca activitate de bază în noua epocă.

“O perdea neagră s-a așternut afară, în fața geamului, știi că afară cad însă fulgi mari, că vremea confuză din ultimele zile s-a schimbat”. Acesta este stilul lui Radu Igna, un stil curgător, descriind lucruri simple într-o manieră profundă. Fraza descrie vremurile. Povestirea este totuși lipsită de o anumită tensiune, scriitorul doar consemnează faptele, curat, fără mari pretenții. Cred că peste vreme, scrierile lui Radu Igna se vor descoperi, pentru că ele redau fidel vremurile. Uneori ne

este rușine de ce a fost înainte, dar acolo este viața noastră, plină de sensuri.

Titlul romanului este ușor ironic, dar revelatoriu, pentru unii nu s-a întâmplat nimic, pentru alții încep alte vremuri. Dar oamenii nu se schimbă peste noapte, ei sunt aceiași, de aici începe drama adevărată. Un profesor anonim este arestat, fiind confundat cu un securist, iar un fost activist de partid comunist are o piatră în inima sa: *“Orice va fi, oricum va fi, zicea Mirescu, avem conștiința împăcată că ne-am făcut datoria. Am muncit zi și noapte ca să facem o țară nouă. Le-am construit fabrici, le-am dat locuri de muncă, blocuri cu apartamente, i-am instruit prin școli, nu le-a convenit, vor altceva. Îi privește. De condus nu vor putea conduce fără noi”*. Aici este drama unui popor, gândul virusat de politică ... Poate de aceea nu s-a întâmplat nimic deosebit... doar eroiul principal al scrierii mai are o șansă: pensionarea și aceea o mare căutare în eroare vremii.

Dar cine mai are răbdarea să caute viața unui om în marea cădere liberă ?

La Hațeg, retras în memoria unui profesor de țară, Radu Igna continuă să scrie, pentru că așa se roagă cei care au tristețea prelungită din timpul serviciului...

Uneori scriitorul are curajul să treacă pe o bicicletă demodată prin fața adolescenților prinși între un veac și altul, adolescenții, elevii eterni dintotdeauna...

RĂBDAREA, CA UNITATE DE MĂSURĂ A TIMPULUI

RADU IGNA

“Iosif pășește printre ierburi până la ușa tindei. Mai aruncă o privire spre priciul unde a dormit în acel an al copilăriei, deschide aparatul și fotografiază casa ce se împotrivește cu încăpățănare pădurii hotărâtă să o înghită.”

Din vremurile care au fost rămâne totdeauna o fotografie, o imagine care se poate pierde, care poate rămâne. Există o stare pe muchie de cuțit, ceva foarte îngust pe care lumea merge, iar jos este - “Vâltoarea”.

Scriitorul **Radu Igna** prinde în cuvinte vechi și în iubiri noi imaginea satului din Transilvania la început de epocă ce s-a vrut totalitară, o epocă grea în care au pierit în vâltoarea vremurilor vieți, obiceiuri, tradiții, iubiri, erori, istoria ...

Marin Sorescu a fost apreciat pentru volumul de poeme - scrieri - imagini “**La lilieci**”, considerat ca exemplar pentru că a răpit ceva din eternitatea satului românesc.

Autorul, Radu Igna, nu a urmărit neapărat un fir narativ de excepție, cred că nici nu l-a interesat, autorul s-a aplecat în suflete pentru a vedea ce a fost atunci, la începutul anilor perioadei socialiste - comuniste - ...

Șocul a fost puternic, o lume spirituală se dărâma, începea o altă lume care nu putea să - și fixeze identitatea. Radu Igna reușește să fotografieze istoria în plină mișcare.

Gospodăria țărănească din Ardeal se prăbușește sub presiunea formidabilă a vremii, oamenii nu mai înțeleg, notarul, primarul, învățătorul nu mai țin pasul cu adevărul, sărbă-

torile par să vrea a fi altele, credința mai are importanță, animalele, tăcute, nu pot să înțeleagă, pădurea se împietrește într-o culoare verde - etern ...

Radu Igna acceptă realitatea cu blândețe și căldură, este ceva din trecutul acela care îi aparține și lui, mai ales pe plan spiritual, este mișcarea valului care l-a prins și pe autor la început de viață, invadându-i sufletul cu absolut Dacă nu ar mai exista astfel de scriitori, memoria sufletului nostru ar pieri, s-ar duce în cele căzătoare ...

Limbajul este autentic, sunt folosite cuvinte care au un înțeles aparte pentru ardelean: *colop, drot, ojină, minceni, farbă, bică, sopen* ... Aceste cuvinte trezesc în mintea cititorului vremea, copilăria, părinții, pădurea, sărbătoarea ... Cei care au trecut de vârsta a doua se regăsesc cu dragoste în povestea eternă, cei care sunt tineri își descoperă trecutul pe care nu l-ar fi aflat niciodată, pentru că, din păcate, nu mai există ceva care să-i lege de trecut, nu mai redescoperă istoria, care rămâne o temă de casă, citită sau nu, dar nu studiată ...

Cititorul are la îndemână un glosar, pentru a putea pătrunde în esența narațiunii, pentru a înțelege că a existat o lume, acolo, în Transilvania, o lume a lumilor ...

Manelizarea culturii a dărâmat memoria noastră de români ...

Meritul lui Radu Igna este de a ne oferi această fotografie ... Trebuie să o primim ca pe un dar venit de sus.

Stilul autorului este a unui profesionist, stăpân pe mijloace, iar refuzul unui plan elaborat epic și acceptarea planului simplu al vieții acelor oameni din trecut, așa cum l-a scris inițial Dumnezeu, este un merit. Volumul are profunzime, iar sinceritatea autorului dă strălucire fotografiei. Radu Igna nu a preluat tehnica romancierului care vrea să facă pe placul cititorului, avid de facil, de întâmplări care s-ar putea întâmpla,

dar care nu se întâmplă în realitate niciodată, Radu Igna a scris pur și simplu, direct, cu dragoste, profundDoar trebuie să ne înțelegem trecutul ... Putem ?

Autorul, născut în anul 1934, deși publică abia acum cu vigoare, este stăpân pe talentul său, scris în anul 1968 și revăzut în anul 2000 volumul are ceva trainic din greutatea adevărului care rezistă, iar răbdarea scriitorului dă valoare incontestabilă romanului și-l pune în lumina istoriei. Profesor onest și plin de dragoste pentru elevii pe care i-a format, nu numai le-a predat formal, trăiește în provincie, cu puterea vremurilor pe umeri, scrie, ne provoacă la memorie, un joc profund, pe care dacă nu-l acceptăm, ne refuzăm identitatea.

Plata păcatului este moartea, dar prea repede uităm că mor alții pentru noi pentru ca viitorul să ne rămână intact. “

Vâltoarea “ este și fotografia unei jertfe umane, care nu tace ...

“ Dimineața l-au îmbrăcat cu cămașă și izmene albe de bumbac, cureață lată, bocanci în picioare și colop nou în cap, laibărul cel bun al lui Pavel în spate și l-au dat în seama feciorilor să fie cu ochii pe el ca nu cumva să se rătăcească prin oraș ... “

Poate un țăran mai trece astăzi prin oraș, invizibil, îmbrăcat așa, simplu, etern, hotărât, fără să - l vedem ...

Aveți răbdare, pare să ne spună scriitorul, este acolo...

Răbdarea este o altă dimensiune, alături de timp, de spațiu, de viață ...

„CULTURĂ ȘI CIVILIZAȚIE SUEDEZĂ” – O LECȚIE DISCRETĂ

RADU IGNA

“Când cineva are un eveniment în familie, ziua de naștere, botez, ceva ce trebuie sărbătorit, se aduce la cunoștința comunității prin arborarea steagului suedez, afară deasupra ușii. Și astfel fiecare își pune steagul afară pentru a marca evenimentul, chiar dacă nu știe de cine sau despre ce eveniment este vorba .”

Cartea lui **Radu Igna** din Țara Hațegului, o carte de călătorie, un eveniment spiritual produs de contactul cu o altă civilizație, curge firesc, în cuvinte simple, dar care ating esența. Scriitor matur și profund, Radu Igna a simțit nevoia de a transmite colegilor de meserie, profesorilor, o experiență care implică valoarea, care ne descoperă o altă lume, sedimentată istoric, stabilizată economic, fără mari aventuri politice, înclinată pentru bunăstarea populației, cu o cultură echilibrată, deși nespectaculoasă. Suedia dovedește că se poate și asta încurajează.

Aflat la o vârstă care îi permite autorului să “privească înapoi cu mânie”, să facă un bilanț al profesiei de învățător, profesor, dascăl, să înțeleagă ce este bine, ce este greșit în procesul de învățământ din România, curajul de a scrie cu mult curaj despre valoare în starea ei de normalitate, atrage prin șocul normalului chiar. Deși scriitorul nu o spune explicit, implicit se poate observa că paralela Suedia – România relevă o situație depășită pentru noi, că suntem rămași în urmă, avem un învățământ bun, dar la un alt palier de civilizație. În Suedia, dincolo de presiunea de moment, elevul este ținta învățământului, fără accente dramatice el poate deveni om, iar notarea elevilor nu

este un scop în sine, ci asimilarea cunoștințelor pragmatice, esențiale, necesare pentru toată viața.

Cu adevărat sistemul de învățământ din Suedia permite abordarea simplă a procesului de asimilare a cunoștințelor, dar nu simplistă, iar profesorul este în atenția comunității, pe care o servește decent și de la care primește o răsplată normală.

Cartea atinge și culoarea vieții sociale din Suedia, acolo unde familia este în centru atenției și unde clasa de mijloc este cea care dă tonul ritmului social. Poate suntem șocați de schimbarea valorilor, de ținta socială, dar experiența socială descoperă o altă lume care ne transmite un mesaj care merită să-l primim, ca pe un dar. Cartea este editată de Editura “**Signata**”, redactor Ioan I. Iancu, Timișoara, 2002, aparține colecției “**Mileniul Trei**” și are un cuvânt de prietenie din partea scriitorului Eugen Evu, care notează : “*Observațiile sunt mereu calde, însă deloc exaltate de acel impuls frecvent pentru noi, al turistului ocazional, cel “ de consum ”*” .

Cartea are un moto discret : “*Nu există pe lume o țară mai liniștită ca aceasta.*” – **Lars Gustafsson**.

Evident, autorul și-a atins scopul, ne-a oferit un moment de civilizație și cultură. Cine dorește altceva, poate găsi în carte o experiență relevantă : călătoria ca mod de regenerare, școala este a copiilor, casa noastră cea de toate zilele, bibliotecile, între suflet și nori, școala pentru adulți! - biserica, evident “**Volvo**”, apoi limitele , “**Welcome to Sweden !**” și “**Good - bye Partille**”...

Inspirat, Radu Igna ne prezintă la finalul cărții un sumar în limba engleză, dovadă că această carte de călătorie se deschide către Europa...

Hațeg, primăvara 2003

VALEA PROSCRISIILOR DUPĂ RADU IGNA

RADU IGNA

Pentru **Radu Igna** fiecare roman pe care îl scrie este o clipă de viață, smulsă din epocă, o viață care își caută sensurile. Romanul „**Valea Proscrișilor**„, Editura „**Călăuza v.b.**„- 2004, consilier editorial Valeriu Bârgău abordează starea de viață a învățătorului aflat pe margine de timp, căutând o cale de ieșire din Valea Proscrișilor, acolo unde l-a aruncat viața oarbă.

Învățătorul este prea important pentru o comunitate pentru a fi uitat, pentru a fi îndepărtat din treburile obștii. Privind din interiorul acestei profesii scriitorul ne propune o etapă din viața unui profesor, în plină epoca socialistă, când este repartizat într-o localitate de munte, uitată de oficialității, o localitate mică, dar unde se petrec drame imense. Viitorul copiilor depinde de profesor, dar puțini înțeleg aceasta. Profesorii de la școala din Valea lui Vlad, se luptă pentru orgolii mărunte, inspectoratul de specialitate este preocupat de propagandă, *Koty Neni* – bucătăreasa este preocupată de universul ei închis de la bucătărie, dar important pentru toți, administratorul școlii nu vede dincolo de Valea Proscrișilor, preotul satului își vede de slujba lui eternă, toți au marile mici probleme de rezolvat, doar profesorul Gorun, om de modă veche, bazându-se pe principii sănătoase vede dincolo de slujbă o stare de apostolat pentru comunitate. Personajul principal Cristian Ștefănescu pare a-i urma la conducerea școlii, este bine instruit, dar în formare, abia pricepe sensul în care se mișcă lucrurile în Valea Proscrișilor, pentru că este un puls specific în acest loc. Peste toate planează imaginea epocii, cu ciripitori la Inspectorat, cu dosare făcute pentru a șantaja, nu pentru a zidi oameni, cu inspectori activiști,

cu multă superficialitate și formalism, cu pericolul permanent a schimbării pe criterii politice, cu tensiunea schimbărilor specifice epocii socialiste. Omul nu prea contează, intelectualul nu are valoarea lui de intelectual, ci este doar funcționarul de la școală. Gorun vede altfel, tânărul Cristian vrea altfel, dar toți se împiedică de ceva, lume refuză schimbarea, lumea s-a rupt de lumea veche, dar rămâne încremenită în vechia stare a satului afectat de pământ, lucrul la câmp, bețivul necesar din peisaj, intelectualul rasat pierdut în peisaj, urmărit ca fost anticomunist, cu sabia deasupra capului, cu suferința sa inutilă și provocată, cu refuzul valorilor.

De remarcat modul în care tânărul profesor învață de la viață, direct pe viu, cum se formează în această vale uitată de lume, cum primește putere. Contactul cu elevii simpli de la țară, care sunt marcați de munca lor, de credința lor, de pământ, vite, timp, este semnificativ.

Profesorul Ștefănescu meditează: *„Acest Vasile P. Munteanu mi-a îmbogățit cunoștințele de psihologie școlară punându-mi răbdarea la încercare. Mi-a fost un adevărat maestru. Elevul fără caiete, creion, vreo unealtă de scris, nimic! În schimb are un pumn agresiv și o gură spartă. I-am cumpărat creioane, stilou, cerneală, un pix și trei caiete. A doua zi a venit fără ele. Le-a pierdut. M-am repezit la el și, apucându-l de gulerul cabatului de șubă, l-a scuturat cu violență ca pe un pom,, ...*

Elevul acesta îi dă o lecție de viață profesorului Cristian, el trebuie să aibă grijă de familie pentru că tatăl îi este bolnav. Între teorie și practică profesorul învață mare lecție a vieții de fiecare zi.

În paralel Cristian tinde să devină bărbat, cunoaște câteva femei, medicul din Valea Proscrișilor o femeie mai în vârstă decât el, dar liberă, pendulând între suflet și interes, abordând dragostea de lume ca pe un exercițiu necesar, apoi femeia locu-

lui, **Cumbrie**, cu viața ei sănătoasă, cu dragostea esențială urcând din pământ ca o plantă, trecând dincolo de cultură și vreme, îi marchează existența și-l schimbă, într-o lume care își caută sensurile. S-ar părea că tânărul profesor, bine educat, în plină formare, va fi noul director al școlii, toate converg pentru a-i urma bătrânului **Goron**, pierdut în bătrânețe și în moarte. Secvența morții bătrânului învățător Goron, este marcantă pentru toți, el moare la datorie, precum acei cai bătrâni în războaie. Dispariția lui în Valea Proscrișilor este un eveniment din punctul de vedere al memoriei locului, al pământului, dar omul nu poate înțelege lucrările venite de Sus, de la Dumnezeu.

Până la urmă urmașul, Cristian, nu ajunge director. De ce? Răspunsul este chiar în noi, este etern, suferința are aceeași față în orice epocă, chiar dacă în aparență este altfel.

Romanul trebuie citit, este un roman clasic al suferinței umane și a formării umane, romanul depășește epoca, trece dincolo de mode. Deși cititorul nu a întâlni mare aventuri și nici scene de dragoste care să șocheze, va descoperi însă modul cum omul se poate forma în această lume și cum există o ieșire din Valea Proscrișilor, după cum există o ieșire din comunism, din tăcere. Pentru tânărul cititor poate tema sau subiectul cărții nu par interesante, dar dincolo de mode și stiluri rămâne viața, așa cum este ea, o viață în plină viață.

După ce am citit acest roman, am înțeles mult mai bine pe omul Radu Igna și ce important este să ne înțelegem acum la sfârșit de vremuri. Istoria literară ar trebui să dea o mai mare atenție scriitorilor cu adevărat importanți din România, pentru că, oricum, este deja târziu în literatura română și încă nu vine valul adevărat de scriitori, care să schimbe epoca...

Romanul începe și se sfârșește simbolic cu imagine bețivului din sat, o imagine care subliniază căderea omului în cele de jos, în subcultură, dureros pentru un intelectual adevărat...

„În acel moment răsună în liniștea de piatră un cunoscut strigăt de om turmentat și Tirea se ivi aproape de punte, venea strigându-și tirada ...” Bețivul care strigă peste Valea Proscrișilor ... și câinele profesorului, bucuros în simplitatea vieții acolo aproape de natură, șocat de plecarea la oraș ...

Hațeg, 2004 vara

STROPI DE RADU IGNA

RADU IGNA

Cu privirea blândă înlăcrimată parcă. „A venit clipa, prietene! „Lupul întoarce capul spre liziera pădurii. Da, e timpul. Du – te, prietene! A venit clipa. Suprema clipă...”

În modul acesta își termină Radu Igna romanul „**CONDAMNAT**”, apărut la „**Editura de Vest**”, – Timișoara, 2007, un roman care, însă, a început mult mai demult pentru autor, o scriere care l-a apăsat într-un fel.

Este ieșirea din scenă a unui om, eliberarea.

De ce **condamnat** ? Radu Igna își pune în cuvinte trăirile legate de prezența omului în două epoci în România, povestea valului de oameni care se naște și moare, condamnați de societatea în care trăiesc. Deși personajele cărții par a se mișca liber, ele sunt de fapt condamnate. Au sentința dată de epoca lor. Dacă nu te integrezi în mișcarea epocii, fie comuniste, fie așa – zis democratice, ești condamnat, împins să trăiești la margine de lume și să privești trenul care trece, să faci semne și să crezi că ți-ai făcut datoria. E doar iluzia vieții ... Oamenilor nu le pasă de oameni, dacă se pot folosi de tine, e bine, dacă nu, planează condamnarea. Nu ai dreptul să privești viața din interiorul ei, să o trăiești, ai dreptul să faci doar ceea ce ți se cere și, tu, să fii spectator. Există în carte o aparență a relațiilor

dintre generații, de parcă unii ar putea învăța de la alții și ar continua istoria vremii, dar este aici o eroare, mediul închis nu lasă loc de ieșire Ovidiu Drumaru nu preia nimic de la Romulus Deleanu, doar condamnarea ... Izolarea personajelor la un canton lângă o cale ferată, la marginea pădurii, în locuințe abia schițate, la limita umană, dar eliberate de presiunea societății care macină oamenii, preferând o viață spirituală profundă, în paradisul cărților, al amintirilor, la fărâmele de viață oferite zilnic omului, la eliberarea prin scris, de parcă dincolo de zidurile locuinței există lumea nevăzută care te primește.

„**Stropi**„ de viață, în mod simbolic, sunt sărbătoarea personajelor, care par a duce în ele povara unui mesaj, își duc destinul cu răbdare, privesc viața lor ca pe un spectacol.

Autoizolarea personajelor este una divină, provenind dintr-un model al scribilor neînțeleși, dar având misiunea de a duce mesajul mai departe, apoi fuga de lume, dar trăind în lume până la limita posibilului, în așa fel încât să nu fie înăbușită mlădița de viață care apare la lumină.

Deleanu a trebuit să treacă prin istoria tulbure a comunismului, Drumaru trăiește efectele, valul de oameni merge mai departe, dar cei doi, deși în vremuri diferite sunt apăsați de hotărârea de condamnare, care este una simplă: nu avem nevoie de voi aici, dacă nu ne putem folosi de voi, nu sunteți din lume, numai în măsura în care ne putem folosi de voi, ați avea importanță ca oameni. În paralel, autorul prezintă și alte personaje care fac parte din peisajul istoriei, pentru fundal, ca Petre Merescu, care știe să profite de pe urma sistemului social, nu au complexe morale, spirituale, sunt aici și au dreptul să pună mâna pe ce este mai bun. Ei fac diferența, profită de pe urma sistemului, dar acest lucru apare și în finalul cărții, când autorul, prin ochii personajelor îi vede pe noii **democrați** care au răpus comunismul profitând din plin de sistem, partidele din care fac

parte sunt istorice, dar ei au dreptul să profite de istorie, ei sfidează istoria și se ratează ca oameni, nu au nici șansa unei vieți de **lup singuratic**, par a nu plăti niciodată prețul, dar, de fapt, s-au ratat ca oameni.

Interesant dialogul dintre Romulus Deleanu și Ovidiu Drumaru pe tema cărților, cu referire la „**stropi**„, picături de viață prinse în cuvinte, fărâmituri de la masa istoriei pentru eroii care se retrag din istorie.

Ritmul în care trăiesc personajele este unul lent, viața lor este „filmată „ de autor cu încetinitorul, sugerând ieșirea din istorie, elementele care o compun sunt tradiționale, însoțite de icoanele cu sfinți care veghează în planul doi la pacea din această lume, anonimi, dar necesari, ca sugestie. La sat lumea trăiește simplu, viața de familie este dusă la limita trăirilor biologice, aproape ratarea familiei, dar, totuși, Victoria, soția, este desenată de autor ca prototip al femeii care suferă lângă familie, care luptă pentru familie, preocupată de viața zilnică, fără viață spirituală bogată, dar luptătoare.

Autorul are meritul de a nu fi intrat în acea ideologie ieftină de a condamna trecutul sau prezentul, de a da opțiuni spectaculoase pentru cititor, ci urmează firul - istoria valului de oameni pe acest pământ numit România. Radu Igna e lucid în ceea ce scrie, iar parte din povestire face parte din viața sa, sunt clipe, sunt relații pe care le-a trăit și le-a descris în carte pentru a se elibera de **condamnarea pe care a trăit-o**, având vârsta personajelor cărții, aproape, paradoxal, cele două personaje par a fi unul, de fapt dedublarea ființei pe care a trăit-o generația de oameni apăsăți de comunism și apoi apăsăți de schimbarea imposibilă spiritual, pe care au trăit-o mai apoi. Din această perspectivă, condamnarea pare a fi dublă pentru personajele cărții și nu numai ... Cititorul atent va înțelege, nu este nimic spectaculos în carte, dar totul este profund. Igna

scrie simplu, da nu simplist, stă pe rădăcinile romanului serios, care îi dau putere. Sunt în carte multe **simboluri implicite**, nu explicite, ceea ce a prins de la marii scriitori, de la maeștri „stropilor „ care au marcat istoria umană. De fapt fiecare scriitor scrie la marea carte a istoriei umane partea sa, iar viața, în mijlocul cărților, scriind cărți, este una a mărturiei la procesul care se desfășoară în istorie, dar, din păcate, pentru unii s-a emis sentința.

„Pușcăria,, , din ciclul „Stropi,, , apărui în septembrie, al patrulea an după revoluție. Lansarea avu loc la clubul partidului din orașul reședință de județ. Un reputat critic literar vorbi despre autor, o mare personalitate, an de zile interzis, citi două fragmente pentru a releva calitățile scriiturii, stilul, dar mai ales bogăția de informații... El a scris, ce-i drept, toată viața, dar nu a trăit la marginea unei păduri, într-o baracă fără curent electric, a scris proze la lampa de petrol, stropi din viața cea adevărată, având un singur cititor: chiar el, cel din fața onoratei asistențe.,, E un text care, prin sinceritate, dezleagă misterul condamnării. Radu Igna a mai adăugat un pasaj la istoria sa prin cartea aceasta, după cele scrise anterior, la fel de dense în ciuda unei anumite lăntorii aparente: „**VÂLTOAREA**,, , „**NIMIC DEOSEBIT ÎN TIMPUL SERVICIULUI MEU**,, , „**VALEA PROSCRISILOR**,, „**LAZĂR NU MAI VINE**,, , cărți care țâșnesc din necesitatea mărturiei la care am fost chemați de Dumnezeu.

Deși autorul a început cu umor prin cartea „**ARMONIA SNACK –BAR**,, , de fapt filonul scrisului său este unul tradițional în literatura română: viața ca viață, regăsit la autori de primă importanță. Meritul autorului este de a fi recuperat memoria românilor în vremuri complicate ca o vâltoare, cu toate condamnările date de istorie, văzute sau nevăzute ...

septembrie, 2007 -

B. CRONICI ȘI TEXTE ALE PRIETENILOR DESPRE SCRIERILE LUI CONSTANIN STANCU

EUGEN DORCESCU, POEZIA LUI CONSTANTIN STANCU SAU DESPRE TRANS-IMANENȚĂ

Poezia lui Constantin Stancu, bine reprezentată, în întregul ei, de volumul antologic *Pomul cu scribi*, Editura Eubeea, Timișoara, 2006, are, drept strat semnificativ și generativ bazal, **transfigurarea**, în accepțiunea biblică, nou-testamentară, a termenului. Lumea, în întregul ei, de la minerale la ființele vii, de la un orizont la celălalt și de la cer la pământ, este, pentru ochiul inimii, pentru ochiul poetului (și devine, pentru cititor, la contactul atent cu textul) altfel decât pare a fi, la prima vedere, continuând să fie, pentru simțuri, afect și rațiune, ceea ce este ea în aparență. Această uimitoare și minunată schimbare la față se petrece, desigur, sub puterea și lucrarea tainică a harului, care, în fond, dezvăluie **profunzimile** existentului, transformând ceea ce este imediat perceptibil (lumea fizică) în **semnificant** al marelui și misteriosului **semnificat** metafizic :

Legănătoare placentă între două lumi,
una care există, reală și dureroasă,
legănătoare placentă care-mi primește ființa,
pot atinge viitorul cu tălpile,
primitoare cu trupul ce mi s-a dat,
unde mă obișnuiesc cu flacăra lui,

cu uitarea, cu fragilitatea lui, cu adevărul lui,
cu moartea lui în timp ce aflu acest adevăr...

Universul, viața se preschimbă, astfel, într-un metafizic **semn**, într-un infinit plin de substanța divinului, a Divinității, infinit pe care eul cunoscător, inițiat, trezit la Realitate (căci, așa cum ni se spune în *Exodul 3, 14*, există o singură Realitate : « Eu sunt Cel ce sunt » sau : « Eu sunt Cel ce este » - versiunea Anania), începe, treptat, a-l contempla, a-l citi, al rosti, a-l tăcea, a-l scrie, a-l trăi :

Ai ales pentru mine ceea ce nu este de parcă ar fi,
mă ajuți să văd clar cu trupul
ceea ce prin vederea cu ochiul nu se poate vedea,
mi-ai atins obrazul cu nevăzutul aer mișcător,
strig apoi șoptesc și nevăzutul îmi răspunde
și tu zâmbești, îmi atingi umerii
și încep să merg între aceste două stări:
una văzută și alta nevăzută...

Locul unde se află eul liric, acest areal interferent, această concomitență ontologică **aici-acolo**, acest teritoriu ce se găsește **între** profan și sacru, dar, de fapt, palpită în miezul lucrurilor (lucrurile, asemenea oamenilor, sunt transparente, 10, 18, 30 etc.) și în intimitatea sinelui, poate fi numit, cred, **trans-imanență**:

...dar noi ne vedeam de-ale noastre, vorbeam într-o
limbă neștiută la serbarea poetului, schimbam
imperii pe o boabă de piper,
nici nu observam cum îngerul prefăcea apa din
paharele de sărbătoare în vin,
nici nu observam,

totul se-ntâmplă
dincolo...

Ori:

Ninge peste câmpia română,
sângele tânăr saltă spre cer,
ninge cu furie, totul devine alb,
e un fel de împăcare cu bunul Dumnezeu,
anotimpul îngheață în gușa păsării...

Sub aripa ei albă **infinitul ca o posibilitate finită**...(subl.
n., E.D.)

Aici, în acest “infinital ca o posibilitate finital” (sintagma memorabilă, ce dă măsura adâncimii, și altitudinii, la care se situează meditația estetică a poetului), stăpânesc **lumina**, **albul** imaculat al **zăpezii** (ce transfigurează totul), **tăcerea** (formă privilegiată de comunicare, de supra-comunicare, cu sacrul, cu “cele ce sunt”, după spusa iubitului meu prieten, mutat la Domnul, Mircea Ciobanu):

Nevoia de a sta zilnic de vorbă cu Dumnezeu,
dincolo de hărmălaia lumii,
oameni care se salută dar care nu se mai pot
cunoaște,
vezi, din farurile autovehiculului radiază
în același timp lumina și întunericul...

Dincolo, oamenii vorbesc,
dincolo, El tace...

sau:

Se strigă unii pe alții,
de dincolo de viață, de dincolo de moarte...

Din stratul germinativ al **transfigurării** și din arhitema **trans-imanenței**, se desprind, ca într-o inflorescență mistică, o seamă de teme și motive, pe care , aici și acum, le menționez doar, alăturându-le câteva succinte comentarii. Mai întâi, vom observa că, în poezia lui Constantin Stancu, străvechea, statornica luptă dintre carne și spirit (consubstanțială omului duhovnicesc) pare a fi dispărut, ori, măcar, pare a fi fost depășită, fiind înlocuită chiar – fapt remarcabil, dar ne-explicit – cu **pacea dintre carne și duh**. Niciunde în text nu se poate găsi ecoul limpede al unei asemenea confruntări, cu tensiunea ei subiacentă. Poate doar în aceste trei stihuri, intitulate **Potopul**, care evocă, indiferent de pretext, o dedublare tragică:

Plouă, plouă, apa intră în gândurile statuiilor,
refuzul tău face din mine un sunet magic,
refuzul tău face din mine două ființe care se urăsc...

În genere, însă, **sufletul** (psyhe) (sinonim, poate, în viziunea autorului, cu duhul) rămâne într-o stare de blândă și grea iluminare, într-un extaz al neîntreruptei așteptări:

E târziu, prea târziu,
lucrurile dorm, se visează bărbați,
poate copii sau fecioare,
sufletul mă părăsește ca un fruct copt prematur,
se așează pe cheia de la intrare,
lângă mâna ta pregătită să bată la ușă...(Iisus)

Trebuie reținută, apoi, **recuperarea (reabilitarea) metafizică a trupului** (passim), care, teologic vorbind, cum bine se știe, nici nu e tot una cu **carnea**:

...mă ajuți să văd clar cu trupul
ceea ce prin vederea cu ochiul nu se poate vedea...

Trupul (soma) este forma organizată a cărnii (sarx) (ca materie) și sediu (cort, templu) al duhului (pneuma). Iar duhul este partea cea mai fină a sufletului (ceea ce justifică posibila sinonimie suflet – duh, pomenită mai sus).

O **dihotomie** există, totuși, însă nu antagonică – anume **cea dintre trup și gând** (nous, adică zona superioară a lui pneuma, care, la rându-i, cum spuneam, este partea cea mai epurată a lui psyhe):

Poate a fost cineva după arborii aceia,
sau poate ești tu în partea nevăzută a lucrurilor,
acolo unde nu putrezește carnea și
unde nu se pun margini între lumi,

iar dincolo
cauți izvorul de început,
cauți un răspuns deși nu știi întrebările,
privești peștele, piatra, apa,
strigi și deodată ți se răspunde:

“Gândul nu putrezește în creierul tău
așa cum creierul putrezește
în timp ce gândești totul...” (**Total**)

S-ar putea continua (și ar trebui să se continue, și, sunt

sigur, se va continua, mai devreme sau mai târziu) explorarea acestei lumi artistice originale, bine articulate, armonios clădite. Deocamdată, eu am încercat să schițez numai câțiva din pilonii ei, numai punctele de sprijin și, eventual, aura unui univers liric, fascinat de **“cubul acesta perfect unde ne-am întâlnit”** (143) – cum numește poetul ambianța trans-imanenței sale. Să nu uităm că, în *Apocalipsa 21, 16*, Ierusalimul ceresc are înfățișarea unui cub – “simbol al perfecțiunii” (Părintele Bartolomeu Anania).

19 aprilie 2010, Eugen Dorcescu

• În revista „Reflex” – Reșița nr. 1-6 din 2010, redactor șef poetul Octavian Doclin și revista electronică „AGERO” – Stuttgart – Germania, redactor șef Lucian Heco

IOAN EVU: PĂSĂRILE PLÂNG CU ARIPI

După zece ani de la debutul editorial cu „*Fructul din fruct*” (Ed. *Facla*) și după lungi ezitări datorate draconicei dictaturi financiare, dar și a unei autocenzuri interioare ce rezultă din caracterul perfecționist al personalității sale, **Constantin Stancu** a publicat recent la Editura „*Helicon*” – Timișoara – 1998, director **Ioan I. Iancu**, a doua sa carte de versuri intitulată „*Păsările plâng cu aripi*” ... Titlul volumului este o metaforă în sine, prefigurând o autentică *ars poetica* a autorului.

Constantin Stancu face parte din stirpea tot mai puțin numeroasă a poeților pentru care scrierea poemului semnifică, înainte de toate, un exercițiu exorcizant, expiator. Suferința asumată și sentimentul tragismului existențial stau la geneza poeziei sale, unde, cantr-o ofrandă rituală, fiecare vers este un pas spre *mântuire*. Conștient că poezia este un apanaj al calității și nu al cantității, poetul hațegan posedă rara capacitate de a exprima indicibilul, de a traduce intraducibilul, grăuntele inefabil al inspirației pure: „În continentul ivit peste zăpada fierbinte,/în lava ce acoperă urmele pașilor,/în țipătul stins care abia mai amintește de Manole,/în continentul ivit peste alba eternitate/străbătut de înalta tensiune a mugurilor,/am descoperit un ciob smălțuit de lacrimi/era acolo prima literă dintr-un alfabet străin” ... (*Alfabet imponderabil*)

Există, în mai toate versurile cuprinse în această remarcabilă carte de poezie, o permanentă nevoie de comunicare izvorâtă parcă din teama de a nu rămâne nimic neexprimat. Căci tăcerea e, uneori, un alter ego al morții. Sentimentul iubirii împărtășite și gustul trădării, obsesia tăcerii și aspirația spre veșnicie în află locul în poeme de largă respirație, concepute simfonic, dar și în versuri scurte axiomatice. Toate constituindu-se într-un amplu poem nici-

odată sfârșit, ci doar întrerupt, spre a fi reluat mereu, cu fiecare nouă pagină a cărții.

Dacă majoritatea poezilor generației sale își construiesc poezia în complicate jocuri textuale și „demolări” sintactice, Constantin Stancu este partizanul poeziei trăirii „nemijlocite”: „contactul direct cu pământul/te încarcă de eternitate/ ...” Autorul pune mare preț pe memoria sa afectivă, care, odată izbucnită freatic din substraturile ființei, poate constitui oricând pretext poetic: „Iubește-n mine ceea ce este de iubit/până mai avem timp/până mai avem iarnă/un vultur se zbate în creier/un șarpe se târăște prin vene/până la inima mea.” (*Memoria cea de toate zilele*)

Descifrând vechi inscripții „*amorțite-n creierul al pietrei*” deasupra cărora „*iarba răsare ca o galaxie*”, poetul hațegan îi opune universului aleatoriu al cotidianului un alt spațiu, construit din poezia sa și dătător de speranță ... Suficiența agresivă și atotștiutoare îi repugnă autorului nostru, căci el preferă îndoiala fecundă, ca prag a cunoașterii și iluminării.

Ironia, atâta câtă există în textele lui Constantin Stancu, nu este folosită (ca la majoritatea congenerilor săi) drept scop în sine, ci e utilizată ca mijloc de relevare a unui spațiu compensatoriu transfigurat în versuri cu strălucire diamantină de lacrimi pietrificate: „Un strop târziu de toamnă m-a străbătut/s-a prelins de-a lungul oaselor,/parcă un ochi mi-a traversat ființa/greu ca un glonte /efemer ca un fluture de cripton/cald precum sângele jertfei ...” (*Ecou de toamnă*)

Trăind în spațiul mirific al Țării Hațegului, acest poet cu chipul sculptat într-o stâncă a Retezatului are în privire ceva din transparența adâncă a lacurilor montane. Poezia sa este o acvilă ale cărei aripi în desfășurare cuprind hotarele nevăzute ale unei patrii imponderabile, iar poetul este singurul ei locuitor legitim.

Ioan Evu, decembrie 1998

în „Provincia Corvina” și alte jurnale

DUMITRU HURUBĂ: POEME DESPRE ROADELE INIMII

Schimbând totalmente registrul vocii sale poetice, Constantin Stancu semnaleză un volum de creații în care liricul a fost sacrificat aproape în întregime în favoarea unor ode-îmnuri cu pronunțat caracter religios. Surpriza e cu atât mai mare cu cât, pare-se, pentru autor contează mai puțin, în contextul ideii, valoarea artistică decât mesajul în sine a textelor. Utilizând versul clasic, în mod normal mai potrivit abordării versurilor de o asemenea factură, el a clădit poem după poem pe un fundament clar biblic și cu trimiteri la concrete la capitole, evangheliști sau epistole. Este o experiență deloc ușoară, ba aș îndrăzni să spun că această schimbare de „macaz liric” presupune un efort intelectual absolut impresionant. La apariția volumului său de debut „Păsările plâng cu aripi”, scriam: „ce ar mai fi de notat la Constantin Stancu? Un soi de lejeritate a discursului poetic - posibilă consecință a unui îndelung exercițiu de creație (...), adevăr continuat și în această nouă carte a sa. Cu atât mai mult și mai dificil având în vedere că avem de a face cu o creație pe temă dată, iar aceasta, aleasă de el, are anumite rigurozități, anumite canoane – responsabilități unde divagațiile pot abate lucrurile de la ideea de bază. E ceva mai greu, fiindcă se observă grija obsesivă pentru mesajul religios, asemenea unei luminoase chemări spre cele sfinte, spre Creatorul însuși, să fie perceput, înțeles corect și, de ce nu? Asimilat. În acest scop, permanenta grijă a poetului nu este înveșmântată idee de artistic, ci de a transmite anumite informații corect, normal, eficient pentru a fi înțeles ca un mijlocitor cât mai fidel al trimiterilor

Creatorului prin intermediul zicerilor biblice.

Așadar, citind această nouă carte a lui Constantin Stancu, vom descoperit o cu totul altă față a poetului, într-o creație în care, repet, efortul și dorința reușitei în tema propusă se simte în fiecare poem. Ceea ce trebuie apreciat ca atare ...

...O carte absolut potrivită pentru lectură în momentele înălțătoare ale sărbătoririi Sfințelor Paști, un mesaj al Învierii.

- *Dumitru Hurubă în cartea „Cititorul de iluzii”, Editura „eubee”, Timișoara - 2010*

DUMITRU HURUBĂ: RESPONSABILITATEA ACTULUI DE CREAȚIE

Cu conștiința împăcată spun că încă un poet român a fost nedreptățit de timp și de conjunctura politico-comunistă, când valorile se cerneau prin sita unei cenzuri mânăuită cu destulă abilitate de indivizi care, eventual, erau apreciați activiști de partid, dar nici într-un caz pricepuți într-ale literaturii. Având „origine sănătoasă” sau profesii paralele cu creația artistică, acei diriguitori-călăi ai culturii, de fapt, au hotărât printr-o simplă semnătură – deseori cam hieroglifică – soarta multor oameni-creatori.

Că poetul Constantin Stancu a fost, din acest punct de vedere o victimă, este mai presus de orice îndoială; iar acest prim volum de versuri cu titlu-metaforă, poate dovedi oricând și oricui că autorul cărții vine să adauge grupării de poeți hune-

doreni încă un nume care nu poate fi și nu trebuie ignorat ...

Parafrazând în sensul cel mai frumos zicerea caragialiană „simț enorm și văd monstruos” sau, altfel spus, contactul poetului cu lumea înconjurătoare se produce spontan și cu atâta acuitate, încât reflectarea acesteia în poezie ia, uneori, accente care nu par să mai fi trecut prin filtrul rațiunii poetice și al canoanelor artistice. Însă avem de a face cu o falsă impresie: la Constantin Stancu se află sub control materialul folosit, precum în cazul versurilor: „Arborii se zvârcolesc în somnul verde,/prin insomnia mugurilor/se strigă unul pe celălalt,/se aprind peste cei care nu a nins, -/ard cu flacără transparentă,/cum numai în unele dimineți/este mâna ta// (Insomnia din muguri,p.38); sau, și mai elocvent, din acest punct de vedere, este începutul poeziei *Ecou de toamnă* (p.45): „ Un strop de târziu m-a străbătut,/s-a prelins de-a lungul oaselor/parcă un ochi mi-a traversat ființa,/greu ca un glonț,/efemer ca un fluture de cripton,/cald precum sângele jertfei.”//

În imediata apropiere a unui realism în care poetul se simte implicat și întotdeauna responsabil, se află efectul unei hipersensibilități și a unei nostalgii de care el nu poate scăpa nici atunci când dorește cu tot dinadinsul:

„Mă rog de voi să fiți frumoși,/să mai pornim jocul acela din copilărie/când ridicam orașe de zăpadă/pe un sentiment din nord,/acolo se întorceau păsările călătoare/amăgite de anotimpul secret.”// (*Anotimp secret*, p.50), sau: „Numai iarba adoarme în picioare,/gândurile ei vegetale,/e timpul să te chem în inima mea,/ să te ghemuiești într-un ventricul,/să te încălzești ca într-un pântec,/să fii copila naivă,/să te mire fuga sângelui spre neființă,/ ca o planetă/spre marginea timpului.” (*Ca o planetă*,p.75)

Ce ar mai fi de remarcat la Constantin Stancu? Un soi de lejeritate a discursului poetic – posibilă consecință a unui înde-

lungat exercițiu de creație care, în context, iată că justifică, însă din alt unghi, acest debut târziu. Privind din acest punct de vedere problema, apariția prezentului volum de versuri poate fi considerat un câștig important pentru autor ... Pentru că, ajuns la maturitate artistică, el își asumă, pe drept, un rost și o anumită responsabilitate artistică și chiar socială, observând discret, dar categoric, materializarea ideii că: „Viitorul este o floare de câmp/crescută din sânge tânăr,/viața -/ brazda udată de lacrimi,/un os al soarelui pe care crește carnea ideii,/copacul din fața ferestrei este orb,/vântul aduce ornice în sângele femeilor,/ziua moale atârnă de un colț/în afara timpului.”// (*Carnea ideii*, p.122).

Dar, vorbind despre discursul poetic, să nu cădem în capcană: poezia lui Constantin Stancu nu este una în universul căreia se pătrunde ușor, mai de grabă aş spune că avem de a face cu o creație modernist – filozofică, dar ceva mai greu accesibilă; însă odată descoperit codul, satisfacția întâlnirii cu adevărata poezie o simțim ca pe o victorie perfect compensatoare.

•Dumitru Hurubă
În cartea „Cititorul de iluzii”,
Editura „Eubee”, Timișoara - 2010

RADU IGNA: ALFABETUL TĂCERII

„Trăind în spațiul mioritic al Țării Hațegului, acest poet cu chip sculptat într-o stâncă a Retezatului are în privire ceva din transparența adâncă a locurilor montane. Poezia sa este o acvilă a cărei aripi cuprind hotarele nevăzute ale unei patrii imponderabile, iar poetul este singurul ei locuitor legitim.”(Ioan Evu, „Provincia Corvina”, nr. 8, 1999)

Poetul se numește Constantin Stancu. S-a născut în Hațeg în 1954, este absolvent al Facultății de Științe Juridice a Universității din Cluj-Napoca și al unui curs postuniversitar în economie. A debutat cu poezie concomitent în revista *Orizont* din Timișoara și în *Brașovul literar și artistic* în anul 1983. Este laureat al festivalului de poezie *Lucian Blaga*. Editorial a debutat cu „*Fructul din fruct*”, în antologia „*Argonauții*”, Timișoara, Editura „*Facla*”, 1988. Textele sale, poezie, proză, critică literară sun frecvente prin revistele literare precum *Provincia Corvina*, fiind unul dintre redactorii acesteia, *Orient Latin*, *Reflex*, *Discobolul* și altele. Până în prezent a publicat volumele de versuri *Păsările plâng cu aripi* (Editura *Helicon*, Timișoara, 1998), *A privii cu ochii inimii*, (Editura *Nova Provincia*, Hunedoara, 2004), *Pomul cu scribi* (Editura *eubeea*, Timișoara, 2006). A scris, de asemenea, studii despre legislația muncii, un mare număr de cronici literare despre operele scriitorilor, cu precădere cei din județ.

Este membru al Uniunii Scriitorilor din România.

Despre poezia sa au scris Iv Martinovici, Eugen Evu, Victor Sterom, Vasile Dan, Dumitru Hurubă. Eugen Evu îl consideră ca fiind unul dintre „cei mai interesanți poeți români”

(Revista *Semne*, decembrie 1998.) *Victor Sterom*, în *Provincia Corvina* (nr.18, 2003), relevă nota esențială, factura absolut modernă a poetului hațegan: ”Poetul Constantin Stancu împinge realitatea unor stări în cuvintele care „traduc” lupta cu ordinea interioară, cu timpul trupului, cu timpul sufletului devastat, mărturisit, fragmentat în adevăruri fundamentale.”

Poeziile din volumul ”*Păsările plâng*” cu aripi aparțin prin structură și substanța postmodernismului (autobiografismul, implicațiile în cotidian, ironia subtilă).Eliminând învelișul de mister, se configurează temele predilecte ale poeziei, viața, moartea, iubirea, natura materială și vegetală atât de frecventă în scrierile poeților hațegani. Îmbinările lexicale din familia oximoronului trezesc imagini cu totul neașteptate. Astfel, zăpada este fierbinte, țipătul stins, ciobul este smălțuit cu lacrimi, lampa veche aureolată cu rugină, obiectele vechi uitate, sunt cele ce „ies afară din timp”, îndrăgostitul simte că „un vultur se zbate în creier”, și „un șarpe se târăște prin vene până la inimă”, sechele sufletești sunt „animale ce se hrănesc cu aceste cuvinte crude/care săreau de pe un sentiment pe altul”.

Poemele din *Pomul cu scribi* sunt mici drame care vorbesc prin mijloacele poeziei despre habitudinile omul de a consemna în scris roadele gândirii sale, prestația scribului, cel din totdeauna, pentru că Dumnezeu ne-a învățat să punem nume lucrurilor: ”A înflorit pomul cu o mie de scribi/toți tineri, purtând în mâini coli albe nescrise,/pleoapele noastre precum aripile,/păsări carnivore se rotesc deasupra,/ieri purtam un nume obișnuit,/astăzi sunt doar un număr, mâine voi fi o culoare,/dar să credem în tăceri,/există un alfabet al tăcerii,/îngropat în muntele acesta născut de alba zăpadă.” (*Pomul cu scribi*), ceea ce ne duce cu gândul la întrebarea fundamentală din *Psalmul 8*: „Ce este omul, ca să te gândești la el/și fiul omului ca să-l bagi în seamă?”

Elementele post moderniste sunt prezente cu precădere în

poemele care notează impresii din cotidian, ce ascund în spatele lor o altă lume pe care poetul o investighează, relevând absurdul situațiilor. Ziarele puse la uscat pe balcon asemenea rufelor „picură știri umede”, iar trecătorii nu observă să „suntem în plin război.” (*Știri lichide*) Un înger cercetează orașul supraaglomerat cu instrumente ingineresti: „un aparat de măsurat/verifică întinderea orașului,/verifică inimile celor care intrau în oraș/măsura timpului/și sentimentele celor care treceau pe acoperișurile caselor”. Orașul, ca în stanțele bacoviene, apare cu existența sa banală, „piața cu tarabele pline de fructe”, în fața căroră cumpărătorii „se sprijină în câte o monedă; poetul are sentimentul că a ieșit în afara timpului, ca revenit din aiureala zilei, să ne readucă în lumea plină de tristețe, sugerând că a fost o rememorare la o ceașcă de cafea. Lumea lui Stancu este în veșnică mișcare, „veșnică curgere”, o chemare în care „bătrânul caută un punct de sprijin/totul trece în copii,/nimic nu rămâne/este scurgere mereu spre cel mai bătrân/cel care ne-apus pâinea cea de toate zilele pe masă.” (*Pâinea*) Ca în învățătura biblică, totul nu este decât deșertăciune, dar noi, muritorii avem credința în izbăvire și continuitatea prin urmași, simțim „nevoia de a sta zilnic cu Dumnezeu”. Poetul ne îndeamnă să pătrundem dincolo de cuvinte pentru a vedea curgerea vieții în faptele mărunte, „picături de apă” prin care „nici nu știi cum ne pregătim capetele pentru/ghilotină/una subțire abia perceptibilă, din care mai picură sângele cald încă,/al celor de dinaintea noastră/” ceea ce înseamnă că „locul de sub vremi este pregătit”. Între cer și pământ „e o cale așa de scurtă”, dar pe acea cale se înalță piramida omului nepieritor: „Un copil ținea pe umerii firavi un adolescent,/iar acesta ținea pe umerii săi de argint/un tânăr frumos cu chip de diamant,/tânărul ținea la rându-i pe umerii de om matur,/cu chip de aur/care ținea și el pe umerii săi pe cel bătrân,/cu părul nins de vremuri,/și toți cei din piața orașului se

mirau/cum putea un copil să țină pe umerii săi atâtea trupuri, cum puteau picioarele sale firave,/neînvățate cu mersul adevărat să aibă atâta putere ...” Dar bătrânul se înalță la cer, de unde își privește urmașii.

Există în acest volum pasaje admirabil construite în care vedem „zăpada arzând” sau „zăpada deasupra munților /ca un suflet care își caută trupul” sau „zăpada din trup și gând”, „albul curge prin tine și/ ...ninge cu greieri albaștri peste vitraliile catedralelor,/ninge și zăpada se împarte la toți ca o pâine -/memoria are o imensă foame de alb.” (*Atins de alb*)

Constantin Stancu nu scrie poeme cu un conținut istoric. Motivele din arsenalul istoriei sunt doar pretexte pentru comentarii asupra lumii actuale. În poemul intitulat „Castelul” se vorbește despre castelul din Hunedoara „prin care trec norii precum aleșii cavaleri în armuri transparente” având rostul de a releva simbolul modern al orașului, „castelul de foc” al oțelăriei. Lungul drum numit istorie este asemenea clipei. „Am fost la altarele de piatră de pe Kogaionon,/am atins piatra cu vorba,/la Sarmizegetusa m-au încălțat cu sandale de roman/și astfel am străbătut pe jos cei două mii de ani,/am văzut muntele frângându-se ca un bărbat tânăr și/timpul curgând prin piatră,/am îngenuncheat într-un măr la Densuș/și m-am rugat ...Dar nu eram pregătit încă,/sulițele mă așteptau,/vârfurile erau bine ascuțite,/trebuia să fac doar saltul ..” (*Ritual pe Kogaionon*) . Sau scurte parabole ca cea intitulată „Cu o infinitate de brațe”: În merii de la Densuș se coc biserici românești,/la Ponorici e o luptă nesfârșită,/țâșnește o săgeată de pe vremea lui Decebal/în vântul imponderabil al serii,/puneți inima pe o piatră/călcată în picioare de un soldat roman,/totul are o infinitate de brațe/lângă umbra profetului din Țara Hațegului”. (*Cu o infinitate de brațe*)

În câteva poeme apare poetul , un suflet al cetății stăpâni-

tor al magiei cuvintelor în care relevă tainele adevărilor ascunse, cum se arată în *Schimbarea inimii*, poem dedicat poetului Eugen Evu, când acesta a împlinit vârsta de șaizeci de ani: „Mă întreb ce poate fi poetul/singur între gândurile sale ca niște munți pe care/rezistă zăpada și în miezul verii ...” Evident, e o ființă „ce merge fără știre”... Închis în cetatea cuvintelor sale/pe care le-a primit de la cei dinaintea sa și/care le-au primit de la Dumnezeu când ne-a învățat/să dam nume lucrurilor și să le punem semne ...” El, poetul, „e pregetul, măsura sufletelor celor din cetate”.

În finalul acestei cărți poetul a pus o parabolă cu o insectă care se așează pe cuvântul scris, poposește puțin, apoi își ia zborul. Lucid, poetul, scrib modern, se deslușește: „m-am întrebat dacă acel cuvânt scris de mine/va căpăta și el aripi și ce viață va avea,/va trăi veșnic sau va dura cât viața unei insecte,/doar cât o banală zi/în care avem libertatea/de a scrie despre Dumnezeu ...”, întrebare la care doar timpul va răspunde.

A privi cu ochii inimii: poemele roadelor este o carte deosebită față de celelalte nu doar prin simplitatea scriiturii, cât, mai ales, prin forma acesteia. Reprezentativ este aici poemul „Dragoste de Isus” care deschide volumul:” Doar credința în blândul Isus,/Doar nădejdea în Duhul cel Sfânt,/Doar dragostea Celui de Sus,/Vor ivi din moarte Noul Pământ”.

Articolele sale de critică literară răspândite prin paginile revistelor literare se remarcă prin nota lor personală, autorul fiind un fin analist al fenomenului literar contemporan.

• **Radu Igna**
în cartea „VOCAȚIA CULTURALĂ A HAȚEGULUI”,
aediția a-II-a, Editura „Gligor Hașa” – 2010

Eugen Evu: „PĂSĂRILE PLÂNG CU ARIPI”

O poezie cu multe carate (*aur narativ*) scrie poetul hațegan Constantin Stancu. Risipa, specifică talentelor autentice, prin publicațiile literare, ar însemna cel puțin încă două-trei cărți. Editura „Cartea Românească” îl avusese în vizor, dar se pare că cerbicia cenzurii a lovit exact, dibuind în țesătura poemelor sale acea libertate, nu strecurată fragmentar, ci vie, de oriunde ar fi amputat textul. „Păsările plâng cu aripi” luată în seamă, în sfârșit, de Editura „**Helicon**” – cu simț justițiar și cu ... mărinimie – confirma, indubitabil, calitățile unui poet născut și nu făcut. Metafora, strălucitor filigran omniprezent, are acea rară prospețime, acea originalitate care cucerește și penetrează prin vibrație rezonantă cosmic, orice blindaj, orice prejudecată. De oriunde am cita, calitatea unei acute conștiințe poetice este revelatorie.

Constantin Stancu se poate bucura că, în cazul său, răbdarea anilor, care pe cei mai mulți îi învinge, a înflorit și mai viu, confirmând o înzestrare aparte, dublată de luciul cizelării cu un înalt simț al valorii estetice și morale.

Eugen Evu

•*Revista Semne – Deva, decembrie 1998.*

AL FLORIN ȚENE: PĂSĂRILE PLÂNG CU ARIPI

Vibrațiile originale ale lui Constantin Stancu stau în gus-
tul său nedisimulat pentru comparații surprinzătoare în volumul
„PĂSĂRILE PLÂNG CU ARIPI” Editura „Helicon” Timișoara,
1998 (colecția liliput). Dincolo de metaforele volumului care
nu sunt decât comparații fără termenul de comparat, descoperim
un eu frisonat de invazia narativității în care expresia concen-
trată a discursului iese din carapacea ermetică a imaginilor,
provenit din fluidizarea sintaxei. „Păsările plâng cu aripi” este
volumul unui poet care a slobozit deliberat efuziunile în favoa-
rea descompunerii calde și metodice a mecanismului existenței,
pentru a-i denunța fizionomia: „Calul e un animal simplu,/verdele
trece prin el/ca umbra unui secol,/picioarele lungi ase-
menea oaselor mării,/răsuflarea ca trupul Anei topindu-se între
cărămizi,/doi ochi unde amurgul își risipește petalele,7buzele
între care se înțepenesc ierburile/care nu au putut deveni
cuvinte./” Universul creat de poet se dorește „un pod unde
apusul/pune în mișcare vechi gramofone”, când inocența copi-
ilor coincide cu universul desenat de poet în propriul suflet,
supă care „copii pedalează, dispar/în desenul de pe asfalt,/o
centrifugă aruncă seara-n/în visele anticarului bătrân.”

Atitudinea e de personalitate participativă, de obiectivitate
delirantă. Versurile lui Constantin Stancu se resimt de abun-
dența metaforelor, de prezența efuziunii dintre ființă și lume,
de coagularea eu-lui: „Acum poți pleca,/păstrăvii sar în albas-
tru,/gerul și ecoul vibrează-n alba ninsoare,/ursul coboară în
vale,/se luptă cu lupii/care îi smulg osul de argint a lumii,/de
pe zăpada proaspăt ninsă/retinele se ridică/imaginea muntelui

se pierde/în lacrima iernii.” Poetul e la limita dintre conferia învolburată și delirul suav: „Cândva m-am născut,/nu-mi amintesc,/cândva voi muri,/nu-mi amintesc,/cândva am iubit, încerc să uit mereu aceasta”, însă Constantin Stancu are, indiscutabil, pregnanța imaginii, a metaforei puternice.

•*Al. Florin Țene,*
în Curierul de Cluj, iunie 1999

NICOLAE UȚICĂ: POMUL CU SCRIBI

Iată că, în aceste vremuri mișcătoare ca nisipul din deșert, ne bucurăm să consemnăm o carte de poetul Constantin Stancu. Din câte am cunoștință, talentatul poet și cronicar de literatură se află la al-IV-lea volum de versuri, fapt relevant în actualul peisaj liric. Cartea ne prezintă, încă de la debut, un poet inteligent: „A înflorit pomul cu o mie de scribi,/toți tineri,/purtând în mâinile albe coli nescrise,/pleoapele noastre precum aripile,/păsări carnivore se rotesc deasupra,/ieri purtam un nume obișnuit,/astăzi sunt deja un număr,/mâine voi fi o culoare./Dar să credem în tăceri,/Există un alfabet al tăcerii,/îngropat în muntele acesta născut de alba zăpadă...” (*Pomul cu scribi*).

Abil, poetul se oprește și la rigoarea cercului: „Bătrânii nu înțelegeau jocul acesta,/tinerii ezitau să-l joace,/cei maturi știau regulile bine,/dar toți priveau cercul,/așteptau să se prefacă-n sferă,/apoi o vrabie se lăsă din zborul ei/ chiar în centrul cercului ...” (*Cercul*)

Detășat și suav, matur și gânditor, poetul ne avertizează: „Trebuie să vină clipa când Dumnezeu/ne va șterge din memorie trecutul,/simplu, repede, fără durere,/totul se va scurge împreună cu apa de la duș/într-o dimineață, aproape pe nesimțite, totul va

trece, totul se va duce./trecutul sau prezentul, viitorul vor dispărea./ până și clipa când chemi aceste cuvinte/care ar putea alcătui poemul sau sistemul./aceste cuvinte au o viață a lor, secretă./precum vietățile unicelulare sub microscop ...”

Bine structurată și delimitată, cartea „*Pomul cu scribi*” ne prezintă spre final un poem memorabil: „Cuvântul închis în sine ca o piatră./cuvântul în trup ca o inimă/și nu atinge carnea./ te vei preface-n iubire./nu atinge cartea./te vei schimba precum fluturile./ nu părăsi camera ta, rămâi acasă./cheia nu este la tine./da, cheia, precum tija de crin ...(*Cheia*) Prin această nouă carte, poetul Constantin Stancu s-a așezat deja în galeria poezilor consacrați.

•*Nicolae Uțică,*
februarie 2008, Matinal, Petroșani

ION ARIEȘANU - Sub lupă: POEȚI DIN HAȚEG

Constantin Stancu ... trăda un spirit cristalin în totalitate. Tânărul, parcă, neatins de păcat. Capabil, mai degrabă, doar să viseze, decât să trăiască în realitate. Poezia lui nu numai că se scria din însăși necesitatea sa de supraviețuire, dar ea făcea parte, ca un corp comun, din el însuși. Ea îl alimenta cu hrana zilnică. De aici și un gen de neajutorare, de a se lupta cu viața. În fața căreia, parcă, stătea, cu pieptul gol. Poezia lui denotă rafinament ideatic și stilistic. Conectată fiind la poezia nouă, *optzecistă*, de după **Nichita Stănescu**, o poezie în care starea filozofică, ideea, consonau cu starea interiorității personale. Ultimul său volum, apărut în noiembrie 98, „Păsările plâng cu aripi”, adună poemele scrise de-a lungul a aproape două decenii și publicate abia acum ...

•*Ion Arieșanu,*
Timișoara, aprilie 1999, Paralela 45

IOAN BARB: UN ARISTOCRAT AL BUCURIEI

Am răscolit somnul zăpezilor mahmur și resemnat și m-am lăsat ademenit de trâmbița secretului anotimp, într-un spațiu fără sfârșit. Semințe de umbră risipite în somnul zeilor, într-un anotimp al uitării, unde „iarba își pune oasele verzi pe un sentiment migrator,/izvoarele curg spre inima cosașilor/într-un echilibru albastru,/sunt vechi inscripții amorțite în creierul de nisip al pietrei,/iarba, ca o galaxie,/ivește în noi elipse pentru sufletele noastre.” (*Vremea coasei*)

Acolo, mă aștepta Constantin Stancu, să reluăm o poveste pe care nu o începusem niciodată și să împodobim o noapte care ne va ține mereu aripile suspendate de o parte și de alta a păsării condamnate la nemurire.

L-am regăsit pe poetul Constantin Stancu descifrând amprente de pașii ce au deschis porți în zăpezi și am încercat să înțeleg de ce PĂSĂRILE PLÂNG CU ARIPI. Mi-am amintit că sunt tributar aceluiași altar al poeziei și am realizat că apariția acestei cărți este o sărbătoare: așa cum un monument se dezvoltă pe un soclu din dragostea pentru care a fost creat. Dacă aripile spiritului poetului au fâlfâit cândva, în evul mediu, cu siguranță acestea au plâns la cântecul zăpezilor lui **Francois Villon**.

Constantin Stancu este unul dintre puținii poeți care se exprimă așa cum trăiește și crește în adânc, în miezul cuvintelor ce neconștient se depozitează de substanță ca să recreeze acest univers altfel, încât orice început de mișcare devine o posibilă sărbătoare: „Plouă, ca gestul tău între două cuvinte,/plouă și lumea e un potop de ferestre,/privește prin ele/până în memoria de sfârșit a lumii.” (*Ferestre*)

Poetul Constantin Stancu cunoaște poteca tainică pe care se aude tropotul inconfundabil al cailor înaripați ce se dăruiesc doar celor ce au descoperit lecția rară a depersonalizării. Din tropotul lor de cristal se sparg poemele în culori infinite, adăstând dimineața la curțile poeților autentici. Un aristocrat al bucuriei, acest poet hunedorean a scos una dintre cele mai echilibrate cărți de poezie contemporană. Și cred că acesta nu e decât un reper și mai cred că poetul Constantin Stancu va modela o piatră rară în salba de aur a poeziei românești. „Aștept ca primul fulg/să se așeze pe gândurile tale,/să aud sunetul pur al începutului de lume ...” (*Meduza de aur*)

Citind această carte, cu fiecare poem încep să doresc liniștea primordială în care îl descifrez pe Constantin Stancu și să simt propriile mele cuvinte pe care adesea le condamn să fie gheare ...

Ioan Barb

•*Călan – Deva, epistolă, decembrie 1998.*

VICTOR STEROM: A PRIVII CU OCHII INIMII

**Editura „Polidava” – Colecția Revistei „Provincia
Corvina”, Deva – 2002**

„Lucrarea o simt în carne și în oase/Orb am fost, uitat în stea/Lucrarea trecând prin vremi și case/Lucrarea, să am loc în ea”. Astfel vede cu ochii inimii Constantin Stancu nădejdea în dragoste și credință, timpul de început fără de sfârșit al vieții pe pământ – astfel spus, de a fii pururi, acolo, sus, în casa cerului. Sunt aici imagini memorabile. Eu-ul liric, printr-un peisaj sufletesc dens, se „lasă” ispitit de încrederea în sine și implicit în destin. Aventura extazului întru (re)găsirea tinereții în labi-

rintul mereu văzut ca o posibilitate de salvare de la (ne)moarte, este mereu invocată interogativ, prin bornele credinței în suflet. Poetul Constantin Stancu împinge realitatea unor stări în cuvintele care „traduc” lupta cu ordinea interioară, cu timpul trupului, cu timpul sufletului devastat, mărturisit, fragmentat în adevăruri fundamentale. Cu alte cuvinte, poezia din această carte este o meditație lirică de amplă vibrație pe marginea destinului uman. În fine, toate poemele de aici reprezintă o asumare afectivă și reflexivă a existenței concepută ca o eternă trecere prin vămile telurice înspre cerul cerurilor. Autorul pare fascinat nu de realitatea imediată ci mai degrabă de umbra luminoasă a realității viitoare pe care o „simte” tot mai profund, cu toată ființa cutremurată de teamă dar și de împlinire.

„Anii au smuls din mine veacuri,/Veacurile au trecut ușor/
Lumina-i spre nemuri/Te cuprinde fierbintele dor./N-am știut
iubirea pură,/N-am știut ce-i dorul,/Pecete am avut pe gură/
Deasupra, însă, era norul .../Norul plin de slavă,/Norul acela
sfânt/Băusem cupa de otravă,/Rătăcisem pe asprul pământ./Tu
ai scris în piatră,/Ai scris și-n mine,/Ai scris cu foc în vatră,/Cu
lumina care vine./Lumină ce nu se mai termină,/Curată, pură,
divină,/Spălându-mă de vină/Îmi lasă inima atât de plină ...”
(*Lucrarea*)

•*Victor Sterom*

în Provincia Corvina, octombrie 2004

MIRON ȚIC, CONSTANTIN STANCU : „POMUL CU SCRIBI” – POEZII

Poezia este floarea unică ce o aducem în priviri și o păstrăm cu toate petelele desfăcute, respirându-i mirosul de parfum de busuioc.

Poezia este o grădină Transilvană, unde ajungem în dimineața zilei, pentru a apleca un ram de măr înflorit, spre ai simți tinerețea și aerul fermecător, spre a ne înprospăta sufletul cu proștețimea imaginii metaforice.

Poezia este ritmul inimii ce pulsează în ființa noastră și se amestecă în gingășia gândurilor, cuibărindu-se în locul unde se simte cel mai bine.

Poezia este o lume a instinctelor tenace și limpezi, care nu lasă spațiu pentru dispute și nici nesaț de parvenire.

Poezia e un desen liric sau acel nimb cum spune poetul „*Ceea ce ține viața în noi nu se vede*”.

Dintre multele cărți de poezie, uneori, le putem descoperi valoarea artistică, răcorindu-ne cu apa din izvorul de unde vine murmurul împletit cu metafore, la care autorul este părtașul principal. Poezia este mitul din care strângem avuția spirituală, iubirea și dragostea ce ne poate face să visăm sau să trăim un frumos basm al lumii.

Poetul Constantin Stancu face parte dintre acei autori de poezie, eseu, publicistică, care dovedește că are un univers propriu, de care te poți apropia, gândindu-te că te afli în acel loc de unde ai putea vedea geneza, o dimensiune reverberată, cu o filozofie proprie, o simfonie ce încununează și oficiază o autonomie în propria-i viziune și vibrație.

„*Pomul cu scribi*” este pomul cu ramurile cele grele de rod adevărat din întreaga creație a autorului. În poezia lui Constantin Stancu poți intra ca într-o apă limpede, o apă ce te cuprinde în vârtejul ei, făcându-te să-i trăiești propriile jubilații. Poetul, pune ceva firesc la temelia poeziei, îi înnobilează aripile de zbor neobosit. Chiar în primul poem al volumului, găsim imagini parcă smulse dintr-un „alfabet al tăcerii” sau metafore sclipitoare cu efect de pură melancolie. „A înflorit pomul cu o mie de scribi,/toți tineri, purtând în mâini albe coli

nescrise,/pleoapele noastre precum aripile,/păsări carnivore se rotesc deasupra,/ieri purtam un nume obișnuit,/astăzi sunt deja un număr, mâine voi fi o culoare,/dar să credem în tăceri,/există un alfabet al tăcerii,/îngropat în muntele acesta născut din alba zăpadă”.

Linia suavă se presimte în toate poemele, individualizând și dimensionând „trupuri care ard” între distanțe înscrise în terestru și cosmic, dându-ne puterea de a înțelege, forța unui copil ce sugerează o ființă mitică. „Un copil ținea pe umerii firavi un adolescent./Iar acesta ținea pe umerii săi de argint/un tânăr frumos cu un chip de diamant,/tânărul ținea la rându-i pe umeri un om matur/cu chip de aur./Care și el ținea pe umerii săi pe cel bătrân,/cu părul nins de vremuri” – am citat din poemul „*Trupuri care ard*”.

Privirea poetului devine meditativă când „*Ninge peste pomii înfloriți*” și atentă la „*piața cu taraba plină de fructe/care aveau în locul semințelor ochi*” – citate din „*Prima ninsoare*” și din „*Ziua ca un dar*”. O meditație asupra unor neașteptate obstacole, îi creează poetului sentimentul că vede „*Pete de sânge pe un cuvânt*”. Pentru dimensiunea, aproape gravă, cităm și acest poem: „*fereste-ți trupul de capcane, capcane peste tot,/în piața publică, pe ape adânci, capcane de fier, de aur,/albastre, de vis, de aer, capcane invizibile,/O, Doamne, ce capcană e trupul și ochiul e o/ capcană și cuvântul pe care nu-l rostești .../Pete de sânge pe un cuvânt în care te zbați,/iluzia că nu sunt capcane,/uitarea că ai scăpat de capcana personală, necesară .../Animalul cel lacom prins este în lațul de mătase, cu ochii privește la ființa care se strânge – capcană,/înainte de moarte învață să vorbească,/ dar e prea târziu,/animalul cel lacom și lacoma neființă/tot una sunt ...*”

În lumea poetului, lumea lui frumoasă, este prezentă și iubirea, acea atașare de ființa iubită, acele clipe ce întretin

armonia și taina interioară a sufletului și a inimii ce se topește într-un dor al vieții. Poemul „Ea” reprezintă acel flux și acea curgere a ființei dragi: „Era mirată că m-am smuls din pielea trupului ei,/că m-am smuls de umbră/de umbra ființei ei fragile de femeie .../S-a întors spre mine,/mi-a dăruit glasul ca pe un fruct,/mi-a atins pieptul cu o frunză de nalbă,/mi-a arătat acela mai tainic loc al ei, ceafa,/punctul unde a sărutat-o frigul și tristețea,/ceafa mângâiată de frig,/locul unde a atins-o fulgul de nea/cu prea mult albastru/cu prea mult cer ...”

„*Pomul cu scribi*” este într-o așteptare activă, la o vreme a maturității creatoare, la timpul, dintre imagine și metaforă a reflexiei, determinată de „*Pierderea trupurilor*”. Poemul pe care îl cităm este urmarea trudei poetului, care știe să capitalizeze elanurile și emoțiile sale de decor și de tradiție: „Aș putea îngheța peste pietrele reci,/Dar mi-am pierdut trupul în plină ninsoare,/aș putea înmuguri ca un verset nerostit,/dar trupul meu s-a dus ca fluturele,/aș putea privi grâul, macii,/dar trupul s-a scurs în culoarea roșie a florii,/va veni toamna și el, trupul,/se va duce-n rădăcini ca frunza,/te-aș putea îmbrățișa cu toată ființa/și nu ne vor vedea,/chiar dacă va fi pe lumină/pentru că trupurile se vor fi pierdut,/aș putea striga toate acestea dacă aș mai avea trupul,/trupul pe care l-am primit la facearea lumii,/ce pe o haină dintr-un singur fir,/ca pe haină netrasă la sorți de soldați”.

Expresivă și comunicativă, poezia lui Constantin Stancu, e un model autentic de trăire, o particularitate a personalității autorului în existența sa de corifeu al cuvântului.

•Miron Țic
în „De azi pe mâine” – Editura „Amurg sentimental” – București, 2007.

IOAN EVU: POEME DE ÎMBÂNZIT FIARA DIN OM

Fără a râvni la omniprezență orgolioasă în paginile revistelor literare, fără a supralicita editorial – conform sloganului grafoman: „*anul și cartea*” – CONSTANTIN STANCU își tipărește volumele la intervale de timp relativ mari. Răbdarea și tenacitatea, specifice ardeleanului, cu care-și construiește universul semantic, îi asigură poetului hațegan o ascensiune constantă pe firmamentul unei lirici esențializa(n)te.

Nimic gratuit, nimic superfluu în discursul său liric. Seriozitatea, aș spune, gravitatea poetului ce trudește la scrierea versului – într-un veac „*tot mai puțin*” – ne trimite cu gândul la înaintași iluștri, la texte vechi, la lecturi bine asimilate din varii domenii, tradiționale, moderne sau postmoderne.

Deși, uneori, de inspirație livrescă, poezia aceasta nu este ezoterică. Dimpotrivă, încearcă, și reușește să descifreze „*un alfabet al tăcerii*”. Pentru că poetul știe că-n aparenta muțenie a cuvântului scris viețuiește intact spiritul uman dintotdeauna. Din perspectivă lirică, semantica *scribului* are o conotație ironică, depreciativă. Scribul este *scriptorul* din vechime, cel care „transcrie” rece, sec, depersonalizat, evenimente și fapte dia-cronice, pe când poetul este un mesager al sufletului uman, de natură imponderabilă. În poezia lui Constantin Stancu, scribul e întrezărit ca rod/semn al căutărilor și frământărilor poetice. Prin vers, ca act intuitiv dar și ca unul de conștiință, spiritul depășește *fatum*-ul terestricității umane și transcende spre o lume a esențelor sacre.

„*Pomul cu scribi*”, evocat în poemul liminar al cărții,

este arborele ce face să rodească simbolicul *fruct al cunoașterii*, cel prin care poetul ia cunoștință despre propria-i trecere, asumându-și multiple interogații ontologice: „*A înflorit pomul cu o mie de scribi,/ toți tineri, purtând în mâini albe coli nescrise,/ pleoapele noastre precum aripile,/ păsări carnivore se rotesc deasupra,/ ieri purtam un nume obișnuit,/ astăzi sunt deja un număr,/ mâine voi fi o culoare*” ...

Forța de penetrare, cu care poezia se reîntoarce în timp, dar și înlăuntrul ființei, e impresionantă. Atent la distorsiunile vremii în care viețuiește, la seismele și furtunile interioare – fără însă a se lăsa pradă dimensiunilor alienante ale acestora – Constantin Stancu scrie poeme *de îmblânzit fiara din om*. Poemul său e o perpetuă privire înapoi dar și o scrutare îndrăzneată a condiției dramatic-umane. Cu toate acestea, atmosfera degajată este una psalmică. Revolta are surdină. Chiar și atunci când versul pare supus unor pendulari între real și imaginar, între certitudine și incertitudine, sentimentul e unul de împăcare, de acceptare pioasă, hristică a „limitelor” umane: „*Am primit totul,// un strop de ploaie în care fusesse închis cerul,/ am primit totul plus o mie de ani de pace,/ mi s-a luat totul,/ spălat de vânt printre resturile cetății,/.../ voi muri cândva,/ poate curat ca firul de nisip,/ poate murdar ca bobul de piper*” ... (Iov – pag. 46)

Poezia este inițiere, revelație, epifanie, iar aspirația spre sacralitate este pentru Constantin Stancu o condiție esențială. El simte permanent o primordială nevoie de protecție patern-divină, fără a aluneca însă în capcanele misticismului... Personajele sau miturile biblice sunt numai *pretexte* prin care poetul își pune în scenă trăirile personale, caută și găsește răspuns propriilor sale interogații: „*Pe vârful muntelui,/ înconjurat de instinctele vântului,/ de animale sălbatice,/ pregătit să intri în alt veac,/ auzi pulsul stelelor/.../ câteva păsări îți*

pregătesc memoria/ pentru lipsa de gravitație/.../ acolo, în singurătatea universului” (Avraam – pag. 130). Lipsa de gravitație sugerează desprinderea de avatarul cotidian și evadarea în imponderabil, în diafan.

Fără tehnologii lingvistice sofisticate, fără artificii lexicale gratuite, discursul poetic e viu, împodobit de metaforă și, tocmai de aceea, convingător. Dorința de a se situa, prin poezie, deasupra *mundanului*, într-un spațiu unde cuvintele germinează firesc în lumină, îl definește pe Constantin Stancu drept poet orfic. Preocupat de căutarea fibrelor sale ereditar-ancestrale, el încearcă să recupereze, prin poezie, parte din paradisul dăruit omului la naștere sa. O posibilă imagine, transfigurată, a poetului și a misiei sale, este cea a copilului, din poemul-parabolă intitulat **Trupuri care ard** (pag. 8): „*Un copil ținea pe umerii firavi un adolescent,/ iar acesta ținea pe umerii săi de argint/ un tânăr frumos cu un chip de diamant,/ tânărul ținea la rândul-i pe umeri un om matur;/ cu un chip de aur;/ care și el ținea pe umerii săi pe cel bătrân,/ cu părul atins de vremuri,/ și toți cei din piața orașului se mirau/ cum putea un copil să țină pe umeri atâtea trupuri,/ cum puteau picioarele sale firave,/ neînvățate cu mersul adevărat, să aibă atâta putere...*”

Din cele concluzionate mai sus și din versurile citate, s-ar putea crede că poemele lui Constantin Stancu nu au aderență la realul cotidian/social... Vin să invalideze această concluzie eronată poeme ca: „**Știri lichide**”, „**Politicon**”, „**Culoarea care se sinucide**” sau „**Măcelarul**”... Iată o imagine decupată „brutal” dintr-o realitate nu mai puțin agresivă: „*Cu mâinile pline de sânge,/ cu pantofii stropiți de sângele animalului,/ cu haine mirosind a moarte,/ se apropie de calculator pentru ritualul de seară./ Apasă tastele cu tandrețe, ca un pianist, calculează profitul zilnic – țipătul de durere/.../ Lângă carcasa calculatorului, toporul plin de sânge...*”

Volumul „**Pomul cu scribi**”¹ cuprinde 168 de pagini. Mai precis, cât două-trei plachete de versuri! Nefiind împărțit în secțiuni distincte – poemele sunt scrise în perioade de timp și în „registre” diferite – a trebuit să recurgem la o lectură piezișă a lui... Dar, la urma urmei, opțiunea îi revine autorului și trebuie respectată ca atare. Fapt ce nu ne împiedică să afirmăm că ne aflăm în fața unui poet aflat în plină maturitate, a cărui evoluție constantă pe verticală e tot mai evidentă. A patra carte de poezie a poetului hațegan e o reușită pe care o salutăm cu firească bucurie confraternă.

Ioan EVU,
•În revista electronică „**AGERO**” din Stuttgart –
Germania și „**Nova Provincia Corvina**” – Hunedoara
2007, redactor șef Eugen Evu

ADRIAN BOTEZ: ORBUL CARE VEDE FULGERUL ZĂPEZII: “POMUL CU SCRIBI”¹, DE CONSTANTIN STANCU

Pomul cu scribi urmează altor trei volume de poezie cu dens conținut religios, ale lui CONSTANTIN STANCU (*Fructul oprit, Păsările plâng cu aripi, A privi cu ochii inimii*). Ne aflăm în plin și înțelept neomodernism, în descendență nichitstănesciană, dar cu accentele circumflexe puse de psalmiștii antici...

Ceea ce înlumina cu frumusețe versul lui Constantin Stancu, din acest nou volum, este „seninătatea în patimă”: este evident că Poetul trăiește niște experiențe spirituale de mare

¹-Constantin Stancu, *Pomul cu scribi*, Ed. Eubee, Timișoara, 2006.

anvergură (precum Marii Orbi-Proroci ai *Vechiului Testament*) și, deci, de mare pătimire interioară – dar lecția/implicita poruncă divină a înțeles-o: **CALMUL SENIN este slăvire a Lui Dumnezeu – iar MÂHNIREA – păcat!** Deci, un întreg volum, 168 de pagini – este un Întreg Munte de Nemâhnire Vizionară, de Scrisoare întru Dragoste, sub tălpile Lui Dumnezeu, tinzând/tânjind, neobosit, spre/după Dumnezeu: „acolo, în Retezat, poți scrie o scrisoare de dragoste/direct pe tălpile lui Dumnezeu”(cf. p. 93), „mă prind cu ambele mâini de marginea cuvântului/și urc spre răsufierea ta, Doamne...”(cf. p. 70).

Vizionarism :

a-al descompunerii nonputrescente, ci IMACULATE/DEVOȚIONALE - a Pietrei, care-și arată litera divină a inimii către Creator: „insectele acopereau totul,/chiar și piatra era roasă până la carnea ei de piatră,/ până la inima ei de nisip,/ până la prima literă din vechiul alfabet...” – cf. p. 9),

b-dar mergând până la vizionarismul asupra imateria-
lului creator de material LOGOS/CUVÂNT – care este supus dragostei cu insecta mistică, simbolizând, esoteric, atât alterna-
nanța semantică (de fapt, în registru divin: CONCOMITENȚA semantică!), cosmică, între efemer și etern, cât și comuniunea
dintre Toți Scribii/Toate Literele/Vorbele Creației lui Dumnezeu/
Poetul/Adam/Hristos (să nu uităm episodul biblic, cap. 2, *Sfințirea zilei a șaptea. Așezarea omului în rai. Prima familie* - în care Dumnezeu îl pune pe Adam să NUMEASCĂ toate obiectele din Paradis/Creația Dumnezeiască!!!: „Și Domnul Dumnezeu, Care făcuse din pământ toate fiarele câmpului și toate păsările cerului, le-a adus la Adam, ca să vadă cum le va numi; așa ca toate ființele vii să se numească precum le va numi Adam” – curiozitatea divină: „ca să vadă cum le va numi Adam” – este socotită de Constantin Stancu, în subtextul volumului, **complicitatea sublimă**, teandrică, în virtutea căreia Omul/Poet

este dator, mereu, cu încrederea zâmbetului hieratic, către cel pe care l-a lăsat **Onomaturg/Armonizator Orfic**, iar nu **Măcelar**, cum sugerează ipostazele „modernității”...:”Lângă carcasa calculatorului, toporul plin de sânge...” – cf. p. 153): „O insectă se opri pe cuvântul scris,/cerneala proaspătă nu se uscuse/și ea, insecta se acuplă cu semnele acelea vechi,//(...)și m-am întrebat dacă acel cuvânt scris de mine/va căpăta și el aripi și ce viață va avea,/va trăi veșnic sau va dura cât viața unei insecte, /doar cât o banală zi/ în care avem libertatea/de a scrie despre Dumnezeu...” – cf. p. 168).

Practic, volumul lui Constantin Stancu este și **o sumă respectabilă de arte poetice** – de problematizări ale ontologiei Poetului (nu doar în modernitate, ci, normal și moral, în eternitatea/constanța Creației : **Cămașa poetului** (p. 14 – unde poemul se sugerează a fi mântuitoarea Cămașă Hristică, umilă, dar cu firul/început „în cealaltă parte a vieții”, chiar dacă viața „este o floare de sânge,/strivită de strigătele mulțimii”), **Poetul** (p. 71 – Poetul ca tracicul Lup Fenrir Purificator/Mântuitor prin Mușcătură: „capul acesta de lup cu mandibule care pot mușca...”...), **Singurătatea poetului**(p. 127 – singurătate benefică, pentru autocunoaștere și pentru comuniunea/revelația Pietrei-Credință: „Trebuie să trăiești singur cu trupul acesta,/ să te faci mai înțelept(...)/ prietenii/ îți fac semne cu mâna,/îngropați până la destin sub iarbă,/până la ultimul gând,/ acolo unde întunericul se preschimbă-n piatră...”), **Scrierea poetului**(138 – nenăscutul decât prin revelația-Poem – Poemul este Poetul!!! – Poemul/Poetul asigurând comuniunea Cinei de Taină a Rearmonizării Omului cu Creația Integrală, cu Dragostea de Creație Integrală, numită Dumnezeu: „vine ploaia și începe să citească poetul,/lacomă precum o femeie...” – femeie mai curând în sensul marianic, decât de Evă!) etc. etc.

Iar ceea ce uimește la acest poet este **capacitatea sa de**

a se situa, permanent și stabil, de a-și trăi viața, ca experiență mistică, mereu uimitoare (dar extaza rămânând doar zâmbet fascina(n)t!) - la hotarul dintre lumi, la răscrucea revelațiilor, la întâlnirea cu Lumina Lumii-Hristos (de aici, și moto-ul cărții: „Iisus: *Veți cunoaște adevărul – și adevărul vă va face liberi*” – **Ioan**, 8/32): dintre vizibil și invizibil, palpabil și imaterial, născut și nenăscut, dintre făcut și nefăcut, dintre ivit și așteptat în lumina munților/gheții/zăpezii: „ca un semn între două lumi” (cf. p. 110), „va fi o ninsoare peste cel care nu m-am născut, încă,/dar viu prin fulgerul zăpezii”(cf. p. 61).

Pomul este PUNTEA DINTRE CELE TREI LUMI (celeastă, terestră-sub-lunară și subpământeană) – este copacul cu două rânduri de rădăcini: în Cer și în Misterul Chthonian. **Scribul** este, precum în vestitul basorelief egiptean, Cumintele Așteptător-Ascultător al Celor Divine – este, acum, Poetul Cel Așteptător – cuminte, etern supus sub ascultarea Celor din Transcendență – și este anonimizat întru comuniune și, totodată, cvasi-sanctificat, situat sub semnul sacru al tetraktys-ului pitagoreic („o mie/1.000 de scribi” este, în fapt, Unul Divin, urmat/ascultat de Cele Trei Lumi...) tocmai prin această ASCULTARE, prin care își va merita nu doar o mântuire individuală relativă – ci însăși Mântuirea întru Munte și Zăpadă, întru Efortul Colectiv/Munte al Dezrobirii întru Zăpadă („zăpada ardea precum gândurile sfinților” – cf. p. 56 - dar și zăpada Reflecției/Proiectării Divine, Tăcerea Plină, dinaintea Creației prin Cuvânt-Logos: zăpada colii de hârtie...), întru „viața care începe din nou de la capătul fulgerului”(cf. p. 16): „A înflorit pomul cu o mie de scribi,/toți tineri, purtând în mâini albe coli nescrise(...)/dar să credem în tăceri,/există un alfabet al tăcerii, îngropat în muntele acesta născut de alba zăpadă...” – cf. p. 7).

Tot volumul se desfășoară, dincolo de toamne, în **iarna purității**, de la hotarul cu „răsuflarea lui Dumnezeu”. Se des-

fășoară ample mișcări, o veritabilă **metanoia**, întoarcere a ființei/spiritualității umane pe dos (există în volum și un poem cu titlul *Metanoia* – cf. p. 41) – între **nisipul** care explicitează tăria credinței pietrei („spiritul de nisip al pietrei se ridică la ceruri...” – cf. p. 118) – și **zăpada** care marchează inefabila „margine a zilei/zăpada dintre trup și gând...”(cf. p. 68). Spiritualizarea trupului, prin credința în limitele ilimitate ale **stării de ZĂPADĂ** – starea de volatilizare a materiei în sfințenie! (repetăm, cu nespusă plăcere, cel mai frumos vers al volumului: „zăpada ardea precum gândurile sfinților”).

Noul volum de viziuni hieratice al lui Constantin Stancu este, în esența sa, ostil nu **sentimentului** (cum ar putea interpreta un cititor neatent! – cf. *Antisentiment*, p. 69), ci **sentimentalismului**: a convorbi cu Dumnezeu presupune TĂRIA / ÎNTĂRIREA DUHULUI – și, în niciun caz, edulcorarea pierzătoare de vigoare a Logos-ului: sentimentalismul în poezie distruge ”floarea de cireș”-sakura (simbolul purității concentrate spre Cer, al comuniunii mistice a Omului cu Cosmosul și a Cosmosului/Integrală Creație, cu Dumnezeu, întru **recuperarea paradisiacă**) – distruge „inima pietrei”/credința în DEPĂȘIREA HOTARELOR AUTOIMPUSE DE ADAM/OMUL, prin păcatul **inițial** (dar și **inițiativ**, în registru mistic... – poate acel „*Peca fortiter*”, al lui Luther... – sau, poate „*Felix culpa!*”, a Sfântului Augustin...).

Constantin Stancu, Omul/Orbul Profetic din Vârful Muntelui (Inițiativ) **VEDE FULGERUL ZĂPEZII** - știe, deplin, că **forța iernii/ZĂPEZII LUMINII-ILUMINĂRII**, adică a concentrării întru Sinele Pornit spre Respirația Lui Dumnezeu (precum Tezeu, pe Firul Ariadnei!), a represiunii paraziților divagației moleșitoare, de la Metafora Sublimă a Muntelui – **este singura forță real-soteriologică**. „*Dumnezeu și sufletul meu. Nimic altceva? Absolut nimic!*” – spunea

Sfântul Augustin. IARNA RE-INIȚIERII ÎNTRU MUNTE - este singura noastră șansă de a depăși hotarele păcatului adamic, și de a nu uita zâmbetul hieratic al strămoșului („proto-Omului”/Adam Protogonos) din Paradis. Sinele-Sinea, care ne așteaptă, etern/întru eternitate, acolo, în Paradis, ca UNICĂ FIINȚĂ DIVINĂ, RECUPERATĂ SPIRITUAL.

prof. dr. Adrian Botez, 2007

• În Revista electronică „*AGERO*” – Stuttgart – Germania, redactor șef Lucian hetco și revista „*Citadela*” – Satu Mare, redactor șef Aurel Pop precum, și revista „*Nova Provincia Corvina*”, redactor șef Eugen Evu.

GEORGE HOLOBĂCĂ: CONSTANTIN STANCU, PĂSĂRILE PLÂNG CU ARIPI, SAU MASCA DE FOSFOR A EXISTENȚEI

Volumul de poezie al lui Constantin Stancu, *Păsările care plâng cu aripi*, apărut în 1998 la editura *Helicon* din Timișoara în *Colecția Liliput* este o sinteză de etapă poetică (trilogie lirică!?) ce cuprinde trei cicluri distincte: *Crini de nisip*, *Păsări care plâng cu aripi și Dincolo de retina apei*.

La o primă lectură, discursul liric propus de Constantin Stancu se situează la intersecția dintre modern și postmodern în care inspirația livrescă, rod al unei culturi literare de prim rang, se împletește cu tenacitatea și seriozitatea ardeleanului ce-și clădește existența nu numai pe realul atât de multe ori mercantil și alienant, ci și pe transcenderea acestuia în lumea esențelor sacre și a jocului pur al corespondențelor sinestezice inefabile.

Însă, întârziind mai atent asupra textelor propuse, descoperi sub imagistica asemenea unei cochilii măiestrit răsucite-n spirală și colorate cu nuanțe patinate de spuma valurilor mării miezul de fosfor al trăirilor lirice de profunzime, unde materia grosieră a vieții se sublimează în inițiere, revelație și epifanie. În primul rând alfabetul „ivit în –oximoronica – zăpadă fierbinte,/ în lava ce acoperă urmele pașilor,/ în țipătul stins care abia mai amintește de Manole/ (...) peste alba eternitate” (*Alfabet imponderabil*, p. 7); apoi calul de pe o monedă veche prin care „verdele trece (...)/ ca umbra unui secol/ (cu) picioare lungi asemenea oaselor mării,/ (... cu) buzele între care se înțepenesc ierburile/ care n-au putut deveni cuvinte.” (Cal pe o monedă veche, p. 8).

Ca-n amalgamul alchimic al lui Hermes Trismegistul aflat tot timpul în fierbere vibratorie, regnurile materiei sublimează în transcendent, în spațiile ezoterice ale cuvântului primordial, ale datuum-lui aprioric ori în afara universului inteligibil. „zidarii (lui Manole) plutesc deasupra ca insomniale,/ în aer înmugurindu-le aripi,/ înainte ca trupul să le devină fântână adâncă,/ apoi,/ dimineța, lumina dilatată de gândurile noastre,/ îi împinge dincolo de destin,/ spre firul cu plumb al cuvântului...” (*Zid cu fereastră*, p. 14-15). Chiar și timpul se conformează fierberii în retorte a lumilor mentale: „un potop de ore peste ore,/ petale de lumi peste lumea cea adevărată” (*La cinci minute după*, p. 17). Amalgamarea alchimică a mineralului, vegetalului, animalului și supramundanului este cel mai pregnant evidențiată în *Crini de nisip*, p. 26: „ne vom odihni pe spinări de păsări submarine,/ în visul berbecilor,/ alături de aur,/ vom fi învățat de la crinii din adâncuri/ de nisip să nu fim/ de la valuri chemarea lunii,/ de la orizont infinitul...” Poetul Constantin Stancu are viziunea comunicării între lumea de dincolo și cea reală prin intermundii pline de mister și de far-

mec: „picioarele tale desculțe dezechilibrând cristale/ ploaia aburindu-ți trupul de sticlă/ prin care au privit/ cei de dincolo,/ îmbrăcată într-o rochie subțire,/ făceai macii să zvârcolească-n memoria aerului.”(Lacrima, p. 31).

O altă temă predilectă a poetului este memoria. O memorie pulsativă, în același timp rațională, afectivă, dar și obiectivă, suficientă sieși. Ilustrăm discreta *ars combinatoria* a memoriei ca vector tutelar al existenței prin versuri din *Memoria cea de toate zilele*: „un vultur se zbate în creier,/ un șarpe se târăște prin vene/ până la inima mea,/ înconjurat dinăuntru de animale ce încerc să le-arăt/ literele de carne,/ din ele s-au și hrănit nerăbdătoare/ cu aceste cuvinte crude/ care săreau de pe un sentiment/ pe altul,/ s-au adăpat din lacrimile neplânse,/ apoi s-au retras în insomnia/ din memoria cea de toate zilele.” Ca univers mental, ideile platoniciene se pot desluși în memoria de sine stătătoare a regnurilor: „Iarba își pune oasele verzi pe un sentiment migrator,/ izvoarele curg spre inima cosașilor/ într-un echilibru albastru, sunt vechi inscripții amorțite-n creierul de nisip/ al pietrei,/ iarba, ca o galaxie, ivește noi elipse/ pentru sufletele noastre.” Memoria este atemporală, fără diegeză consecutivă: „Păstrez în mine viitorul/ ca pe o amintire,/ o să aflî totul despre minunile lumii/ ascunse sub o frunză, lumina toamnei este plină de greieri, râde un copil lângă o trestie/ prin care coboară văzduhul în ape adânci.” Aducerea aminte poate deveni cumulativă pentru toate reîncarnările posibile: „Nu mai știi cât sunt de tânăr,/ memoria a mai făcut și alte războaie,/ când va veni vremea,/ arde-mi celelalte trupuri,/ cum de iubire nu le-am putut arde,/ pumnul acela de cenușă,/ nu mai greu decât lacrima iubitei,/ păstrează-l,/ însemnează existența mea în ridurile tale.” (Scrisoarea soldatului către mama sa, p. 32 – 33). Memoria este uneori regresivă, devine un reziduu al disoluției entropice, dar este indestructi-

bilă: „Curând, chipul o să ți-l recunoști/ pe sigiliul de ceară,/ ascunde în memorie mingea, sfoara, cercul,/ rupe nuielele pe genunchi,/ cu ele ai atins lumea pe umeri, sub pleoape se strâng cioburi vechi,/ mâine o să-ți picure/ amfora din ochiul stâng.” (Amfora din ochiul stâng, p. 40).

Cel mai de sus nivel al creației este ipostaza de foc, combustia care unește tot ce e diferit, neasemănător, incompatibil și divergent, însă manifestarea ultimă a focului, chintesența unificată o constituie fosforul, focul rece, strălucirea rațională a ideilor pe cale să se reîncarneze în alte forme ale vieții ori să se înalțe la cer. Ca simbol, scânteierea fosforescentă este pluri-semantică: poate fi atât lumina inteligenței, efervescenta judecăților reci, detașarea de lucruri, dar și speranța de regenerare, de renaștere, de reîntrupare a vieții: „Lucrurile se izbesc de umbre,/ în visele copiilor alunecă aripi/ care nu și-au găsit pășările,/ macul pășește-n melancolia după-amiezii./ E atâta liniște încât/ ochiul cel roșu al trandafirului/ se umple de continente/ și caroserii de automobile/ pe care sunt pictate veacurile viitoare,/ păpădii de sticlă,/ undeva focul își lasă/ masca de fosfor/ pentru serbările primăverii,/ copiii adorm legănați de/ balansul lumii pe o ramură de vișin.” (*Masca de fosfor*, P. 55).

O altă temă circumscrisă hermeticii mese de smarald este similaritatea macro și microuniversului, congruența dintre sus și jos, identitatea extremelor și echilibrul potențat de memorie între neantul infinit și spiritul modelator al Genezei. Din acest motiv *ars poetica* a lui Constantin Stancu operează preponderent în planul referentului și nu al expresiei poetice: „poesia între echilibru și memorie/ abia se mișcă printre mandibulele visului,/ migrează împreună cu viața/ într-o altă zi/ efemeră asemenea particulelor/ care nu există nici o milionime de secundă,/ dar străbat totul de la un capăt la altul.” (*Poesia*, p. 74). Ideea, forma platoniciană în stare pură coexistă cu ideea întrupată cu „literale de carne” ale „alfabetului imponderabil”

arhetipal: „mângâie-mă până când firele mele cărunte/ vor căpăta culoarea dintâi./ mângâie-mă până când umărul îmblânzit/ își arată aripa, mângâie-mă./ curând voi fi doar cuvânt în brațele tale./ pe urmă idee.../ Ar trebui să am pentru toate construcțiile/ un fir lung/ la capăt cu inima ta...” (*Umăr îmblânzit*, p. 78). În această perspectivă aripile din titlul volumului de față pot fi interpretate atât ca idei pure ce-și caută pasărea pentru a se întrupa, dar, mai ales, ca forme imperfecte ce tânjesc după zborul suprem spre eternitate: „Mirele cu trup de pădăie./ sufli spre el și se risipește-n/ zăpezile neîmplinite, / rămase-n aer, între punctele cardinale de gheață./ Vinu-n pahare se preface-n flacăra./ numai pe cer – aripi, în fiecare primăvară se fură miresele, doar oasele lungi/ intră-n oasele nuntașilor./ numai pe cer – aripi.” (*Numai pe cer - aripi*, p. 86).

Și ideea balansului universal, pendulului lui Foucault crocean în descendența aceluiași Hermes Trismegistul se evidențiază în textura lirică a lui Constantin Stancu, balans ce culminează în incendiu universal: „Cineva râde, cineva plânge./ un balans e-n lume./ o pendulă pe marginea mării/ mătură cu brațele valurile./ resturi de naufragiu, algele, până când, cu o lovitură, sparge soarele-n milioane/ de cioburi arzânde./ dând foc orizontului, sării./ infinitului care acum se rostogolește prin noi.” (*O pendulă la marginea mării*, p. 91). Balansul cosmic se poate disimula și în dansul litotic al balerinei ce sfidează diferențialele perfect geometrice ale divinității: „O balerină intră într-un ghețar./ trupul ei – un fruct fierbinte - / se revoltă împotriva geometriei./ gestul ușor, balansul./ când dansează deasupra vieților./ sunetul înmugurește în umbra ei./ apoi/ diamantul pe care dansează/ în inima ghețarului/ deschide-se-va, floare roșie de mac, pulsând.” (*Sunetul care înmugurește*, p. 100). Un simbol complementar balansului este trandafirul rosacrucian: „Între petalele trandafirului/ orașe străbătute de autostrăzi./ acolo memoria își caută sens./ până când/ piața de flori e mutată pe acoperișe./ se vând împreună cu norii și

păsările./ trandafirul cel negru./ până când/ în marile magazine de la subsol/ se vinde trandafirul de nisip/ în zilele noastre de naștere./ la sfârșitul unei zile vom ține în mâini/ numele său transparent și ușor/ ca un secol viitor.” (*Trandafirul de nisip*, p. 116).

Mai poate fi amintită și o temă remanentă, de tip localist cum ar fi castelul Hunedoarei, ursul carpatin ori evocarea lui Horea, abordări ce dau o notă de personalism poeziei lui Constantin Stancu pe care noi o considerăm a fi o lirică de cunoaștere cu o sintaxă poetică de filiație preponderent blagiană, însă cu inflexiuni ce amintesc de Nichita Stănescu și Marin Sorescu, dar și de acorduri din Baudelaire ori Mallarmé.

În concluzie, sugerez că autorul Constantin Stancu este un poet aflat în plină maturitate, ce ne propune o lirică discretă, echilibrată și plină de farmec.

***George Holobâcă,
Cluj, 27 nov. 2009***

În revista electronică „AGERO” Stuttgart – Germania, 2009 și revista electronică „hetzegworld, câteva cuvinte ca semn ...”

ADRIAN BOTEZ: A IEȘI DINTRE NEURONI – SPRE PASĂRE, PĂȘĂRILE PLÂNG CU ARIPI, DE CONSTANTIN STANCU

Volumul de poezii *PĂȘĂRILE PLÂNG CU ARIPI*², de Constantin Stancu, este împărțit într-o trilogie lirică, de irepresibilă, fascinantă forță de sugestie, începând chiar cu nivelul titlurilor: *I-Crini de nisip*, *II-Pășările plâng cu aripi*, *III-Dincolo de retina apei*. Acest volum marchează o etapă importantă, în evoluția scriitorului hațegan: scufundându-se în originalitatea elementară, a Mumelor Creației – **aer, apă, foc, pământ** – întru zidirea efigiei-castel a Ființei Românești: “cum deasupra Hunedoarei răsare/castelul de aer, de foc, de apă de pământ” – cf. *Castelul*, p. 22 - se face tranziția

a-dinspre aplecarea către viziunile, înnăbușitoare, asupra materiei, de la miopia senzorială, obsedată de banalul obiectual și de la infernala scufundare a Duhului, în artificialul sintetic al urbanizării, care infestează până și timpul:”Miroase a timp sintetic ars undeva/la marginea orașului”, cf. *Secundele dilată pupilele*, p. 69 – de la oribilele și cosmic-inconștientele crime diurne/rutinier: “mielul miroase neștiutor/sângele celorlalți miei/tăiați înaintea lui – *Odihnă pe malul ierbii*, p. 62, ori de la irespirabila năclăială a zonei **mălului/nămolului, nisipului și cărnii/lut**, întru care se îmbie până și ideile: “Ideile își descoperă un trup de carne”, cf. *Idei de carne*, p. 68, sau: “Cineva sparge amfora/în care un olar barbar/a închis un pod de piatră/ca o linie a norocului” – cf. *Podul de piatră*, p. 58, “o carne tot mai nouă crește pe oasele mele” – cf. *Pământ străbătut de*

²-Constantin stancu, *Pășările plâng cu lacrimi*, Editura Helicon, Timișoara, 1998.

neuronii, p. 64 – în care pământul și carnea, omul și lutul intră în, parcă, pentru vecie condamnarea la indistinție, se îngemănează cumplit, ca sub blestemul fără final soteriologic ... -până și umbra capătă carne, și asta, chiar în “prefața” Apocalipsei: “dar va veni o zi/în care va sângea și carnea umbrei” – cf. *Carnea umbrei* – p. 107- prefigurându-se, totuși, o mistică **eterizare a sângelui** (asemănat cu **roșirea răsăritului** soarelui-lume nouă/re-spiritualizată: “când plasa pescarului și vântul de primăvară/se vor înroși de răsărit” – *Amfora din ochiul stâng*, p. 40 – dar și cu transfigurarea, prin moarte/sângerare, a Dacului-Decebal, în forță de rezistență spirituală/rebeliune anti-marțială/reacționarism demiurgic, în Duh Tutelar al Patriei Sacre: “pata de sânge a dacului/pe sandaia centurionului – cf. *Semințe de oglindă*, p. 52), întru transfigurarea ființială (“Înțeleg de ce umerii acestui secol/sunt de aur,/ de ce toate dispar într-o pată de sânge” – cf. *Ploi efemere*, p. 35 – sau:) și producându-se, astfel, ritualistic, re-“învățarea cărnii cu tăcerea” – cf. *Zbor într-o vocală*, p. 34 -

b-spre vizionarismul de înalte purități și plutiri și superioare arderi spirituale (“Mirele, cu trup de păpădie/sufli spre el și se risipește-n/zăpezile neîmplinite,/rămase-n aer, între punctele cardinale de gheață.//Vinu-n pahare se preface-n flacăra,/numai pe cer - aripi” – cf. *Numai pe cer – aripi*, p. 86, sau starea de retragere a oricărei manifestări de violență/expresie a actului trăirii, în indicibilul non-respirației/non-manifestării cvasi-sanctificabilă sau buddhiste:“O fereastră de păpădie, nu respira, nu vorbe, ține vântul în pumni” – cf. *O fereastră de păpădie*, p. 89 - de suave și grave avânturi celeste (de la “răsuflarea ca trupul Anei topindu-se-ntre cărămizi” , cf. *Cal pe o monedă veche* – sau “poezia nu rezistă nămolului din fundul râului”- cf. *Poesia*, p. 74 - la : “ninsoarea cu pleoape” – cf. *Ieri a nins cu pleoape*, p. 59, sângele eterizat: sau pseudo-

caligramele de tipul *În ceruri*, p. 73:”păsările plâng cu aripi” – culminând cu “mersul pe timp/ca mersul pe ape” – cf. *Mersul pe ape*, p. 79, sau seraficul poem metapoetic al zăpezii/ninsorii – împărțit între *Fulg îngenuncheat*, p. 27, din primul ciclu – *Crini de nisip*: “Dacă zăpada te acoperă,/rămâi puțin înfrigurat/de teamă să n-o topești” – și poemul desăvârșirii metafizice, și el împărțit între textul *Misterul pe vreme de viscol*, p. 76:”în inimă port cristalul în care/închis este un fulg”, respectiv poemul Necruțătoarele ninsori, cf. p. 112, din ultimul ciclu – Dincolo de retina apei: “Copiii sunt închiși într-un cuvânt/dintr-o limbă necunoscută,/umbra lor se rostogolește spre noi planete.//Copiii, ca pe un fular,/duc pe umeri Europa/(...) noi nu înțelegem,/ trecem prin necruțătoarele ninsori”...

Iarna/ninsoarea, încă din acest volum sl lui Constantin Stancu, a devenit spațiul mitic, locul inițierii întru mântuirea de gravitația păcatului lumii. Faza escatologică a universului, adică garanția pregătirii lumii pentru Marele Salt înapoi, întru Paradis, va fi marcat de vremea-nevreme, când “soarele-i un fulg mare/ce nu mai ninge,/nu mai ninge...” – cf. *Umbra destinelor*, p. 117 – refuzul de a ninge nu mai marchează, ca-n eminesciana *Scrisoare I*, moartea termică a Universului – ci mistica chemare, misticul semn, prin care Dumnezeu oprește destinele curgător-trecător-arzătoare, întru Paradisul non-curgerii/non-trecerii/non-arderii...

Trecând peste micile derapaje semantice (prin care mesajul poetic este banalizat și sărăcit, scos din ritmul sacru al ritualului), mici stângăcii/rateuri/non-desăvârșiri – de tipul, să zicem: “fiecare adolescentă își pune-n lobul urechii/un ceas deșteptător”, cf. *Pământ străbătut de neuroni*, p. 64, sau: “din cer cad aripile/păsărilor migratoare”, cf. *Dor*, p. 56 etc. – poezia lui Constantin Stancu începe a fi un discurs unitar, pe care doar respirația inspirației îl fragmentează în poeme.

Un discurs despre Forța Demiurgică a Omului, a-fie de afundare empathică în bolgiile terestro-senzoriale, ale unui univers în care ființa Omului și a Pământului sunt consubstanțial-întrepătrunse – b-ori de scuturare de pământ, întru Lumina Logos-ului Justițiar-Re-Armonizator, Logos Drept/Îndreptător și Eliberator întru Mit/Ritual pentru Recuperarea Paradisului: “lumina dilatată de gândurile noastre,/îl împinge mai încolo cu un destin,/spre firul cu plumb al cuvântului...” – până la retragerea “ în măr” (adică, dincolo de șansa dată demonului, de ispită/ispitire, sub expresia “destinului”...ca determinare exasperantă!) - cf. *Retragerea în măr*, p. 65 – dincolo de păcatul cu efect dezagregant de Piatră – întru Nisip: “piatra moare încet/ca un țipăt de nisip” – cf. *Țipăt de nisip*, p. 97 – până la recuperarea Copilului Originar/Sufletul Cosmic Originar: “Vei asculta strigătul dintâi al copilului/care ai fost” – cf. *Dincolo de retina apei*, p. 103 – determinându-L pe Dumnezeu să-și facă din nou simțit/audibil MITUL EFECTIV/EFICIENT, Marea Poveste a Revelării Paradisului/Grădină a Hesperidelor, cu Mere de Aur/Scări Mistice ale Ierarhiilor Sfinte de Lumină: “dar peste toate se aude/glasul vânzătorului de fructe,/care-și vinde primele mere de aur...” – cf. *Picură timpul*, p. 108. “Vânzarea primelor mere”, cu “trupul arcuit peste noaptea din care au fugit arborii”, a devenit nu fenomenul sacral-ritualic/ritmic, de reluare a Ispitirii, pentru re-pornirea Timpului Istoric - ci tocmai opusul Ispitirii: MAREA OFERTĂ DIVINĂ A CUNOAȘTERII DESĂVÂRȘITE, ca răspândire a Harului Extazei (întru re-comuniunea Lui Dumnezeu-Creatorul, cu Omul-Creatură, care a trecut prin toate bolgiile re-inițierii întru Originaritate...) - acolo unde fusese încordarea ne-ascultării, spre deversarea Paradisului în mlaștina Lumii...Merele nu mai sunt suite în înălțarea Ispitirii/Pomului-1Măr, ci **merele de aur** sunt quintesența revelată și dăruită, unui Adam Protogonos care

a înțeles că Ascultarea de Fructarul Cosmic este echivalentă cu Revelarea Propriei Ființe Autentice – “Sinea” noiciană...

Atât de frumos-expresiv numita carte a lui Constantin Stancu – *Păsările plâng cu aripi* - este, în definitiv, un mic tratat despre necesitatea PLÂNSULUI/AMINTIRE/PURIFICARE A MUGURILOR DE ARIPI (rămași intacti, îngropați în umerii noștri!), pentru a-ți/ a ne recăpăta STATUTUL DE PASĂRE/PĂSĂRI/ÎNGERI DE NINSOARE. Un mic tratat, conținând descrierea ritualului de re-găsire de sine, dintre “**neuroni**” și dintre **ipostazele lutului/senzorialității** – conținând, deci, îndemnul dublu – pentru sine și pentru omenire – de a re-învăța starea de ieșire de sub destinul/determinare, și de a reînvăța zborul spre Sinea Cosmică.

Adrian Botez, 2008

• În revista electronică „AGERO” – Stuttgart – Germania, redactor șef Lucian Hetco și în revista „Citadela” Satu Mare, redactor șef Aurel Pop, precum și în revista „Nova Provincia Corvina” – Hunedoara, redactor șef Eugen Evu

ÎN LOC DE SFÂRȘIT: NOI NU SUNTEM NOROI

Motto: „Întunecând întunericul, / iată / porțile luminii.”

Nichita Stănescu - „Haiku”

Eram adolescent și mi se părea că iubesc poezia. Era un vis venit de departe, mai dinainte de nașterea mea, un vis trecut prin ninsori și tăceri... /A venit o zi în care am cumpărat volumul de versuri cu titlul atât de transparent : „**Măreția frigului**” de *Nichita*...

Adică, *Nichita Stănescu* și atunci a trebuit să iau lucrurile în serios. După ce am citit acel volum am înțeles cu adevărat că viața îmi va fi legată de poezie, că poezia mă va forma ca om și că voi avea multe de învățat din experiența poetică și că poezia îți intră în trup ca sângele prin cordonul ombilical.

Titlul m-a intrigat, dar, ulterior, am înțeles măreția acestuia. Adică omul este singur în univers și de aici frigul interior, dar acest frig este măreț pentru că reprezintă prezența divină, care te însoțește toată viața. Titlul volumului este relevant și eliberator. Poesiile acelea au declanșat în viața mea o adevărată reacție în lanț. Am înțeles că poezia nu este un joc, poezia este revelație și transformare interioară.

De câte ori ninge, îmi amintesc de *Nichita*.

Când este cald de ger îmi amintesc de „**Măreția frigului**”.

Ce păcat că poetul a plecat dintre noi în plină iarnă, aproape nepovedit, nemărturisit și aproape neîmpăcat cu zăpezile eterne. Tot în acea perioadă a vieții mele am luat contact cu opera lui Constantin Brâncuși, cu modul său de gândire și atunci am înțeles că sfera se - împlinea și ce sferă perfectă era dacă nu ar fi avut și un colț frânt ...

Ei, da, atunci când te atinge infinita și sfera are colțuri, iar cubul este rotund de atâta șlefuire cu sufletul... De la cei doi am învățat totul, cum poți deveni muritor, cum poți călători în univers. Am învățat mai multe de cât de la profesori, care îți predau din rutină...

Așa a fost să fie...pe vremuri de ninsoare ...

Regret nespun că nu am îndrăznit să -l abordez pe marele poet atunci când eram la București. E o lipsă de atingere care o simt dureros și care nu se mai vindecă. Îmi imaginam că Nichita este etern și toate trec în afara poeziei. Dar Nichita a fost și el om care totuși a înviat și va învia tot la al treilea poet din țara asta...

Ghorghe Tomozei redă o mică anecdotă cu Nichita în albumul memorial apărut la Editura „**Viața Românească**” în anul 1984 :

„ ... Cineva l-a supărat. Un scriitor care nu e chiar scriitor ci mai degrabă un trăitor în Mercedes, somtuos automobil despre care Nichita pretinde, călcând proverbul precum că ulciorul nu Mercedes la apă.

„- *Lasă-l, bre, zic .*

Nichita : îl las.

- *Vai de capul lui, zic.*

Nichita : Ascultă - ncoa, bătrâne: ăsta o să fie toată viața ministru, da `noi o să fim poeți toată moartea! ,,

Anecdota este dureros de reală. Cu zâmbetul pe buze poetul a intrat în eternitate, împăcat cu sine, cu ființa sa, cu rana lumii.

Știu un portret al poetului împreună cu iubita sa. E un portret perfect al perechii de îndrăgostiți, care rămâne neschimbat, etern.

Cu „**Măreția Frigului**” am înțeles că piatra îmi este verișoară și am fost mirat toată adolescența, dar mi-am revenit

ulterior, când am descoperit că „*nimic nu-mi este altceva*” și apoi că pietrele vor vorbi, dacă noi, creștinii, nu o vom face... De atunci am știut că unu ori unu fac neaparat unu, dar ulterior am aflat că „*numai tu și cu mine / înmulțiți și împărțiți / adunați și scăzuți / rămânem aceiași ...*”

De drag de Nichita, am scris pentru ora de limba română, adolescent fiind și pierdut între cuvinte, un mic eseu de vreo 20 de pagini, despre poesia modernă, pe care l-am citit asprului meu profesor, chiar la ora de limba română, într-o clasă de liceu unde munții îți intră pe fereastră, și care, uimit, m-a lăsat să-l citesc până la capăt, aproape întreaga oră și am avut și am strania impresie că el, profesorul de modă veche, el care ne-a învățat atâtea, învăța împreună cu mine, lecția de teoria relativității în poesia modernă română. A fost lucru cel mai plăcut pentru adolescentul din mine, care deveneam bărbat prin poezie ...

Când sunt trist, când sunt abătut, pun discul vechi editat cândva de „**Electrecord**” și ascult vocea poetului chemându-ne la eternitate. E un disc mai vechi, ce face alianță cu un pick - up și mai vechi, dar vocea e nouă de fiecare dată și parcă mi se adresează. Proiectul lui Nichita de a scrie o poezie deschisă, o operă deschisă, trebuie urmat, e un proiect îndrăzneț, care antrenează poet și cititor, care face să se vadă duhul cuvântului, al cuvântului de la început de lume. Restul impune omului să ceară iertare cercului și îngerului nevăzut, care te însoțește. Nichita a avertizat poporul poeților și pe „activiștii suferinței”, :

„*Nu-l vede nimeni pe poet./Unii nu-l văd pentru că nu au vedere./Alții nu-l văd pentru că nu au inimă. / ...*”

Poetul nu este de băut, deci nu-l înțelegem ! / Poetul nu miroase cum floarea // Cum putem să-l înțelegem,/ cum putem să luăm ceea ce nu miroase ca floarea/ drept floare ?”

Acest avertisment este mereu actual, poetul nu este om politic, nu este consilier local, nici preot, dar are lucrarea sa, are revelația sa și mereu primește mesaje pentru ceilalți, pe care ceilalți nu le vor recepta, nu le vor accepta, sunt mesaje care schimbă sufletul, lucrare mult mai importantă decât pașaportul nostru cel de toate zilele. Cândva Nichita a trecut prin Țara Hațegului, a trecut ca un adolescent bătrân care merge pe jos prin propria viață. A prins harul acestor locuri, le-a pus într-o poezie puțină în felul ei, dar multă în spirit, mare cât bugetul unui oraș ca Hațegul, ca Hunedoara, pe zece ani împreună, dar cine să înțeleagă că poetul nu este lup și nici frunză căzătoare?... La primirea premiului acordat la Struga, ca poet important, Nichita lăsa în testamentul său vorbitor și fierbinte :

„Aici, în catedrala Sfânta Sofia, prin încoronarea unui om care visează și gândește în limba română, se adeverește, încă o dată, spiritualitatea plină de dor și dumnezeiască a poporului român.”

Cu alte cuvinte : punct - cine poate înțelege va înțelege...

Totodată atunci Nichita mărturisea : *„Să nu uităm însă nașterea cuvântului ca ființă vie care este produsul cel mai sublim al omului.”*

Înainte de a pleca dintre noi Nichita a scris :

„Să ningă peste noi cu miei doar astăzi / să ningă inima din noi / Noi niciodată nu am fost noroi ... ”, iar ultimul vers - *„plecat dintre ele* - ,, repetat de trei ori, ca - ntr - o înviere, pentru că nu suntem noroi, noroi, noroi...

Opera poetului a fost ca un fel de învățătura pentru fiul său rătăcitor prin cuvinte.

Poate aceasta este și menirea poeziei, de a purifica cu duh curat ...

*Hațeg , decembrie, oricând
Constantin Stancu*

CUPRINS

Arhivele de la Hațeg: de la neantia la văltoarea sufletelor	3
Au scris despre autor:	5
I. În loc de introducere în miracolul țării Hațegului: Fruct pârduit din iubire ..	7
II. Argument - Peisajul cultural Hațeg	11
Ștergerea memoriei.....	11
III. Arhivele a. Texte, pretexte, gânduri ale autorului.....	12
Revelația scribului	12
Poetul – un număr imaginar	16
Neviața lumii.....	19
Heralzii tăcerii	22
Ca să fii stea.....	26
Arhivele iubirii.....	29
“Spinii florii de colț“	32
Ei mi-au programat moartea	35
O călătorie enigmatică	38
Apus de mileniu	43
Memoria în care locuim	46
Alb pe alb	51
În căutarea vechiului castel	54
Imersiune posibilă	57
Magnetul care adună sunete.....	60
Poezia pământului	63
Armonia snack-bar.....	68

Up and down	73
Prozatorul Radu Igna sau Puterea de a vedea dincolo	78
Răbdarea, ca unitate de măsură a timpului	81
„Cultură și civilizație suedeză” – o lecție discretă	84
Valea proscrisilor după Radu Igna.....	86
Stropi de Radu Igna	89

B. Cronicile și texte ale prietenilor despre scrierile lui Constantin Stancu93

Eugen Dorcescu, poezia lui Constantin Stancu sau despre trans-imanență.....	93
Ioan Evu: Păsările plâng cu aripi.....	99
Dumitru Hurubă: Poeme despre roadele inimii	101
Dumitru Hurubă: Responsabilitatea actului de creație.....	102
Radu Igna: Alfabetul tăcerii.....	105
Eugen Evu: „Păsările plâng cu aripi”	110
Al Florin Țene: păsările plâng cu aripi	111
Nicolae Uțică: pomul cu scribi	112
Ion Arieșanu - Sub lupă: poeți din hațeg	113
Ioan Barb: Un aristocrat al bucuriei	114
Victor Sterom: A privii cu ochii inimii.....	115
Miron Constantin Stancu : „pomul cu scribi” – poezii	116
Ioan Evu: poeme de îmbânzit fiara din om	120
Adrian Botez: Orbul care vede fulgerul zăpezii: “pomul cu scribi”, de Constantin Stancu	123
George Holobacă: Constantin Stancu, păsările plâng cu aripi, sau masca de fosfor a existenței	128
Adrian Botez: A ieși dintre neuroni – spre pasăre, păsările plâng cu aripi, de Constantin Stancu	134
În loc de sfârșit: Noi nu suntem noroi	139

*Această carte a apărut cu sprijinul moral, spiritual și
material al prietenului BUZDUCEA SOLOMON din Hațeg,
Președintele grupului Roben:*

ROBEN
IMPORTATOR ȘI DISTRIBUTOR
PAPETĂRIE, BIROTICĂ, JUCĂRII

Tel/Fax: 0254 772 001 e Mobil: 0730 098 616 e email: roben_hateg@yahoo.com e web: www.roben.ro

SC ROBEN SRL

**STR. NANDRA POCANSCHI, NR 4,
HATEG, HD, ROMANIA, 335500**

**Mobil: (004) 0722 521 562
(004) 0722 462 770**

Tel: (004) 0254 772 001

Fax: (004) 0254 772 001

e-mail: roben_hateg@yahoo.com

www.roben.ro

Pre-press & printing

S.C. TIPOGRAFIA PROD COM S.R.L.

Târgu-Jiu, Gorj, str. Lt. Col. Dumitru Petrescu, nr.20

Tel. 0253-212.991, *Fax* 0253-218.343

E-mail: prodcom@intergorj.ro

CĂRȚI APĂRUTE, SEMNATE DE CONSTANTIN STANCU, MEMBRU AL
UNIUNII SCRITORILOR DIN ROMÂNIA

„Poezia lui Constantin Stancu, bine reprezentată, în întregul ei, de volumul antologic *Pomul cu scribi*, Editura Eubeea, Timișoara, 2006, are, drept strat semnificativ și generativ bazal, **transfigurarea**, în accepțiunea biblică, nou-testamentară, a termenului. Lumea, în întregul ei, de la minerale la ființele vii, de la un orizont la celălalt și de la cer la pământ, este, pentru ochiul inimii, pentru ochiul poetului (și devine, pentru cititor, la contactul atent cu textul) altfel decât pare a fi, la prima vedere, continuând să fie, pentru simțuri, afect și rațiune, ceea ce este ea în aparență.” Revista „**Reflex**” nr. 1-6, Reșița - 2010

EUGEN DORCESCU, SCRITOR

ISBN978-606-8175-04-1